

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2019/483)

Revidering - Vision 2040 – Ett Stockholm för alla

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Revidering av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm godkänns, bilaga 2 till utlåtandet.
2. Kommunstyrelsen ska beakta visionen vid upprättande av förslag till budget.
3. Samtliga nämnder ska utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del samt att ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.
5. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta förslag till en hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av visionen.
6. Kommunstyrelsen ska utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.
7. Uppföljning av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm ska ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS).

Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsdirektören får i uppdrag att utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har haft en stadsövergripande och långsiktig vision som överordnat styrdokument under drygt 12 år. Att utforma en gemensam vision för staden var ett arbete som påbörjades redan kring år 2005. Stockholms kommunfullmäktige beslutade i juni 2007 om en gemensam vision för staden, Vision 2030, Ett Stockholm i världsklass. Utgångspunkten var ett antal framtidsanalyser av Stockholms utveckling och Territorial Reviews, Stockholm, där OECD utvärderade regionens styrkor och utmaningar. Visionen implementerades i stadens ordinarie styrsystem och kommunicerades till stadens medarbetare för att nå goda resultat och ökad delaktighet.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budget 2013 om att visionen skulle utvärderas och uppdateras, inte minst utifrån förutsättningen att staden växt snabbare än tidigare förväntat. Efter ett arbete som involverade många medarbetare i staden beslutade kommunfullmäktige om Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, år 2015. Visionen har varit styrande för kommunfullmäktiges budget med treårsplan.

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med revidering av Vision 2040 genomförts under våren 2019. Arbetet har letts av stadsledningskontoret och har involverat ett stort antal medarbetare i staden. I detta ärende redovisas ett förslag till en reviderad långsiktig vision för staden, *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*.

Det nya visionsförslaget har sin grund i tidigare visioner och i de långsiktiga mål som framgår av kommunfullmäktiges budget för 2019. Förslaget till reviderad vision är, också i likhet med budgeten, indelad i tre huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Revideringen av visionen har tagit sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och dess särskilda förutsättningar och utmaningar. I genomförandet av visionen ska Stockholms stad även bidra till att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar där staden har rådighet samt förhålla sig till de regionala utmaningarna och målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2050.

Den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre i befolkningen är en särskilt viktig förutsättning. Hur befolkningen utvecklas är avgörande i

planeringen för framtida behov av bland annat bostäder och kommunal service. Därutöver finns det flera stora och globala samhällsutmaningar som påverkar utvecklingen, såsom miljö- och klimatförändringarna och en allt hårdare global konkurrens. Det finns även en ökad social polarisering idag, där klyftorna mellan olika grupper i samhället tenderar att öka, liksom mellan olika delar av landet. Världen är också mitt uppe i en digital revolution och hastigheten i förändringstakten ökar. Tekniken blir en allt större del av det moderna samhället. Stockholms stad kan dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen skapar, om vi samtidigt förstår de risker och begränsningar som finns.

Vision 2040 är en vision om hur staden tar till vara på möjligheterna och skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Diskrimineringsombudsmannen, Ekerö kommun, Fastighetsägarforum City, Företagarna, Företagsgrupperna Stockholm, Haninge kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Karolinska Institutet, Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030, Kungliga Tekniska Högskolan, Lidingö stad, Länsstyrelsen i Stockholm, Myndigheten för yrkeshögskolan, Mälardalsrådet, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nykvarns kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Solna kommun, Stockholms Akademiska forum, Stockholms Handelskammare, Storsthlm, Stockholms Universitet, Sundbybergs stad, Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO Stockholm, Tillväxtverket, Trafikverket, Tyresö kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun,

Upplands-Bro kommun, Vallentuna kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Barnombudsmannen, Botkyrka kommun, Danderyd kommun, Ekerö kommun, Järfälla kommun, Kungliga Tekniska Högskolan, Lidingö stad, Norrtälje kommun, Nynäshamns kommun, SACO, Stockholms Handelskammare. Sundbybergs stad, Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO, Tillväxtverket, Täby kommun, Upplands-Väsby kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun har inte inkommit med svar.

Arbetsmarknadsnämnden konstaterar att visionen önskar enkelhet vad gäller att utbilda sig och växla yrke genom hela livet. Idag kan det vara komplext för förvaltningens målgrupper att navigera i utbildningssystemet. Det kommer krävas förändringar och mycket vägledning för att nå den enkelhet som visionen anger.

Exploateringsnämnden svarar att det är framförallt under inriktningsmålen ”Mångsidig storstad för alla” och ”Hållbar dynamisk och växande” som nämnden berörs. De ekonomiska förutsättningarna kan under de kommande åren komma att påverka möjligheterna för stadsutvecklingen och bostadsbyggandet

Fastighetsnämnden anser att förslaget till reviderad vision har en bra struktur och ett bra upplägg, där varje huvudtema i visionen har en kort inledning som målar upp en visionär framtidsbild av var staden befinner sig 2040.

Idrottsnämnden ser positivt på förslaget till Vision 2040 och anser att det ger en tydlig vägledning för nämndernas och styrelsernas fortsatta arbete.

Kulturnämnden delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i sitt förslag.

Kyrkogårdsnämnden tycker att målformuleringarna i visionen är väl avvägda och i huvudsak fungerar i stadens styrmodell.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det är positivt att visionen på ett tydligt sätt anknyter till FN:s hållbarhetsmål.

Servicenämnden svarar att eftersom visionen följer budgetens inriktningsmål och kan kopplas till stadens intrigerade ledningssystem ger det en god förutsättning för att nå målen. Det är också positivt att visionen har en tydlig koppling till Agenda 2030.

Socialnämnden anser att det är angeläget att visionen precis som andra styrdokument revideras för att kunna fortsätta att vara vägledning för stadens arbete.

Stadsbyggnadsnämnden anser att förslaget till reviderad vision är ambitiöst och väl genomarbetat. En långsiktig vision för stadens utveckling bidrar till att skapa tydlighet kring de övergripande prioriteringarna vilket är viktigt för stadens förvaltningar och bolag samt för externa aktörer.

Trafiknämnden svarar att visionen beskriver på ett målande sätt kommande infrastruktursatsningar i den växande staden. Nämnden önskar att visionen även betonar vikten av att prioritera underhåll av stadens befintliga och åldrande infrastruktur.

Utbildningsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till förslaget till Vision 2040 vad gäller innehåll. Det är dock inte oproblematiskt att förhålla sig till texter där det inte finns några målkonflikter mellan olika verksamheter, grupper och delar i staden och där utmaningar saknas.

Åldrenämnden anser att det är värdefullt att staden har högt ställda mål då de visar på den långsiktiga inriktningen men också vilka områden som staden prioriterar.

Överförmyndarnämnden svarar att visionen, tillsammans med stadens styrsystem och övriga styrdokument som staden arbetar efter ger staden en god ledning i det löpande arbetet

Bromma stadsdelsnämnd konstaterar att visionen kommer att vara ett tydligt stöd i arbetet med verksamhetsplanering och utveckling inom stadens alla verksamheter, oavsett nivå.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd är positiv till att staden reviderar Vision 2040 för att anpassa den till en förändrad omvärld. Det är bra att visionen kopplas till stadens inriktningsmål.

Farsta stadsdelsnämnd ser positivt på ansatsen att integrera Agenda 2030 i visionen och andra styrdokument.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd svarar att det är tydligt att visionen strävar mot ett hållbart, smart och innovativt Stockholm år 2040. Det kan dock vara till textens fördel om ord som *smart*, *hållbar* och *innovativ* används något mer sparsamt.

Kungsholmens stadsdelsnämnd håller om med om att många kommunala verksamhetsområden kommer att kunna effektiviseras och att digitaliseringen och AI erbjuder de möjligheterna.

Norrmalms stadsdelsnämnd välkomnar en reviderad vision då staden behöver beakta förändringar i omvärlden och olika samhällsutmaningar. Visionen bör kopplas till stadens övriga ledningssystem och inriktningsmål..

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd svarar att visionen är framåtsyftande vilket ger en tydlig riktning för stadens arbete och styrning. Förvaltningen anser att

kopplingen från budgetens inriktningsmål till Agenda 2030 ger goda förutsättningar för att möta utmaningarna fram mot år 2040.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser positivt på det förslag till ny vision för staden som har tagits fram.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till den nya visionen Möjligheternas Stockholm, och ser kopplingen till Agenda 2030 som särskilt viktig. I visionsförslaget finns ett tydligt jämlikhetsperspektiv och barnens och mänskliga rättigheter samt tillgänglighetsperspektiv.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget och anser att visionen är ambitiös och framåtsyftande. Förslaget ger en tydlig bild om var kommunfullmäktige vill att staden ska vara år 2040.

Södermalm stadsdelsnämnd tycker det är bra att förslaget tar stöd av Agenda 2030 i hållbarhetsarbetet för att skapa en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadens vision 2040 om Möjligheternas Stockholm. Visionen ger en strategisk utblick för att utveckla storstaden Stockholm de kommande tjugo åren.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att de tre inriktningarna *Mångsidig storstad för alla*, *Hållbar*, *dynamisk och växande* samt *En smart och innovativ storstad* skulle behöva tydliggöras.

Stockholms Stadshus AB anser att det är bra att den föreslagna visionen tar sin utgångspunkt i ett antal faktiska framtida utmaningar för Stockholm, så som den demografiska utvecklingen, ökade skillnader på arbetsmarknaden, klimatförändringar, ökad social polarisering och en snabb digitalisering

Arbetsförmedlingen har inga synpunkter på remissen utan tillstyrker den.

Diskrimineringsombudsmannen avstår från att yttra sig.

Fastighetsägarforum City ser positivt på att Visionen 2040 har en tydlig koppling till andra pågående uppdrag inom stadens verksamhet.

Företagarna Stockholms stad önskar att småföretagarnas perspektiv måste belysas ytterligare.

Företagsgrupperna Stockholm svarar att ambitionen i Vision 2040 är på en mycket hög nivå. Uppfylls visionen kommer vi att ha en ännu bättre stad att leva i om 20 år.

Haninge kommun avstår från att yttra sig.

Huddinge Kommun anser att hanteringen av framtida osäkerheter till följd av omvärldsförutsättningar skulle kunna få ett större utrymme i visionen.

Karolinska Institutet anser att de utmaningar som följer med skillnader i hälsa mellan olika delar av befolkningen kan belysas ytterligare.

Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 vill framhålla vikten av att arbetet med uppföljning och indikatorer samordnas mellan stadens arbete för att bli ledande i att nå målen i Agenda 2030 och arbetet med stadens egna vision.

Länsstyrelsen i Stockholm anser att visionen i stort samspelar väl med såväl Länsstyrelsens prioriteringar uttryckta i Strategisk inriktning för hållbar tillväxt och attraktionskraft i Stockholms län 2025+ som Region Stockholms RUFSS 2050.

Myndigheten för Yrkeshögskolan avstår från att lämna synpunkter.

Mälardalsrådet ser positivt på visionen och önskar att visionen kompletteras med ett storregionalt perspektiv.

Nacka kommun anser att Östlig förbindelse bör omnämnas som ett viktigt regionalt infrastrukturprojekt och bör ligga som en utgångspunkt för visionen.

Nykvarns kommun ställer sig positiv till visionen i sin helhet.

Region Stockholm ser positivt på det remitterade förslaget till reviderad vision för Stockholms stad. Förslaget ligger i linje med de långsiktiga målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUFSS 2050).

Salems kommun avstår från att svara på remissen.

Sigtuna kommun önskar att vikten av Arlandas utveckling förtydligas i visionen.

Sollentuna kommun lämnar remissen utan erinran.

Solna stad påpekar att det vore även bra om visionen för 2040 ännu tydligare pekade på en ökad regional samverkan kring flera tekniska försörjningssystem, såsom vattenförsörjning och energiförsörjning

Stockholms Akademiska Forum lyfter vikten av att ta tillvara på talangattraktion som en framgångsfaktor för Stockholm.

Storsthlm yttrar sig inte över remissen.

Stockholms Universitet påpekar betydelsen av kunskap och bildning och önskar bland annat att lärarens roll förtydligas i visionen.

Trafikverket ser att visionen är bra och kan möta framtidens utmaningar väl.

Tyresö kommun önskar ett större fokus på samverkan med grannkommunerna.

Upplands-Bro kommun ser positivt på den reviderade visionen och anser att den är greppbar och tydlig.

Vallentuna kommun avstår från att svara på remissen.

Mina synpunkter

Vår vision är att Stockholm ska vara en *möjligheternas stad* för alla. Jag vill att Stockholm ska vara världens bästa stad att växa upp i, att leva i och att åldras i. En trygg och säker stad. Jag vill att kommande generationer ska känna att det här är en ännu bättre stad än den vi har idag.

Stockholm växer på flera sätt. Snart kommer vi att se en babyboom när de födda på 1990-talet blir föräldrar. Människor söker sig till Stockholm för att studera och jobba. Vi lever också längre, fler och fler av oss kommer att bli riktigt gamla.

Stockholm är en av världens mest framgångsrika och konkurrenskraftiga städer och Sveriges motor. Går det bra för Stockholm, så gynnar det hela Sverige. Denna position kan inte tas för given, vi behöver ständigt sträva efter att ligga i forskningens och innovationens framkant.

För att Vision 2040 ska förverkligas behöver vi möta verklighetens och vardagens hinder för Stockholms utveckling på ett kraftfullt och effektivt sätt tillsammans med stockholmarna, näringslivet och övriga regionala aktörer. Några områden som ständigt behöver vara i blickfånget och inte får släppas ur sikte är tryggheten, integrationen, klimat- och miljöfrågorna och tillväxten.

Alla människor i Stockholm ska vara trygga och säkra, oavsett ålder, kön, härkomst eller bostadsadress. Stockholm ska vara Sveriges integrationsmotor med fler som går till jobbet och fler som klarar skolan. Klimatfrågorna är en av vår tids stora ödesfrågor och Stockholm ska utvecklas till en dynamisk och hållbar storstad, där forskning och innovationer bidrar till en fossilfri och klimatpositiv stad 2040. Det är vägen framåt. Tillväxten är avgörande för att förverkliga visionen och nå våra mål för dessa områden. Stockholm ska vara en stad där det är lätt att starta företag och få dem att växa. Här ska spetskompetens, innovativ forskning och internationella toppuniversitet ha en självklar plats. Det är angeläget att Stockholm, i likhet med andra huvudstäder i Europa, fortsätter stå starkt för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter i en tid då en del regimer går i motsatt riktning

Framtiden är snart här! Tillsammans skapar vi morgondagens Stockholm och förverkligar Vision 2040.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm
3. Karta, Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm
4. Genomförda revideringar utifrån remissvaren
5. Remissutgåva, Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Förslaget till reviderad vision avslås
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, i gemensam beredning mellan majoritets- och oppositionspartier, pröva om existerande vision Ett Stockholm för alla behöver uppdateras utifrån inkomna synpunkter på det nu remitterade förslaget.
3. Därutöver anföras:

Stockholm har under fyra år arbetat utifrån visionen om ett Stockholm för alla. När den borgerliga majoriteten nu föreslår att denna inriktning ska upphöra blir det en tydlig signal om de sänkta ambitioner för sammanhållning som redan märkts i den förda politiken.

Ett Stockholm med ökade klyftor, med lägre ambitioner för social och ekologisk hållbarhet och med ett allt sämre fungerande Stockholm är inte en väg som vi vill gå.

Trots vissa fina ord i den föreslagna visionen är det uppenbart att politiken leder åt motsatt håll. Vi anser därför att det finns starka skäl att stå kvar vid visionen om att Stockholm ska vara en stad för alla.

Inledningsvis vill vi också konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Vi anser också att en ny vision för staden ska bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att inte ta tillvara det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes förra mandatperioden går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt arbetat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När i stort sett samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets

slutna värld (möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av visionen. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänkts på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad, där alla kan vara den de är, så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu föreslås. Ett är de områden som knappt alls märks i förslaget till ny vision så som exempelvis det ambitiösa arbete som staden bedrivit för att stärka de mänskliga rättigheterna - men som nu helt osynliggörs.

I grunden handlar det dock oftast om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på ett antal tydliga illustrationer.

- *Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer.* Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete. Det är inte förvånande att den upplevda tryggheten 2019 minskade i 12 av 14 stadsdelsnämnder.

- *I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande.* Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens ovana att slå samman stadsdelsnämnder utan en för medborgarna transparent process samt att avlöva stadsdelsnämnderna på reella förutsättningar för lokal demokrati och lokal utveckling.

- *Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet.* Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av den sämsta skolbudgeten under 2000-talet som fått de fackliga organisationerna att hävda att det är en helt otillräcklig och underfinansierad budget som tvingar fram stora nedskärningar i förskola, grundskola och gymnasiet.

- *Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning.* Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat.

- *Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut.* Det borde vara

en självklarhet men samtidigt har nedskärningar gjorts inom arbetsmarknadsområdet vilket riskerar att påverka stödet för att hjälpa personer med funktionsnedsättning ut i arbete. Inte heller har majoriteten tagit tag i utmaningen att få fram bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Rätten till ett eget boende är en av grundstenarna för att alla stockholmare ska kunna delta fullt ut i samhället.

- *Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete.* Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året, stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned och ekonomiutskottet har inte behandlat ett enda beslutsärende kopplat till personalpolitiken på snart 1,5 år.

- *I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser.* Jodå, om man bortser från att stadsdelsnämnderna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu drabbar många förebyggande verksamheter. Fritidsgårdars öppethållande begränsas, antalet öppna parklekar är historiskt låga, föreningsdrivna insatser minskar och i stadsdelsnämnder har man infört anställningsstopp för exempelvis fältassistenter.

- *I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad.* En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa en fortsatt utbyggnad av aktivitetscenter och mötesplatser.

- *Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen* vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden till följd av att den nya majoriteten av ideologiska skäl vill se en ökad andel privat verksamhet.

- *En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad.* Så var fallet under förra mandatperioden. Denna mandatperiod präglas istället av att byggmål halverades under 2019 genom drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier. Trots bostadsbristen förs dessutom en aktiv ombildningspolitik som kommer att minska antalet befintliga hyresrätter med överkomliga hyror med upp till 2000 lägenheter. Därmed blir det ännu svårare för bostadssökande att få ett eget hem.

- *I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer.* Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.

- *Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila.* Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- *All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp.* Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor och åtgärder för att minska utsläppen till följd av masshantering. Även förslag för kraftfullare investeringar i vind- och solkraft har uteblivit.
- *I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen.* Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.
- *Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig.* I själva verket har regionens bristande kostnadskontroll gjort att all utbyggnad av kollektivtrafik är hotad. Tvärtom riskerar nuvarande politik leda till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- *Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära.* Minskat öppethållande, kraftiga personalneddragningar, starkt reducerad budget för bokinköp och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- *Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst.* Bra målsättning som är lätt att dela. Men det är bara en verklighet så länge du har råd att betala kraftigt höjda avgifter beslutade av den borgerliga majoriteten.
- *Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag.* Dock gäller det inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar, då återvinningscentralen är stäng till följd av borgerligt beslut att avslå förslag om ökat öppethållande.
- *I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi.* Standard and Poor´s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär. Under januari månad 2020 slog den nya majoriteten ett historiskt rekord i nyupplåning, 4,8 miljarder kronor bara under en månad.
- *Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i nordn, I Farsta trängs sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-*

Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats mer än någonsin 2019 samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden samtidigt som investeringen i Vårbergs IP skjutits på framtiden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte – mer än att möjligtvis anmäla sitt ointresse för att utveckla det lokala centrumet och stänga servicehusrestaurangen.

- *Stadsdelar som växt samman.* De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiserats stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre.

Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatsen till de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare målpuppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter bör arbeta vidare i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Revidering av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm godkänns, bilaga 2 till utlåtandet.
2. Kommunstyrelsen ska beakta visionen vid upprättande av förslag till budget.
3. Samtliga nämnder ska utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.

4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del samt att ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.
5. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta förslag till en hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av visionen.
6. Kommunstyrelsen ska utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.
7. Uppföljning av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm ska ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS).

Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

Stadsdirektören får i uppdrag att utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.

Stockholm den 25 mars 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Mats Larsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Kadir Kasirga och Emilia Bjuggren (alla S) och Torun Boucher och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholms stad har haft en stadsövergripande och långsiktig vision som överordnat styrdokument under drygt 12 år. Att utforma en gemensam vision för staden var ett arbete som påbörjades redan kring år 2005. Stockholms kommunfullmäktige beslutade i juni 2007 om en gemensam vision för staden, Vision 2030, Ett Stockholm i världsklass. Utgångspunkten var ett antal framtidsanalyser av Stockholms utveckling och Territorial Reviews, Stockholm, där OECD utvärderade regionens styrkor och utmaningar. Visionen implementerades i stadens ordinarie styrsystem och kommunicerades till stadens medarbetare för att nå goda resultat och ökad delaktighet.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budget 2013 om att visionen skulle utvärderas och uppdateras, inte minst utifrån förutsättningen att staden växt snabbare än tidigare förväntat. Efter ett arbete som involverade många medarbetare i staden beslutade kommunfullmäktige om Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, år 2015. Visionen har varit styrande för kommunfullmäktiges budget med treårsplan.

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med revidering av Vision 2040 genomförts under våren 2019. Arbetet har letts av stadsledningskontoret och har involverat ett stort antal medarbetare i staden. I detta ärende redovisas ett förslag till en reviderad långsiktig vision för staden, *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*.

Det nya visionsförslaget har sin grund i tidigare visioner och i de långsiktiga mål som framgår av kommunfullmäktiges budget för 2019. Förslaget till reviderad vision är, också i likhet med budgeten, indelat i tre huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Revideringen av visionen har tagit sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och dess särskilda förutsättningar och utmaningar. I genomförandet av visionen ska Stockholms stad även bidra till att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar där staden har rådighet samt förhålla sig till de regionala utmaningarna och målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2050.

Den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre i befolkningen är en särskilt viktig förutsättning. Hur befolkningen utvecklas är avgörande i planeringen för framtida behov av bland annat bostäder och kommunal service. Därutöver finns det flera stora och globala samhällsutmaningar som påverkar utvecklingen, såsom miljö- och klimatförändringarna och en allt hårdare global konkurrens. Det finns även en ökad social polarisering idag, där klyftorna mellan olika grupper i samhället tenderar att öka, liksom mellan olika delar av landet. Världen är också mitt uppe i en digital revolution och hastigheten i förändringstakten ökar. Tekniken blir en allt större del av det moderna samhället. Stockholms stad kan dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen skapar, om vi samtidigt förstår de risker och begränsningar som finns.

Vision 2040 är en vision om hur staden tar till vara på möjligheterna och skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Diskrimineringsombudsmannen, Ekerö kommun, Fastighetsägarforum City, Företagarna, Företagsgrupperna Stockholm, Haninge kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Karolinska Institutet, Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030, Kungliga Tekniska Högskolan, Lidingö stad, Länsstyrelsen i Stockholm, Myndigheten för yrkeshögskolan, Mälardalsrådet, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nykvarns kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Solna kommun, Stockholms Akademiska forum, Stockholms Handelskammare, Storsthlm, Stockholms Universitet, Sundbybergs stad,

Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO Stockholm, Tillväxtverket, Trafikverket, Tyresö kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, Upplands-Bro kommun, Vallentuna kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Barnombudsmannen, Botkyrka kommun, Danderyd kommun, Ekerö kommun, Järfälla kommun, Kungliga Tekniska Högskolan, Lidingö stad, Norrtälje kommun, Nynäshamns kommun, SACO, Stockholms Handelskammare, Sundbybergs stad, Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO, Tillväxtverket, Täby kommun, Upplands-Väsby kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2019 har i huvudsak följande lydelse.

En vision är till sin natur långsiktig. Men förutsättningarna för Stockholm och för kommunal verksamhet förändras i vissa avseenden snabbt och på ett sådant sätt att även en vision behöver revideras och förhålla sig till nya förutsättningar. Stadens vision behöver därför uppdateras för att fånga de senaste årens händelseutveckling och formulera utmaningar som förändrats eller tillkommit sedan den senaste visionen antogs. I det följande sammanfattas stadens utmaningar som ligger till grund för en reviderad vision.

Stockholm år 2040 – en förändrad stad

Stockholm år 2040 kommer att vara en annorlunda stad jämfört med idag. Vi kommer att vara fler - cirka 1,3 miljoner stockholmare, mot knappt en miljon idag. Tunnelbanan och kollektivtrafiken kommer att ha fått nya destinationer och väldigt många nya bostäder och arbetsplatser kommer att ha skapats.

Stockholm kommer att fortsätta vara en växande stad. Allt fler människor vill leva sina liv här och det föds allt fler barn i Stockholm. Snart kommer en stor babyboom när 90-talisterna blir föräldrar - den största barnkullen sedan 1960-talet. Samtidigt ökar andelen äldre fort, procentuellt sett ökar de som är 80 år och äldre allra mest. År 2040 beräknas åldersgruppen över 80 år vara mer än dubbelt så stor som idag. Befolkningen blir allt äldre och det är antalet levnadsår med god hälsa som ökar. Fler stockholmare med skilda behov och olika förväntningar ställer höga krav på att stadens gemensamma yta och resurser används klokt.

Förutom demografin finns det flera stora och breda samhällsutmaningarna som påverkar utvecklingen i hela världen. Det förändrade klimatet är en av de största utmaningarna för framtiden som kräver både minskade utsläpp och en stor anpassningen. Med en allt hårdare global konkurrens krävs allt större ansträngningar för att Stockholm ska fortsätta vara en världsledande region inom forskning, design och företagande. Det finns även en ökad social polarisering idag, där klyftorna mellan olika grupper i samhället tenderar att öka, liksom mellan olika delar av landet. Det påverkar den ekonomiska utvecklingen både regionalt och nationellt.

Världen är också mitt uppe i en digital revolution och hastigheten i förändringstakten ökar. Tekniken blir en allt större del av det moderna samhället. Stockholms stad kan dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen skapar, om vi samtidigt förstår de risker och begränsningar som finns. Vision 2040 är en vision om hur vi tar till vara på möjligheterna och skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

De demografiska förändringarna utmanar välfärden

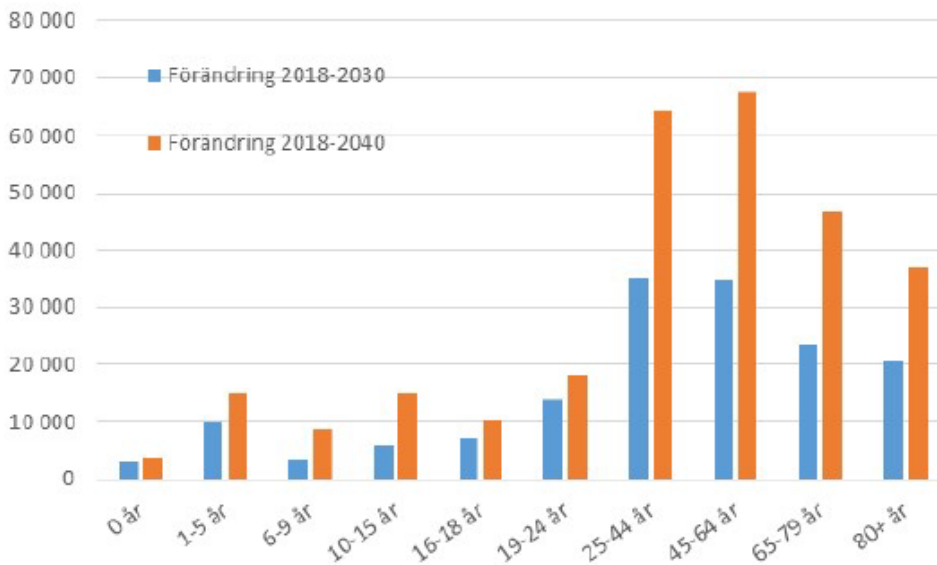
Stockholm präglas av sin starka befolkningstillväxt. Det senaste decenniet har stadens befolkning ökat med i genomsnitt nära 15 000 invånare per år och Stockholm är en av de snabbast växande större städerna i Europa. De demografiska förändringarna har en stor påverkan på välfärdssystemen. Stockholm står i likhet med övriga landet inför utmaningar med en åldrande befolkning som kommer att medföra ökad efterfrågan på äldreomsorg och anpassade boenden. Samtidigt ökar förväntningarna på välfärdstjänsterna när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar.

Staden behöver därför fortsätta arbetet med att stärka kvaliteten i välfärden och värna och utveckla valfrihet och mångfald. Det föds många barn i Stockholm och utbyggnaden av förskolor och skolor behöver fortsätta, men befolkningen ökar också genom en stor invandring. Många av de nyanlända är i förvärvsverksamma åldrar vilket föryngrar befolkningen som helhet och innebär en stor utvecklingspotential om integrationen på arbetsmarknaden förbättras.

Diagrammet nedan visar stadens befolkningsprognos fram till år 2040 och förändringarna i olika åldersgrupper. Enligt beräkningarna kommer det år 2040 att vara cirka 15 000 fler barn i förskoleåldern, 1-5 år (+25 %) och 24 000 fler i skolåldrarna, 6-15 år (+23%). Det förväntas vara 10 000 fler ungdomar i gymnasieåldern 16-18 år än idag, vilket är en ökning med 39 procent.

Trots att antalet personer i de mest yrkesverksamma åldrarna, 25-64 år, ökar med 23 procent och beräknas vara 132 000 fler än idag så minskar deras andel av befolkningen. År 2019 var 59 procent av befolkningen i dessa åldrar och år 2040 beräknas andelen ha minskat till 55 procent. Samtidigt förväntas antalet personer över 80 år mer än fördubblas och vara 37 000 fler än idag (+104 %), och personer i åldern 65-79-år beräknas vara 47 000 fler år 2040 (+42%).

Förändring av befolkningen i Stockholms stad till år 2030 och 2040, fördelat på ålder

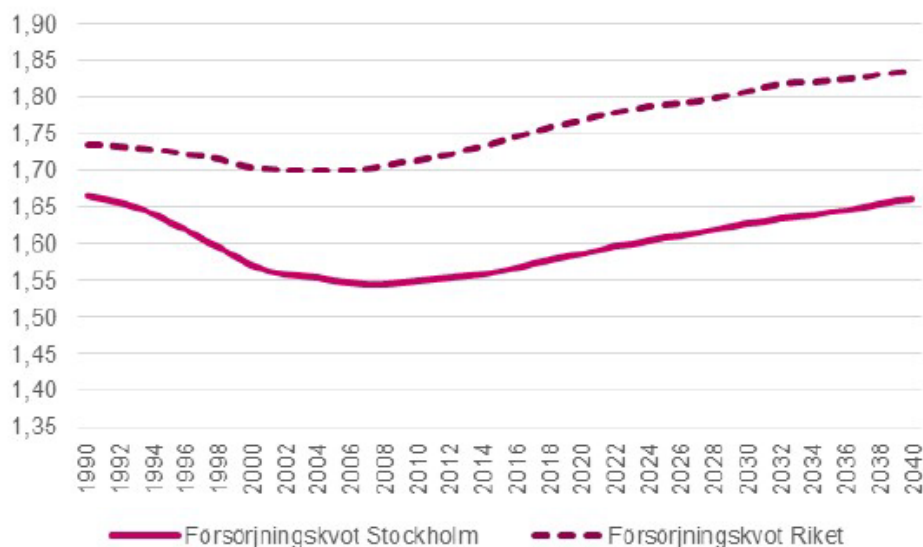
Källa: Sweco

Ett enkelt sätt att sammanfatta vad den demografiska utvecklingen kan komma att betyda för finansieringen av välfärden i framtiden är att relatera hela befolkningen i staden till antalet personer i yrkesaktiv ålder (20-64 år). Den på detta vis beräknade ”försörjningskvoten” visar hur många, inklusive sig själv, var och en i yrkesaktiv ålder ska försörja genom sitt arbete. Ju högre kvot desto större försörjningsansvar per person.

$$\text{Försörjningskvoten} = \frac{\text{hela befolkningen}}{\text{befolkningen 20-64 år}}$$

Detta är naturligtvis ett något grovhugget mått. Långt ifrån alla i åldern 20-64 år arbetar och det finns också personer under 20 år och över 64 år som förvärvsarbetar, men dessa personer svarar bara för en begränsad andel av den totala arbetsvolymen i timmar räknat. Trots sin enkelhet visar försörjningskvoten skillnader mellan olika regioner och förändringar över tiden avseende försörjningssituationen. Detta är särskilt viktigt för kommuner, eftersom kostnader för barn och unga och för dem som är riktigt gamla utgör en stor andel av kommunernas kostnader.

Försörjningskvotens utveckling 1990-2040, Stockholms stad och riket

Källa: Sweco

Försörjningskvoten i Stockholms stad minskade successivt från 1,67 år 1990 till 1,54 år 2007 och har sedan varit i stort sett oförändrad fram till 2016 då den började stiga. Under 2020-talet kommer kvoten att stiga, eftersom en betydande del av de stora årskullarna från 1940-talet fortfarande är kvar i livet och de inte fullt lika stora årskullarna från 1960-talet börjar gå i pension. År 2040 beräknas försörjningskvoten i Stockholms stad vara i nivå med 1990. Försörjningskvoten i riket som helhet är högre och förväntas ligga på 1,83 år 2040, vilket är betydligt högre än 1990-års nivå. Samtidigt ökar spännvidden mellan kommuner med högst och lägst försörjningskvot, många kommuner hamnar på en kvot över 2,0. Detta kommer att innebära att pressen på det kommunalekonomiska utjämningsystemet ökar. Sammanfattningsvis är utmaningarna för kommunal omsorg och välfärd stora.

Stora behov inom äldreomsorgen

Som framgår av befolkningsprognosen ökar andelen äldre drastiskt kommande år. Andelen äldre ökar något mer i innerstadens stadsdelar än i övriga staden. Samtidigt som behoven av omsorg ökar är det en självklarhet att kvaliteten på omsorgen inte får försämrats. Staden bedriver ett ständigt utvecklingsarbete för att upprätthålla den goda kvaliteten i vård- och omsorgsverksamheterna.

Ett område med möjligheter till förbättring är den upplevda tryggheten. Av stadens brukarundersökningar framgår att brukare inom hemtjänsten och särskilt boende känner sig mindre trygga i Stockholm i jämförelse med riket som helhet. Utvecklingen har överlag varit negativ över tid. Stockholms brukare inom daglig verksamhet LSS upplever dock i högre grad än i riket att de får bestämma om saker som är viktiga i vardagen, även om utvecklingen har varit något negativ under perioden 2016-2018.

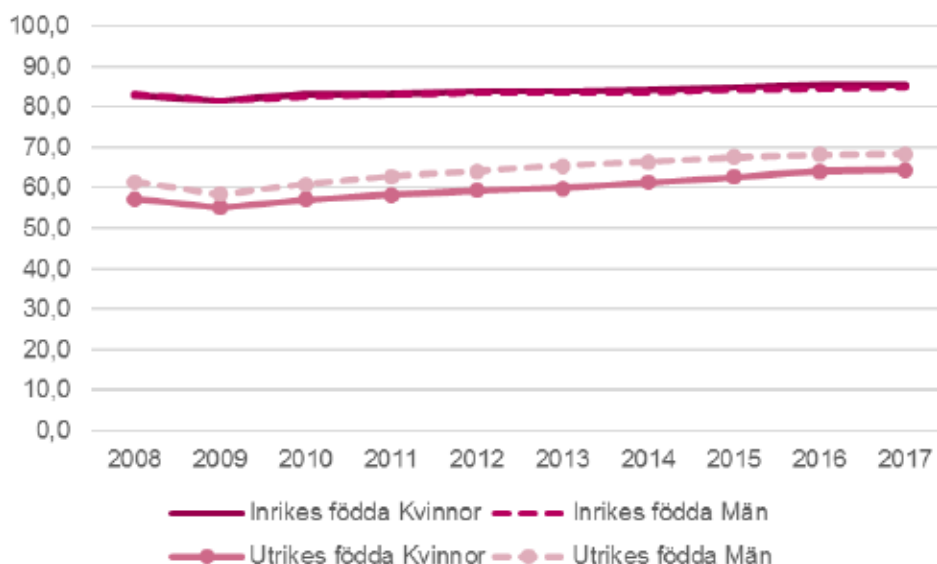
För att möta framtidens behov av vård och omsorg pågår ett omfattande arbete i staden med att utveckla arbetsformerna inom omsorgen i form av bland annat kompetensutveckling för medarbetare och chefer, anhörigstöd och digital utveckling. En ökad samverkan med privata aktörer, civilsamhälle och Region Stockholm är också av största vikt.

En tudelad arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Stockholms län är fortsatt stark och efterfrågan på arbetskraft är hög. Konkurrensen om kompetens är påtaglig och många företag uppger att deras tillväxt idag begränsas av bristen på arbetskraft. Även offentlig sektor och kommuner upplever en stor brist på arbetskraft. Stockholms stad har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper, exempelvis lärare, sacionomer och sjuksköterskor samt personer till olika chefsbefattningar i staden.

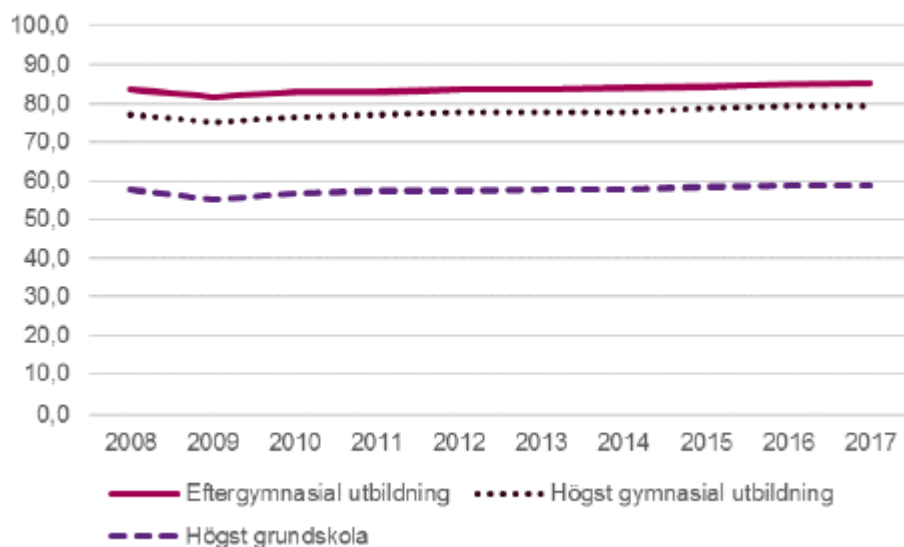
Samtidigt har fortsatt många arbetslösa en svag position på arbetsmarknaden och andelen långtidsarbetslösa av de arbetsökande ökar. Arbetsmarknaden i Stockholm präglas av tydliga skillnader i arbetslöshetsnivå utifrån födelseland och utbildningsnivå. Även sysselsättningsgraden skiljer sig åt beroende på födelseland. Diagrammet nedan visar att andelen sysselsatta bland inrikes födda är 85 procent för både män och kvinnor, medan motsvarande andel för personer födda utrikes är 68 procent för män och 65 procent för kvinnor. Utanförskapet på arbetsmarknaden är ohållbart om staden ska kunna möta behoven hos en åldrande befolkning.

Andel sysselsatta 20-64 år efter födelseland och kön

Den största skillnaden i sysselsättningsgrad finns dock mellan personer med kortare eller längre utbildning. Högsta avslutade utbildning är avgörande för hur stor risken är att hamna i långvarig arbetslöshet. Bland personer med grundskola som högsta avslutade utbildning ligger sysselsättningsgraden på omkring 60 procent av befolkning medan den ligger på cirka 80 procent för dem med avslutad gymnasieutbildning.

Andel sysselsatta 20-64 år efter utbildningsnivå

När det gäller personer med högst grundskola är skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan könen också störst. Bland utrikes födda kvinnor med kort utbildning är sysselsättningsgraden 42 procent och bland utrikes födda män är motsvarande andel 55 procent. För inrikes födda kvinnor med högst grundskola är sysselsättningsgraden 59 procent och för männen är den 64 procent.

Dock har sysselsättningsnivån ökat något det senaste decenniet för utrikes födda med låg utbildningsnivå. Bland inrikes födda med motsvarande utbildning har förvärvsfrekvensen däremot sjunkit under samma tidsperiod. Överlag innebär det att skillnaderna mellan lågutbildade inrikes och utrikes födda har minskat, samtidigt som denna grupp generellt alltmer halkar efter mer välutbildade grupper.

Utbildning blir allt viktigare på arbetsmarknaden och staden har en viktig uppgift att bidra till att vägleda och matcha personer till arbete genom utbildning. Förutom lägre utbildningsnivå har utrikes födda ett sämre utgångsläge på arbetsmarknaden beroende på bland annat bristande språkkunskaper, avsaknad av nätverk och kontakter. Men här kan näringsliv och offentliga arbetsgivare delta i arbetet med att göra dessa personer anställningsbara. Ett brett samarbete mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor behövs för att förbättra matchningen och öka integrationen på arbetsmarknaden och tillgodose behovet av arbetskraft.

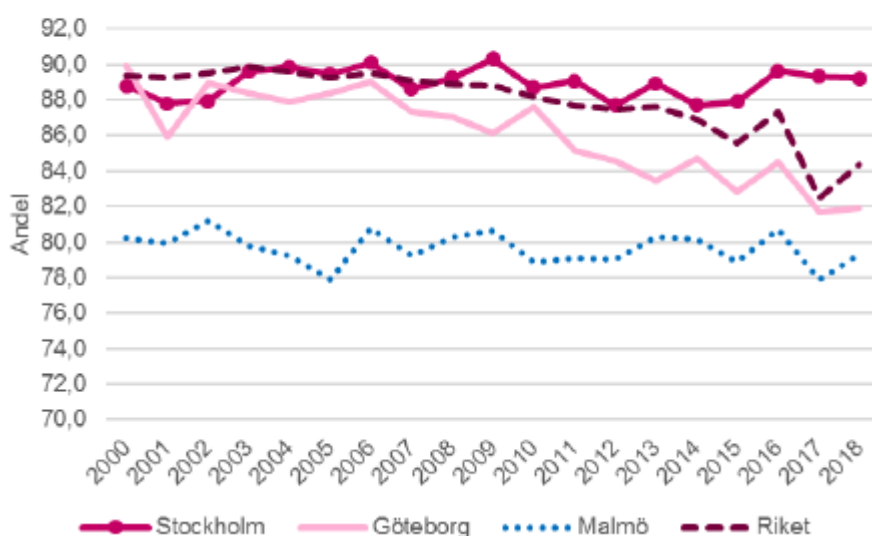
Ännu klarar inte alla barn målen i skolan

Det finns idag drygt 190 000 barn i Stockholms stad under 18 år varav knappt en fjärdedel är tonåringar. Förskolan och skolan har en mycket stor betydelse för barn och ungas utveckling, men även fritiden och familjens ekonomiska situation påverkar förutsättningar för barn och ungas uppväxtvillkor. Grunden för barns utveckling läggs redan i förskolan. Forskning visar att en förskola som skapar goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan förbättra barns hälsa och främja senare skolprestationer. I Stockholms stad är deltagandet i förskolan högt, cirka 94-95

procent för barn i åldern 2-5 år. Men samtidigt är det cirka 2 500 stockholmsbarn i denna ålder som inte deltar i förskoleverksamheten och områden med sämre socioekonomiska förutsättningar har en lägre inskrivningsgrad. Där förskolan har som störst betydelse är deltagande således som lägst.

Av eleverna som går ut årskurs 9 med hemvist i Stockholms stad är cirka nio av tio behöriga till ett yrkesprogram i gymnasiet². Denna nivå har varit stabil i staden under de senaste 10 åren, medan utvecklingen i riket har varit negativ. Flickor är behöriga i något högre grad än pojkar. Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9, utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar, har minskat kraftigt det senaste året men är fortsatt stor även om en viss positiv trend kan ses avseende skolresultatens utveckling.

Elever i åk 9 som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram efter hemkommun

Bekymmersamt är också en ökad frånvaro i skolan och en upplevd ökad otrygghet. Drygt en av tio elever har i skolenkäten i Stockholm svarat att man inte känner sig trygg i skolan och trenden är att andelen otrygga elever ökat något det senaste året. Av de elever som påbörjar en gymnasial utbildning är andelen med examen inom 4 år lägre i Stockholms stad jämfört med riket – både vad gäller elever som bor i Stockholms stad och elever som går i Stockholms gymnasieskolor. Trenden är dock att andelen elever som lyckas att ta examen ökar. Flickor klarar generellt av gymnasieutbildningen i högre utsträckning, men skillnaderna mellan könen tenderar att minska.

Andel(%) gymnasieelever med examen inom fyra år

Kommun	År			
	2015	2016	2017	2018
<i>Stockholm</i>	66	67	68	68
<i>Göteborg</i>	67	71	70	71
<i>Malmö</i>	62	62	65	66
<i>Riket</i>	69	71	71	71

Andelen elever som påbörjar högskolestudier inom 1 eller 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning är samtidigt högre i Stockholms stad jämfört med i riket. Kvinnor börjar studera i högre grad än män.

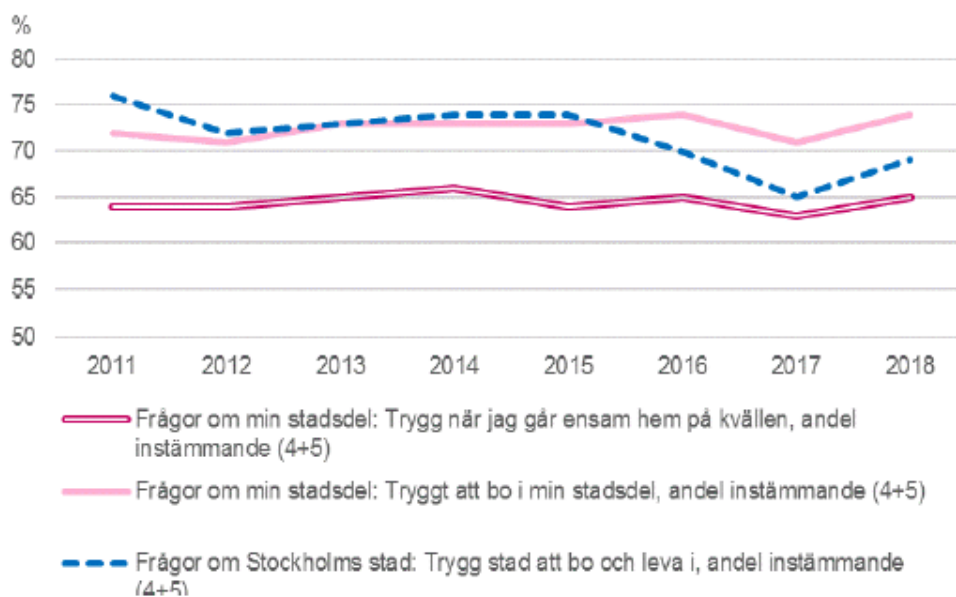
Sammanfattningsvis är det en något sämre genomströmning på gymnasiet i Stockholm än i riket, men samtidigt en högre andel som går vidare till högskolan. Flickor och kvinnor klarar sig generellt bättre än pojkar och män genom hela skolsystemet. Det finns en viss positiv trend avseende skolresultaten i Stockholm stad de senaste åren, men skillnaderna utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortfarande stora. En utmaning är också de elever som inte känner sig trygga i skolan.

Tryggheten och tilliten har minskat

Ett ytterligare område som kräver ett ökat fokus är *delaktighet, trygghet och säkerhet*. Av stadens och nationella mätningar framgår att den upplevda tryggheten och tilliten till människor i vår närhet har minskat. Bristande tillit bidrar till att delaktigheten i samhället minskar och kan skapa grogrund för ökade sociala konflikter. Ett Stockholm där människor känner tillit till varandra och där det finns likvärdiga möjligheter att utvecklas lägger grunden för en socialt hållbar utveckling.

Stockholms stad genomför årligen brukar- och medborgarundersökningar inom flera av stadens verksamhetsområden. Dessa undersökningar är ett verktyg i enheternas kvalitetsutvecklingsarbete. Inom stadsmiljöområdet ställs frågor för att få kunskap om hur människor upplever tryggheten i staden som helhet och i den egna stadsdelen. I diagrammet nedan redovisas resultaten avseende frågor om trygghet.

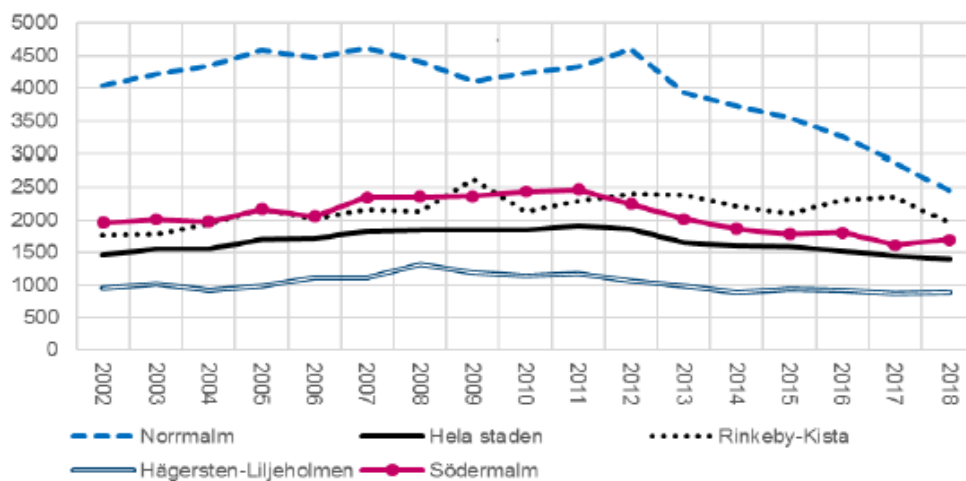
Frågor om trygghet i medborgarundersökningen

Svaren på de flesta frågorna visar att tryggheten minskade framförallt mellan åren 2016-2017, för att därefter öka något igen mellan år 2017-2018. Det är framförallt hur man upplever tryggheten i staden som helhet, snarare än i den egna stadsdelen, som har minskat jämförelsevis kraftigt under åren 2015-2017. Skillnaderna mellan stadens stadsdelsområden är stora, men skillnaderna mellan områdena har minskat under de senaste åren.

Samtidigt har de anmälda våldsbrotten minskat de senaste åren, och skillnaderna mellan stadens områden avseende våldsbrott har också minskat. Av diagrammet nedan framgår utvecklingen för hela staden samt för några stadsdelsområden med högst och lägst andel våldsbrott.

Urval av olika våldsbrott, anmälda brott per 100 000 invånare

Källa: BRÅ.

Anm: I våldsbrott ingår mord, dråp, misshandel, fridskränkning, våldtäkt, rån och olaga förföljelse

På stadsdelsområdesnivå går det att se ett visst samband mellan anmälda våldsbrott och upplevd trygghet i stadsdelen, med undantag för Norrmalm och Södermalm där andelen brott är betydligt högre än vad den upplevda tryggheten indikerar.

Skillnader i livsvillkor påverkar stadens attraktionskraft

Stockholm är en av världens bästa städer att bo och verka i. Under en lång rad år har konjunkturen varit stark med ökande sysselsättning och sjunkande arbetslöshet. Den positiva utvecklingen har gynnat de flesta stockholmarna, men det finns en oroande utveckling med växande skillnader i livsvillkor. Polariseringen på arbetsmarknaden är stor, där utrikes födda och personer med kort utbildning halkar efter. I skolan har elevers sociala bakgrund fått en allt större betydelse för deras prestationer, och människor med liknande socioekonomiska förutsättningar bor allt mer koncentrerat i Stockholm.

Ytterst påverkar skillnaderna i livsvillkor stockholmarnas hälsa. Livsvillkorens skillnader försvagar också den sociala sammanhållningen, vilket skapar grogrund för sociala konflikter. Otryggheten i Stockholm är större i socioekonomiskt svaga områden, men har ökat i hela staden. Därigenom påverkar den sociala ojämlikheten livskvaliteten för alla stockholmare och stadens samlade attraktionskraft.

Näringslivet behövs i hela staden

Växande städer driver tillväxt och social utveckling och idag är urbaniseringen en av de främsta krafterna bakom den globala ekonomin. Stockholmregionen är Sveriges

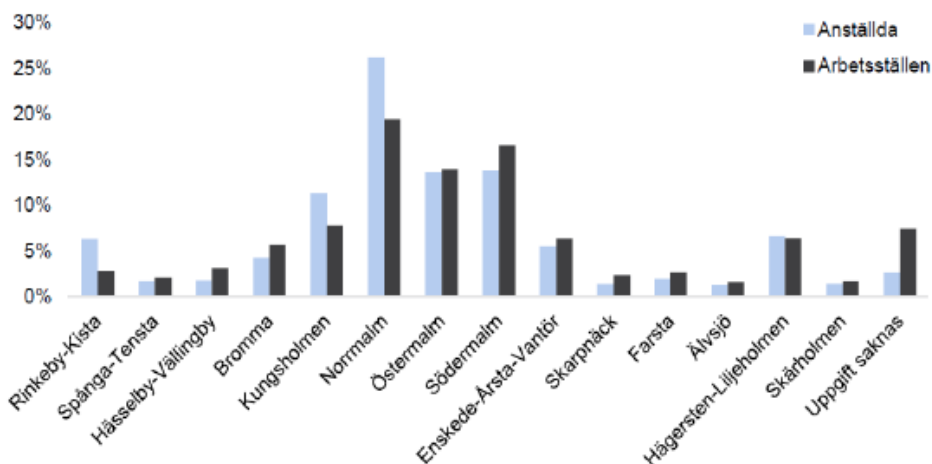
ledande tillväxtregion, med både en god ekonomisk tillväxt och stark befolkningstillväxt. Företagen i Stockholm konkurrerar i ökad utsträckning om kompetens, kapital och investeringar med andra stora städer i världen. En viktig förutsättning för att behålla konkurrenskraften ligger i förmågan att vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i. Stockholms stad behöver därför bidra med långsiktiga och goda förutsättningar för företagande i hela staden.

Generellt är förutsättningar för företagande goda i Stockholms stad men de varierar i viss utsträckning för olika grupper och i olika delar av staden. Näringslivet i staden är diversifierat med en branschbredd där 83 procent av samtliga näringsgrenar finns representerade. Stockholm har den högsta branschbredden i Sverige följt av Göteborg (77 %) och Malmö (74 %). Branschbredden har betydelse för attraktiviteten samt gör näringslivet mindre sårbart för förändringar i konjunkturen. Olika stadsdelar har sina egna profilnärings som växer. I innerstaden och Kista finns kunskapsintensiva näringar och i vissa delar av ytterstaden finns verksamhetsområden med näringar inom t.ex. bygg, handel och logistik. Diagrammet nedan visar att cirka 60 procent av stadens arbetsställen och cirka 65 procent av de anställda idag finns i den inre staden. Tillväxten i antalet anställda har sedan år 2010 framförallt skett i innerstaden medan många stadsdelsområden i ytterstaden släpar efter.

Förutsättningarna och villkoren för företagare ser olika ut beroende på var i staden företagsetableringen sker. Näringslivet förutsätter en god stadsmiljö där frågor som berör företagets vardag och närmiljö är välfungerande. Företag som verkar på olika platser förväntar sig att den dagliga driften såsom renhållning, parkering, skyltning, snöröjning, klotter och trygghets- och säkerhetsfrågor ska fungera väl. Brottslighet är idag en del av många företagares vardag och utmaningarna är särskilt stora i socioekonomiskt svaga områden. Både fysiska trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljön samt socialt arbete är viktiga verktyg för att ge förutsättningar för

företagande i stadens alla delar.

Procentuell fördelning av antal anställda och arbetsställen efter stadsdelsområde, kvartal 3 2017

Källa: Sweco

Bostadsbristen är en av regionens stora utmaningar

Stockholm är en av de snabbast växande regionerna i Europa. Bostadsbyggandet har inte kunnat svara upp mot befolkningsökningen vare sig i Stockholms stad eller i Stockholms län. Konsekvensen är bostadsbrist, höga bostadskostnader, långa bostadsköer och ökad trångboddhet. Dagens brist på bostäder begränsar stadens utveckling och näringslivets tillväxt och drabbar i första hand socioekonomiskt svaga grupper och unga. Grundläggande för att kunna komma tillrätta med nuvarande bostadsbrist är en hög nivå på bostadsbyggandet. Stadens övergripande mål är att bygga 140 000 bostäder under åren 2010-2030. Den samlade bedömningen är att staden har goda förutsättningar att nå de högt ställda bostadsmålen. Ett högt bostadsbyggande skapar också förutsättningar att motverka boendesegregation genom att främja lokal blandning av bostadstyper, lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer i hela staden. Idag skiljer sig fördelningen mellan upplåtelseformer avsevärt på stadsdelsområdesnivå, från 68 procent hyresrätter i Skärholmens stadsdelsområde till 70 procent bostadsrätter i Kungsholmens stadsdelsområde. På stadsdelsnivå är ensidigheten i bostadsutbudet ofta än större.

Levande stadsmiljöer behövs

Hela Stockholm behöver växa och stadens alla delar behöver utvecklas för att bostadsmål och hållbarhetsmål ska kunna uppnås. Med en klok och strategisk planering kan hela Stockholm dra nytta av den stadsutveckling som genereras av ett omfattande bostadsbyggande. Stockholm ska vara en tät, sammanhållen stad och blandad stad där bebyggelse och grönstruktur och stadskvaliteter samspekar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer. Det är viktigt att staden tillvaratar goda

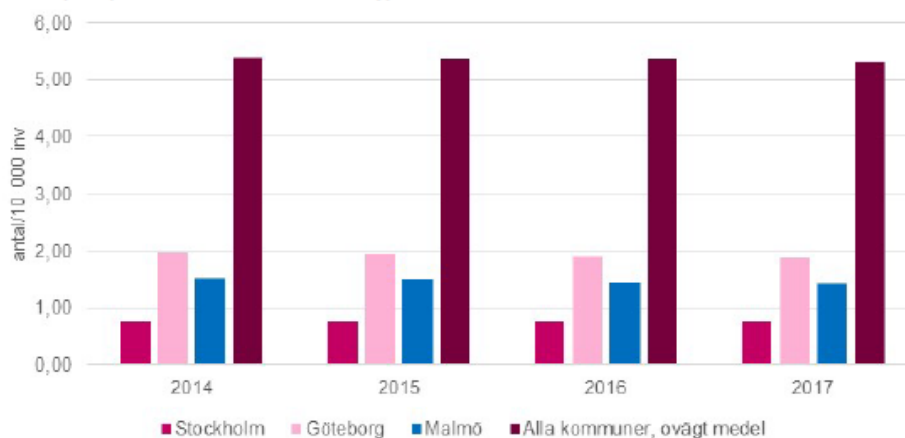
initiativ från aktörerna på marknaden och möjliggör kompletteringsprojekt som bidrar till stadens övergripande mål och skapar nya värden. Det kan handla om projekt som bidrar till stadskvaliteter som nya arbetsplatser, skolor och förskolor, kommersiell och offentlig service samt välgestaltade offentliga rum i alla stadens delar.

De senaste åren har stadslivet i Stockholm utvecklats och berikats med ett växande utbud av restauranger, serveringar, nöjen, kultur, idrott, evenemang och fler levande stadsmiljöer. Med initiativ som tillfälliga parker, mobila matserveringar, stadsodlingar och marknader har stadslivet också fått nya ingredienser som skapar en rikare, flexiblare och mer dynamisk stad. Det är viktigt att denna utveckling kommer alla stockholmare till del.

Goda möjligheter till idrott och fritid

När staden blir tätare är bra parker, tillgängliga naturområden, lekplatser, och goda möjligheter till idrott och särskilt angeläget. Idag är närheten till idrottsanläggningar överlag god i Stockholms stad, däremot är tillgången till anläggningar per invånare låg. Här exemplifieras detta med antal 11-mannaplaner per 10 000 invånare.

11-spelsplaner natur- och konstgräs, antal/10 000 invånare

Källa: Kolada

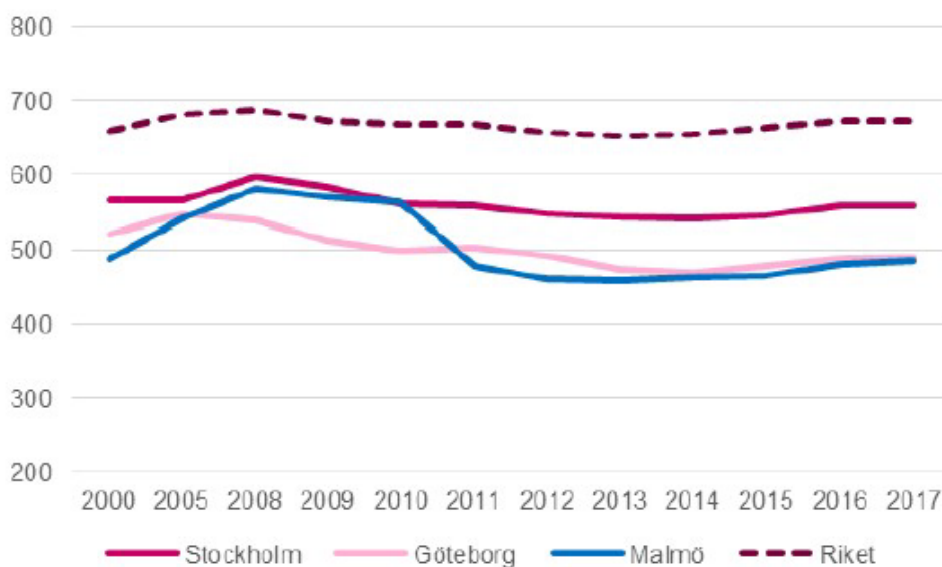
Barn och ungdomar som deltar i föreningsliv eller andra organiserade fritidsaktiviteter mår bättre och har bättre studieresultat än andra unga. Fritidsaktiviteter kan även bidra till stärkt självförtroende och till positiva vuxenrelationer utanför familjen. För unga som har svårigheter i andra sammanhang kan en aktiv fritid därigenom verka kompenserande och bidra till en positiv utveckling. Det finns emellertid stora skillnader i nyttjandet av det offentligt subventionerade fritidsutbudet inom Stockholms stad. En generell och tydlig trend är att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden, särskilt flickor, i mindre utsträckning deltar i organiserad fritidsverksamhet, vilket delvis kan förklaras av deras ekonomiska möjligheter att delta. För att motverka dessa skillnader behöver staden öka tillgängligheten till kultur- och idrottsaktiviteter för barn och ungdomar med fokus på socioekonomiskt svaga områden.

En fortsatt kraftig utbyggnad av transportsystemet behövs

Trots att det för närvarande görs stora investeringar i ny infrastruktur såsom tunnelbaneutbyggnaden, krävs en fortsatt kraftig utbyggnad av transportsystemet för att kunna möta befolkningstillväxten samtidigt som transportsystemets klimatpåverkan ska minska och fossila drivmedel fasas ut. Ett hållbart och kapacitetsstarkt transportsystem är en nödvändig förutsättning för ett ökat bostadsbyggande och en fortsatt hög tillväxt. Framförallt behöver kollektivtrafiken och cykelvägnätet prioriteras. Utvecklingen av Stockholm-Arlanda behöver också framhållas som en särskilt viktig förutsättning för transportsystemet. Den internationella tillgängligheten i form av tillgång till flyglinjer och avgångar är avgörande för Stockholmsregionens och hela Sveriges internationella konkurrenskraft.

Framtidens kollektivtrafik måste bli mer attraktiv och bilanvändandet behöver minska. Idag är användandet av personbil högre i Stockholms stad jämfört med Malmö och Göteborg. Under perioden 2000-2017 minskade bilåkandet per invånare i Göteborg med 6 procent medan den i Stockholms stad endast minskade med 1 procent, samtidigt ökade bilåkandet per invånare i riket.

Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/invånare

Källa: Sweco

De tekniska försörjningssystemen behöver säkras

Den växande befolkningen ställer stora krav på alla stadens tekniska försörjningssystem, såsom värme, el, tele, elektroniska kommunikationer, avfall, vatten och avlopp, vilket kräver omfattande investeringar för att säkra tillgången på dessa resurser. Exempelvis när det gäller elnätet behövs betydande insatser för att

trygga den nuvarande och framtida elförsörjningen. Även livsmedelsförsörjningen är en i sammanhanget viktig fråga. I en växande region som Stockholm är också konkurrensen om marken en begränsning.

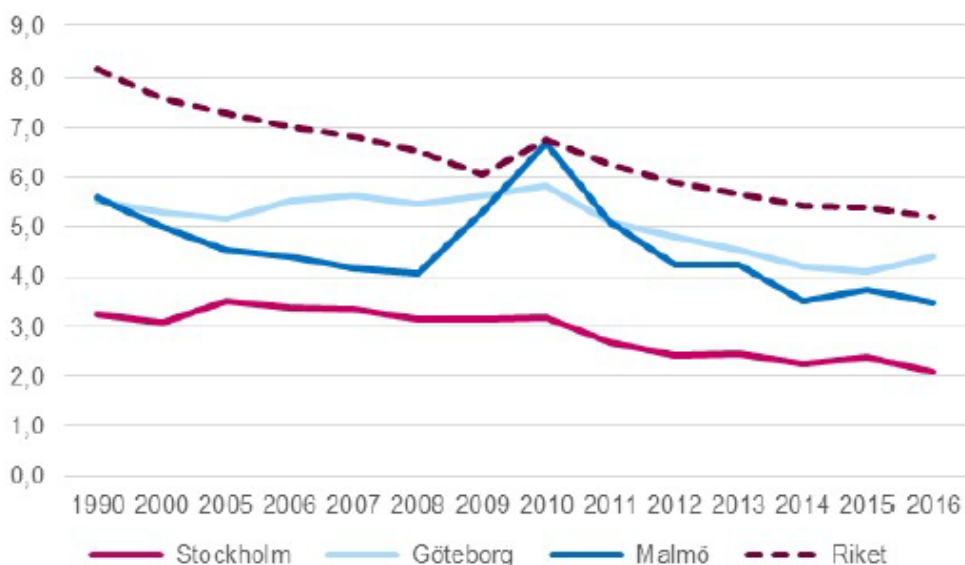
Teknikutvecklingen är en stark förändringskraft

Digitaliseringen och artificiell intelligens (AI) kommer att ha en stark påverkan på samhällets och Stockholms utveckling. Många kommunala verksamhetsområden kommer att kunna effektiviseras och digitaliseringen och AI erbjuder fantastiska möjligheter. Men en ökad teknikanvändning är inget mål i sig, utan ett medel för en utvecklad kommunal verksamhet och att förenkla människors vardag. Det finns också risker kring digitaliseringen avseende exempelvis integritetsfrågor, säkerhet och kommunikation som behöver hanteras.

Allt större klimat- och miljöutmaningar

Den växande staden står samtidigt inför allt större miljö- och klimatutmaningar. Stockholms stad har kommit långt internationellt sett och bör kunna ta en större ledarroll i det urbana klimatarbetet. Andelen förnybar energi behöver öka och miljöpåverkan från framförallt transportsektorn minska, samtidigt som en resurs- och energieffektiv samhällsutveckling främjas. Innovationer och entreprenörskap har en viktig roll i denna omställning. Samhällets beredskap för att klara klimatförändringar och extrema händelser behöver samtidigt bli större. Stockholms stad har lägre utsläpp av växthusgaser än de andra storstäderna och än Sverige som helhet. Minskningen i utsläpp från år 1990 har legat på ungefär samma nivå som i riket, medan exempelvis Malmö har haft en större minskning. Utsläppen i Stockholms stad kommer framförallt från transporter samt el och fjärrvärme. Stockholm har högre utsläpp per invånare för el och fjärrvärme jämfört med riket som helhet.

Utsläpp till luft av växthusgaser, ton CO₂-ekv/invånare

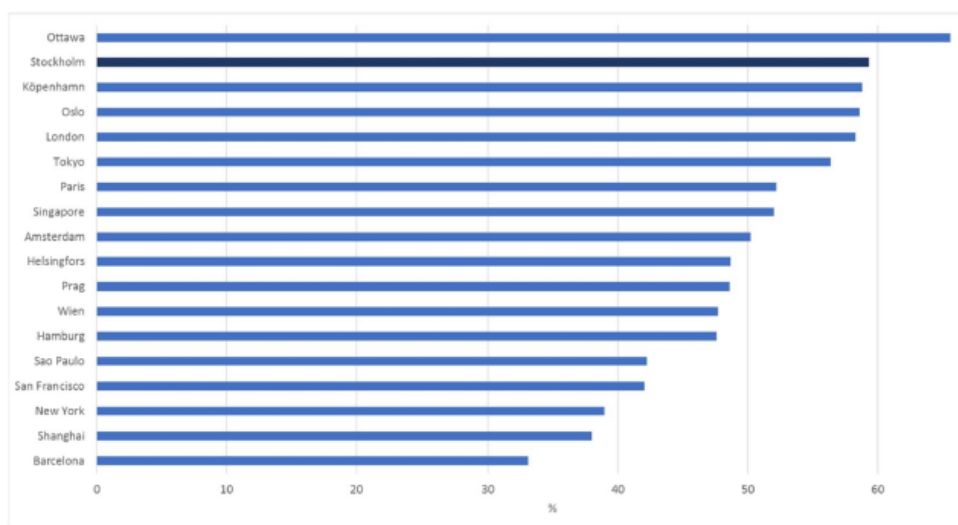

Källa: Kolada

Rollen som Sveriges huvudstad förpliktigar

Stockholmsregionen är idag Sveriges ledande tillväxt- och kunskapsregion. Länet har en femtedel av landets befolkning, men står för nästan en tredjedel av landets BNP. Stockholms roll som huvudstad medför också ett särskilt ansvar att tillhandahålla infrastruktur och gemensamma funktioner som är viktiga för hela Sverige, men också att gå för och exempelvis visa på behovet av en hållbar tillväxt. Den pågående globaliseringen och urbaniseringen har stärkt Stockholms ställning som motor i Sveriges ekonomi och som nationellt nav i de internationella relationerna. Dagens Stockholm är idag ett av Europas mest dynamiska storstadsområden och med en tydlig ambition att fortsätta inneha denna roll. För att möta denna utmaning behöver Stockholm fortsätta att upprätthålla en hög utbildnings- och kunskapsnivå. Regionens universitet och lärosäten har en mycket viktig roll både i att utbilda framtidens arbetskraft men också i att samarbeta med och utveckla andra aktörer i samhället. Tjänsteföretag med ett stort kunskapsinnehåll (Kunskapsintensiva Tjänsteföretag - KIS-företag) har blivit allt viktigare för den svenska ekonomin. Dessa företag representerar kunskap och innovationskapacitet som ofta, men inte alltid, arbetar nära varuproducerande företag.

Andel av de sysselsatta inom kunskapsintensiva tjänster år 2016

Källa: Eurostat

Här har Stockholm en fortsatt stark position med ett högt kunskapsinnehåll i företagen, jämfört med många större städer. Det ger goda förutsättningar för staden att kunna vara fortsatt konkurrenskraftig på en global marknad med en hårdnande konkurrens om talanger, investeringar och handel. Samtidigt skapar urbaniseringen och befolkningstillväxten ett högt tryck på staden, vilket medför kapacitetutmaningar likväl som sociala samt miljö- och klimatrelaterade utmaningar. För att kunna svara upp mot dessa utmaningar krävs en utvecklad välfärd, innovationer, investeringar, klimat- och miljöinsatser och en fortsatt hög ekonomisk tillväxt. Men staden behöver också stärka utvecklingen mot ett socialt hållbart Stockholm, där människor känner tillit till varandra och till samhället och där det finns likvärdiga möjligheter att utvecklas och bidra till en ekonomiskt hållbar utveckling.

Genomförande av visionen

Stadsledningskontoret konstaterar att Vision 2040 har en central roll i stadens styrsystem. Fullmäktiges mål i årsvisa budgetar tar sin utgångspunkt i visionens långsiktiga mål. Samtidigt används budgetens inriktningsmål i visionen vilket gör att kopplingen mellan den långsiktiga inriktningen i visionen och det årliga budgetbeslutet blir avsevärt starkare. Nämnders och bolagsstyrelsers arbete hänger samman med den långsiktiga visionen och dessa får ökade möjligheter att fullgöra strategiskt viktiga uppdrag på ett konsekvent sätt. Även många av stadens kompletterande styrdokument har en direkt eller indirekt koppling till visionen. I många fall kan styrdokumenterna ses som en precisering av visionen inom ett specifikt tematiskt område. Exempel på andra pågående uppdrag med koppling till visionen är upprättande av en näringslivspolicy, revidering av styrdokument inom miljö- och klimatområdet och inom trygghet- och säkerhet samt stadens internationella strategi.

Visionen

Visionen ger också stora möjligheter att kommunicera stadens långsiktiga inriktning internt i organisationen och med externa aktörer. Det blir tydligt för stockholmarna och för andra aktörer vilka utmaningar, möjligheter och mål staden har med sin verksamhet. Stadsledningskontoret ser behov av att vidareutveckla kommunikationen om Vision 2040 och avser att ta fram en kommunikationsplan för detta. Av största betydelse är att staden och dess verksamheter utvecklas socialt, ekonomiskt och ekonomiskt hållbart. Till stöd för hållbarhetsarbetet finns Agenda 2030 som är en ambitiös och omfattande utvecklingsagenda med 17 globala mål för hållbar utveckling. De globala målen är integrerade och odelbara och flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att framgång för ett av målen ger positiva effekter på andra mål. Fram till år 2030 ska världens länder gemensamt arbeta för att nå de 17 globala målen.

Stockholm har ambitionen att vara ledande i detta arbete och agendan kommer att vara ett stöd och bidra till att utveckla stadens hållbarhetsarbete. Stadsledningskontoret konstaterar att det redan idag görs mycket inom stadens verksamheter som bidrar till hållbarhetsmålen inom Agenda 2030, men att det också finns stora utmaningar. För att åstadkomma en utveckling i enlighet med både Agenda 2030 och Vision 2040 behövs kloka beslut och ställningstaganden som drar åt samma håll. Stadens medarbetare behöver arbeta tillsammans med stockholmarna, näringslivet, myndigheter, civilsamhället, akademien samt regionala och internationella aktörer för att lyckas. Agenda 2030 ska – som ett steg på väg mot år 2040 – stimulera till samverkan och överbrygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. En särskild hållbarhetsrapport ska tas fram för att särskilt visa på styrkor och möjligheter i stadens hållbarhetsarbete.

I samband med revideringen av visionen har *Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022* beaktats. Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med i alla stadens beslut som påverkar människors villkor, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv. I genomförandet av visionen ska ett jämställdhetsperspektiv alltid finnas med.

Stadsledningskontoret föreslår sammanfattningsvis att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta visionen och att ge nämnder och bolagsstyrelser i uppdrag att arbeta i visionens riktning. Samtidigt bör kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta en kommunikationsplan och hållbarhetsrapport.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av Salar Rashid m.fl (S) och Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) och Maria Jansson (Fi), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen uppskattar visionens beskrivning av Stockholm år 2040. Det är en fördel att visionen binder samman övergripande styrdokument som Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF5 2050) och Agenda 2030. Det skapar en logisk helhet och förutsättningar för en sammanhållen styrning i utvecklingsarbetet framåt.

Förvaltningen vill i sammanhanget lyfta den nulägesbeskrivning som finns i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande till visionen. Den ger ett konkret avstamp i arbetet med att nå visionen. Förvaltningen noterar att visionen innehåller delar som ligger utanför stadens uppdrag som exempelvis förhållanden i hela stockholmsregionen, näringslivets utveckling och högre utbildning. Stadens verksamhet kan dock indirekt ha en påverkan även i dessa delar vilket gör dem relevanta i visionen.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar att möjligheten till etablering på arbetsmarknaden har en central roll i *Möjligheternas Stockholm - Vision 2040*. Det är också glädjande att vuxenutbildningen, yrkesutbildningar och andra delar av det livslånga lärandet som är en förutsättning för en fungerande arbetsmarknad har fått en tydlig plats i visionen.

Visionen är utmanande då avståndet utifrån nuläget till att exempelvis alla elever inom vuxenutbildningen får lika goda förutsättningar för sitt lärande är långt. Det kommer kräva både systematiskt utvecklingsarbete och resurser. Arbetsmarknadsförvaltningen möter många resurssvaga individer som behöver mycket stöd, motivation och vägledning för att närma sig arbete eller studier. När det gäller tillgång till studier är dessutom ett hinder för vissa av förvaltningens målgrupper försörjningen under studietiden.

En annan tydlig utmaning i visionen är att den önskar enkelhet vad gäller att utbilda sig och växla yrke genom hela livet. Idag kan det vara komplext för arbetsmarknadsförvaltningens målgrupper att navigera i utbildningssystemet. Det

innebär att det kommer krävas förändringar och mycket vägledning för att nå den enkelhet som visionen anger. På samma sätt är behoven stora bland många aspiranter med komplex problematik som jobbtorgen stödjer och coachar, vilket innebär att avståndet mellan nuläget och visionens målsättning att stockholmare i alla åldrar oavsett bakgrund arbetar kommer att kräva stora ansträngningar.

När det gäller nyanlända är arbetsmarknadsförvaltningen nöjd med att god språkundervisning och en kombination av språk- och yrkes-utbildning nämns som en framgångsfaktor för att korta vägen till arbete. Förvaltningen delar bilden att partnerskap med arbetsgivare utgör ett viktigt verktyg för att underlätta matchning mellan arbetsökande på jobbtorgen och studerande i vuxenutbildningen med arbetsgivarnas behov av arbetskraft. Förvaltningen håller också med om att det är viktigt att yrkesutbildningar utgår från företagets behov av arbetskraft. Det ligger i linje med förvaltningens utvecklingsarbete inom området.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser också vikten av att utveckla nya metoder och arbetssätt med hjälp av digitalisering. Avslutningsvis kan konstateras att det är en fantastisk stad som *Möjligheternas Stockholm- Vision 2040* beskriver och förvaltningen ser fram emot det kommande utvecklingsarbetet för att uppnå stadens vision.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2019 följande.

1. Exploateringsnämnden anser remissen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl (S) och Rose-Marie Rooth m.fl (V), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret bedömer övergripande förslaget till en reviderad långsiktig vision för staden, *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm* som positivt.

I remissen ges en grundlig redovisning av Stockholms utveckling under 2000-talet med fakta om medborgarna och jämförelser med omvärlden görs, både nationellt och internationellt.

Exploateringskontorets arbete berörs inom de flesta av visionens delar men det är framförallt under inriktningsmålen ”Mångsidig storstad för alla” och ”Hållbar dynamisk och växande” som kontorets kärnverksamhet finns. Utifrån den stora befolkningsökningen som nu sker har staden som mål att bygga 140 000 nya bostäder till år 2030. De ekonomiska förutsättningarna kan under de kommande åren komma att påverka möjligheterna för stadsutvecklingen och bostadsbyggandet.

I förslaget presenteras stadens mål utifrån deras koppling till de 17 olika målen om hållbar utveckling inom ramen för Agenda 2030 med en kort beskrivning. Dessa avsnitt skulle kunna förtydligas ytterligare, så att kopplingen mellan stadens mål och Agenda 2030 framgår tydligare.

Delen *En växande storstad* beskriver flera exempel på projekt som för närvarande ses över. Detta medför en risk för att stadens vision kommer att innehålla exempel på projekt som inte längre är aktuella.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober 2019 följande.

1. Fastighetsnämnden beslutar att godkänna och överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera ärendet.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S), och Lars Bäck m.fl. (V), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret konstaterar att en vision ska engagera, vara tydlig och lätt för chefer och medarbetare att beskriva och formulera. Den ska vara långsiktig, utmanande och krävande att nå, men samtidigt vara eftersträvansvärd, skapa fokus och underlätta prioriteringar. Dessa parametrar har varit viktiga utgångspunkter i kontorets analys av förslag till reviderad Vision 2040.

Kontoret har följande förslag och synpunkter på förslaget till reviderad vision:

- När omvärlden förändras behöver visionen följa med. Kontoret ser därför positivt på att stadens vision revidera och uppdateras.
- Förslaget till reviderad vision har en bra struktur och ett bra upplägg, där varje huvudtema i visionen har en kort inledning som målar upp en visionär framtidsbild av var staden befinner sig 2040 och som sedan konkretiseras i efterföljande brödtext.
- Kontoret anser att visionsförslagets tre huvudteman bör ha exakt samma lydelse som de tre inriktningsmålen i stadens budget. Det skulle underlätta kommunikationen och förankringen av visionen bland chefer och medarbetare och i det dagliga arbetet. Inriktningsmålen och visionens huvudteman skulle då, på ett tydligare sätt, binda ihop visionen med kontorets årliga verksamhetsplan och hur vi tillsammans arbetar i visionens riktning.
- Förslaget till reviderad vision har ett innehåll och en tonalitet som till vissa delar signalerar en visionär ansats. Kontoret konstaterar dock att ansatsen skulle kunna vara mer utmanande och långsiktig för att på så sätt skapa energi och en tydlig riktning om vart staden är på väg. *Det är hit vi vill!*. Kontoret anser att flera framtidsbilder som målas upp i förslaget till reviderad vision behöver spetsas till och vässas, samtidigt som de tydligt ska beskriva målbilden av Stockholm år 2040. Kontoret konstaterar vidare att en del av de framtidsscenarier som beskrivs i förslaget till reviderad vision snarare beskriver ett nuläge, det vill säga hur staden jobbar idag. Kontoret anser att en vision som beskriver verkligheten idag riskerar att bli understimulerande. Det är viktigt att fokus genom visionens tre huvudteman hela tiden siktar på framtiden och vart staden är på väg.

- De huvudteman som beskrivs i förslaget till reviderad vision, kan till stora delar appliceras på kontorets verksamhet – men kontoret anser att en ännu mer utmanande ansats enligt punkten ovan skulle skapa en tydligare riktning för kontorets verksamhet.
- Ur kontorets perspektiv är det mycket bra att förslaget till reviderad vision lyfter betydelsen av kulturarv och kulturmiljöaspekter när staden växer.
- I förslaget till reviderad vision beskrivs Stockholm som en stad med Sveriges bästa företagsklimat, där ett starkt globalt flöde av arbetskraft, studenter och forskare underlättar för företag och bidrar till internationalisering av näringslivet. Kontoret anser att det är visionärt och bra men föreslår att denna beskrivning kompletteras med hur staden på ett professionellt och framgångsrikt sätt möter upp flödet av företag, arbetskraft, studenter med bostäder, service och tjänster. Kontoret konstaterar att exempelvis bristen på bostäder i Stockholm är en stor utmaning idag – för exempelvis studenter som har svårt att hitta boende, men också för företag som väljer att etablera sig på annan ort.
- I förslaget till reviderad vision beskrivs kvaliteten på ”service och tjänster”, på ”välfärd” och på ”vård och omsorg” på flera håll i dokumentet. Ibland beskrivs detta vara ”av högsta kvalitet”, ibland ”av hög kvalitet” och ibland ”av god kvalitet”. Kontoret anser att detta genomgående i visionen ska benämnas vara ”av högsta kvalitet”.
- Kontoret konstaterar att kartorna i förslaget till reviderad vision tyvärr är otydliga och ger ett rörigt intryck. Detta förstärks av en helt förändrad tonalitet i vissa textavsnitt. Kontoret anser att kartor som instrument för att måla upp bilden av Stockholm 2040 är bra, men efterlyser mer tydlighet. Hur ser Stockholm ut år 2040, vad har hänt? Ge *några* konkreta tydliga exempel på viktiga milstolpar och projekt som utvecklat Stockholm i visionens riktning. Kontoret skulle exempelvis gärna se att det av kartan framgår var staden år 2040 har byggt tätt och högt.
- Kontoret anser att det är bra att de globala målen för hållbar utveckling kopplas samman med *Möjligheternas Stockholm – Vision 2040*, men konstaterar samtidigt att textavsnitten kring globala målen i förslaget till reviderad vision fokuserar på nutid – ”Redan idag görs mycket inom stadens verksamheter ...”. Kontoret anser att det skapar en otydlighet och förvirring när man mitt i förslaget till reviderad Vision 2040 ger en beskrivning av ett nuläge istället för önskat läge och framtid.

Kontoret konstaterar vidare att beskrivningar av nuläget i ett visionsdokument leder till att dokumentet ganska snabbt blir inaktuellt. Kontoret föreslår att avsnitten om de globala målen i förslaget till reviderad vision istället samlas under rubriken *Hur arbetar staden med visionens genomförande?* och har större fokus på framtid än nutid.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober följande.

Idrottsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remissen Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm.

Reservation anfördes av Alexander Ojanne m.fl. (S), och Tobias Johansson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen ser positivt på förslaget till Vision 2040 och anser att det ger en tydlig vägledning för nämndernas och styrelsernas fortsatta arbete.

Förvaltningen anser dock att mål 3 som handlar om God hälsa i Agenda 2030 bör vara med under avsnittet Hållbar dynamisk och växande eftersom en av delarna i avsnittet handlar om rikt utbud av idrott, kultur och fritid. Likaså anser förvaltningen att idrottsevenemang skulle kunna stå uttryckt under det aktuella avsnittet med tanke på de stora idrottsevenemang som redan idag finns i Stockholm.

Under avsnittet Rikt utbud av idrott, kultur och fritid står det att "*Starka målpunkter som simhallar, idrottsplatser, temalekplatser eller kulturinstitutioner finns i alla stadsdelar och drivs i samverkan med fristående aktörer*". Förvaltningen anser att begreppet stadsdelar bör uttryckas annorlunda eller att de uppräknade målpunkterna bör nämnas som exempel. När det gäller simhallar som har ett stort upptagningsområde är det inte alltid möjligt att bygga sådana i alla stadsdelsområden, än mindre i varje stadsdel. I dagsläget finns inte simhallar i stadens regi varken i Norrmalms stadsdelsområde eller i Skarpnäcks. Det planeras dock för en simhall i Skarpnäck och på Norrmalm finns Sturebadet i privat regi.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Att godkänna och överlämna förvaltningarnas tjänsteutlåtande som svar på remissen

Reservation anfördes av Torun Boucher m.fl. (V) och Margareta Stavling m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningen och stadsarkivets tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Vision 2040 gör en berättelse av de strategiska planer och långsiktiga infrastrukturella beslut som Stockholms stad, ibland i samarbete med Region Stockholm och staten, fattat under senare år. Det är ett pedagogiskt grepp som hjälper läsaren att förstå logiken i dessa beslut. Visionen innehåller samtidigt många ambitioner som inte är lika enkla att planera som fysisk tillgänglighet, kommunikationer eller bostadsbyggande. Det gäller inte minst immateriella tillgångar som demokrati, tillit, möjlighet till personlig utveckling samt upplevd trygghet. Här kan insatser inom kulturområdet spela en stor roll för både stadens och den enskilde medborgarens utveckling och livskvalitet.

Kulturförvaltningen delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i sitt förslag. Förvaltningen vill samtidigt lämna vissa synpunkter som på olika sätt beskriver kulturens och konstens avgörande betydelse för stadens framtida utveckling, både i ett lokalt Stockholmsperspektiv men också internationellt. Några av dessa hör kanske mer hemma i strategiska planer men kan också ha ett värde i visionsunderlaget. I ett avslutande avsnitt lämnas förslag till nya formuleringar i visionen.

Stockholm växer med kultur

Både staden och regionen beräknas växa kraftigt fram till 2040. Under perioden tillkommer ca 300 000 nya stockholmare som kommer att ställa krav på bland annat god service och en attraktiv livsmiljö där inte minst kultur är ett viktigt värde för många. Visionen har höga ambitioner och Stockholm förväntas vara internationellt ledande på många områden. Läsaren känner att staden har satsat och att positionerna är rejält framflyttade på områden som miljöteknik, stadsbyggande, kommunikationer och annan infrastruktur. Bilden av kulturen är mera vag och skulle behöva få skarpare konturer. För städer som Köpenhamn, Amsterdam och Hamburg, för att ta några näraliggande exempel, utgör kulturen viktiga delar av varumärket och den internationella lanseringen. Stockholm har en motsvarande kulturpotential som visionen inte riktigt förmedlar.

Kulturens roll för de kreativa näringarna

Visionen talar om att ”i en globaliserad värld blir det internationella samarbetet allt viktigare. I takt med att konkurrensen mellan städer och regioner ökar är det av stor vikt att Stockholm stärker sin internationella position som en innovativ och kreativ stad med branscher som är globala föredömen.”

Ovanstående citerade rader är en bekräftelse på de kreativa näringarnas stora betydelse för en storstad med globala ambitioner. För att dessa näringar ska uppstå och utvecklas krävs det också en kritisk massa av fria och institutionella kulturyttringar samt mötesplatser och bildningsverksamhet. Kulturområdets aktörer är viktiga både som inspiratörer och entreprenörer men också som delar av en vital demokrati. För att Stockholm ska utvecklas som kulturstad behöver kulturverksamheter av många olika slag goda förutsättningar och möjligheter att ta plats.

Inte bara ren, tyst, trygg och vacker

Stockholm har många kvaliteter som även uppmärksammas internationellt med värdeord som: ren, tillgänglig, barnvänlig, vacker och med hög tillit mellan medborgare och samhälle. Men en stad med anspråk på att vara globalt attraktiv behöver också identifieras med spänning, förnyelse och utmanande kultur. För

framtida kreativa inflyttare och tillfälliga besökare som väljer Stockholm kommer upplevelse- och kulturfaktorerna att ha stor betydelse. Det innebär till exempel kulturinstitutioner, festivaler, sommargångar och ett attraktivt nattliv för både stockholmare och besökare. Men det behöver också finnas mellanrum för oförutsett skapande och tillfälliga kreativa kluster där lokalkostnaderna är överkomliga och med tillåtande ljudexponering.

Tillgänglighet

Kulturellt deltagande och eget konstnärligt skapande är socialt berikande för alla men i särskild utsträckning för personer med funktionsnedsättning. Konsten kan skapa en annan bild än den vanliga av vad funktionshinder innebär, ett perspektiv som betonar drömmar, erfarenheter och livsprojekt. Men den kan också handla om de upplevelser av diskriminering, stigmatisering och utanförskap som man upplevt. I det sammanhanget behöver staden både öka och bättre tillgängliggöra det kulturella utbudet, liksom möjligheterna till eget skapande för personer med funktionsvariation.

Förslag till tillägg i visionstexten

- S. 9 *En växande storstad*: Det första uppslagets fem punkter handlar uteslutande om trafik, teknik och vetenskapsstaden. Punkt 5 föreslås få en rubrik där ordet **stadsliv** finns med.
- S. 11 *En likvärdig och hållbar skola för alla*: ”Barn och elever har goda och inspirerande möjligheter till fysisk aktivitet och även kulturupplevelser har ett givet utrymme.” Ordet ”även...” förminskar kulturens betydelse i detta sammanhang.
- S. 14 *En tillgänglig stad för alla*: ”I Stockholm är människor med funktionsnedsättning i alla åldrar fullt delaktiga i samhället och det finns en jämlikhet i hälsa och levnadsvillkor för alla stockholmare, även i skolan, **på fritiden** och på arbetsmarknaden”.
- S. 32 *En smart och innovativ storstad*: Ingressen bör få tillägget ”Stockholm är en magnet för kunskap, **kultur** och kreativitet”.
- S. 34 *Världens mest innovativa och smarta stad*: ”**Kulturella och kreativa** näringar bidrar till att skapa nya innovativa idéer i stadens digitala tjänsteutveckling”. Detta gäller främst kulturellt innehåll i digitala kanaler som film, TV, musik och dataspel men dessa innovationer kan även inspirera andra typer av digitala tjänster.
- S. 36 *En ledande kunskapsregion*: ”**Kreativitet och estetiska uttryck är ett självklart inslag i det livslånga lärandet**”.
- S. 41 *Ökat deltagande på den internationella arenan*: ”I takt med att konkurrensen mellan städer och regioner ökar är det av stor vikt att Stockholm stärker sin internationella position som en innovativ och kreativ stad med branscher som är globala föredömen. **I den konkurrensen erbjuder Stockholm också den bästa livsmiljön för såväl barn som vuxna och ett rikt och varierat utbud av fritidsaktiviteter, kultur och nöjen året runt.**”

Övriga synpunkter

- **Design och arkitektur** är avgörande för hur en storstad uppfattas av såväl boende som besökare vilket bör lyftas fram i visionstexten.
- På Agenda 2030-sidorna skrivs konsekvent att ”vi jobbar mot”. Det bör omformuleras till **”vi jobbar för”**.
- De tre Agenda 2030-sidorna tar mycket plats men skiljer sig bara lite åt. Det bör på lämpligt ställe klargöras att kultur är en del av arbetet för social hållbarhet.
- Visionstexten känns väl lång vilket kan avhjälpas genom att exempelvis Agenda 2030, som återkommer på tre ställen, samlas i ett avsnitt. Den avslutande delen av dokumentet om hur staden arbetar för visionens genomförande kan uppfattas som interninformation för medarbetarna i Stockholms stad och bör kunna placeras i ett annat sammanhang, eller avskiljas tydligare från visionstexten.
- I förordet nämns att den slutliga versionen kommer att innehålla nytt bildmaterial från olika delar av staden samt planerade projekt. I det urvalet bör kulturlivets betydelse för stadens utveckling lyftas fram.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 november 2019 följande.

1. Överlämna detta utlåtande som svar på remissen
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservation anfördes av Sara Stenudd m.fl. (V) och Inger Edvardsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den har i huvudsak följande lydelse.

Visionen lyfter fram områden som nämnden arbetar med redan idag, exempelvis trygghets- och antidiskrimineringsfrågor, möjligheter till arbete genom arbetslivsträning, tillgänglighetsfrågor samt hållbarhetsfrågor.

Förvaltningen tycker att målformuleringarna i visionen är väl avvägda och i huvudsak fungerar i stadens styrmodell. En svårighet kan vara för enskilda nämnder, exempelvis för kyrkogårdsnämnden att bryta ner dem till nämndmål som fångar in väsentliga delar av verksamheten.

Ökad befolkningstillväxt och högre befolkningstal i gruppen äldre/äldre under åren fram till 2040 innebär att kyrkogårdsnämnden behöver ha en beredskap för att antalet kremeringar och gravsättningar ökar under perioden. Därutöver behövs beredskap för att tillhandahålla gravplatser för personer med andra begravningskulturella anspråk än de traditionellt svenska

Lyft fram stadens unika kulturvärden i visionen

Mycket i visionen handlar om stadens utveckling med fokus på exempelvis hållbart byggande och klimatsmarta lösningar. I visionen nämns att staden är en av världens vackraste städer med närhet till natur och vatten. Begreppet kulturmiljö nämns inte alls trots att stadens unika kulturvärden i allra högsta grad bidrar till stadens attraktionskraft. Stadens kulturvärden måste vårdas och utvecklas i samklang med stadens tillväxt

Kyrkogårdarna och begravningsplatserna utgör viktiga delar av stadens värdefulla kulturarv och kyrkogårdsnämnden förvaltar stadens enda UNESCO-världsarv; Skogskyrkogården.; som förutom

med sin unika arkitektur och helgjutna landskapsmiljöer, är ett mycket viktigt besöksmål inte bara för stockholmare utan även för besökare från hela världen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Inledningsvis vill miljöförvaltningen framhålla att det är en ambitiös och välskriven vision som pekar ut ett önskat läge för Stockholm. Visionen är bred och spänner över samtliga verksamhetsområden i staden med ett tydligt fokus på ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Det grafiska uttrycket känns generellt sett modernt och tilltalande.

Förvaltningen vill dock lyfta fram några aspekter som förhoppningsvis än mer kan öka läsbarheten och öka spridningen av visionen.

Visionens disposition är i nuläget något svåröverskådlig. Det är positivt att visionen på ett tydligt sätt anknyter till FN:s hållbarhetsmål men med nuvarande disposition känns övergången till hållbarhetsmålen inte naturlig utan resulterar mer i en upplevelse av att vissa delar återupprepas.

Anslaget är i vissa delar också något ambivalent, exempelvis upplevs delen ”En växande storstad” som något apart från resten av visionen. Informationen som sådan är intressant och den är vidare relevant för visionen, anslaget gör dock att det blir otydligt till vem visionen riktar sig. Till samtliga medarbetare i staden? Till alla stockholmare? Till båda grupperna samtidigt? Om språket i visionen genomgående hålls mer enhetligt skulle troligen denna del kännas mindre apart. Vidare upplevs tyvärr visionen bitvis som lite lång, om det är möjligt att kondensera vissa delar så skulle det sannolikt öka läsbarheten och i förlängningen också öka sannolikheten att dokumentet når ut till målgrupperna i den mån som önskas.

Helt i linje med ett visionsdokument så är ambitionerna högt ställda. Vägen till målet behandlas dock i väldigt korta ordalag. I förslaget står skrivet att ”för att uppfylla visionen behöver alla verksamheter bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och ha kunskaper om utvecklingen i den egna verksamheten och i omvärlden”. Här vore det önskvärt med ett tydligare fokus på samverkan inom och mellan stadens verksamheter samt vikten av innovation och ständigt utveckling.

Vad gäller mer specifika synpunkter på texterna i föreslagen visionshandling så vill förvaltningen förespråka vissa justeringar i skrivningarna vad gäller kemikalier och vatten. Miljöförvaltningen önskar ett förtydligande avseende att ”Miljön är giftfri” (sidan 28) omfattar både den yttre miljön som luft och vatten, likväl som vardagsmiljön och de varor vi omger oss med. En mer lämplig formulering vore möjligen att ”både den yttre miljön och människors vardagsmiljö är giftfri”.

Vad gäller vatten så går att läsa att ”Här finns rena sjöar, vattendrag och våtmarker med god ekologisk status, och en tryggad tillgång till dricksvatten av högsta kvalitet” (sidan 28). Eftersom våtmarker inte ska uppnå ekologisk status föreslår förvaltningen att skrivning ändras till ”Här finns rena sjöar, vattendrag och skärgårdsmiljöer med god ekologisk status [...]”. Om det anses viktigt att inkludera våtmarker i texten föreslår förvaltningen följande formulering ”Här finns rena sjöar, vattendrag och skärgårdsmiljöer med god ekologisk status, funktionella våtmarker och en tryggad tillgång till dricksvatten av högsta kvalitet”.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober 2019 följande.

Servicenämnden beslutar att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Joakim Andersson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ingela Edlund (S), *bilaga 1*.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att visionen revideras utifrån förändrade förutsättningar. Att visionen följer budgetens inriktningsmål och kan kopplas till stadens intrigerade ledningssystem är en god förutsättning för att nå målen.

Det är positivt att visionen har en tydlig koppling till Agenda 2030 och att de globala målen presenteras under respektive avsnitt. Om möjligt skulle Agenda 2030 kunna få större utrymme med fokus på hur staden arbetar för att uppnå de globala målen.

Visionen påtalar på flera ställen, dels under avsnittet ”*Bästa företagsklimat..*” och under ”*Världens mest innovativa...*”, hur viktig samverkan är. Visionen skulle med

fördel mer konkret kunna beskriva vad som menas med ökat samarbete och samverkan mellan kommun och näringsliv på olika områden och hur detta bidrar till att lösa framtida utmaningar.

Det är föredömligt att avsnittet om hur staden ska arbeta med visionens genomförande avslutar visionen. Det ger en känsla av sammanhang och handlingskraft. Visionen är ju som sig bör visionär fram till detta avsnitt. Även i detta avsnitt omtalas samverkan som nyckelfaktorer för framgång. Förvaltningen ser det som önskvärt att samverkan utvecklas inom staden på fler områden och nivåer för att överbrygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om revidering av Möjligheternas Stockholm-Vision 2040

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (alla V) Karin Gustafsson m.fl. (alla S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Linnea Vinge (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi), *bilaga 1*.

Socialförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 26 september har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är bra att de tre huvudtemana som visionen är indelad i har samma utgångspunkt som de övergripande inriktningsmålen i stadens budget och att de viktigaste styrdokumenterna på så sätt är samordnade.

Förvaltningen anser att det är angeläget att visionen precis som andra styrdokument revideras för att kunna fortsätta att vara vägledning för stadens arbete. Genom visionen påvisas de långsiktiga ambitionerna för stadens ledning. Visionen täcker in väsentliga perspektiv under respektive fokusområde men bör brytas ner i ännu tydligare delmål och genomförandeplaner för att utgöra ett konkret verktyg i det fortsatta arbetet inom de olika fokusområdena.

Nedan lämnas synpunkter på vissa valda delar:

Förvaltningen instämmer helt i att det är viktigt att fokusera på det förebyggande arbetet och erbjuda tidiga insatser i det sociala arbetet för en likvärdigt och rättssäkert arbete. Det blir än mer viktigt med anledning av de utmaningar som identifierats kring exempelvis demokrati, förändrade målgrupper inom bland annat socialpsykiatri samt nyanlända personers svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Ännu klarar inte alla barn målen i skolan

Generellt sett är texten i remissunderlaget välunderbyggd och lätt att ta till sig. Att klara skolan är den enskilt starkaste skyddsfaktorn för att lyckas senare i livet vad gäller god hälsa, arbete inkomster och försörjningsmöjligheter. Uppmuntran till och engagemang i studierna från föräldrar, vårdnadshavare och skolan är en viktig del i att klara av skolan. Det är också viktigt att ha realistiska krav och förväntningar på vad barnet eller den unge ska prestera i skolan samt att vid behov tillhandahålla särskilt stöd.

Goda möjligheter till idrott och fritid

Texten under denna rubrik är välformulerad och sammanfattar fritidsrapporten på ett kärnfullt sett men förvaltningen anser att skrivningarna skulle kunna förstärkas så att staden flyttar fram positionerna för socioekonomiskt svaga grupper.

För att motverka skillnaderna i fritidsaktiviteter för barn och unga från socioekonomisk svagare områden vore det önskvärt att fritidsaktiviteterna kunde vara helt gratis eller kraftigt subventionerade. En liten avgift för ett barn eller en ung person i ett socioekonomisk svagare område kan leda till att aktiviteten uteblir trots stadens goda ambitioner.

En välfungerande välfärd som ger jämlika livsvillkor

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungas fysiska och psykiska hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Trygga och goda uppväxtvillkor är också avgörande för barns och ungas möjligheter att tillgodogöra sig en utbildning som lägger grunden för framtida självförsörjning som vuxen. Varje barn har rätt att skyddas mot våld. Våld kan ha en förödande effekt på utvecklingen på lång och kort sikt. Alla barn som utsätts för våld påverkas och reagerar, men alla utvecklar inte symtom eller svårigheter. Att uppleva våld i nära relationer är ett hinder för både vuxnas och barns säkerhet och rättstrygghet. Staden behöver stärka de förebyggande insatserna för att förhindra att barn utsätts för våld långt innan de kommer i kontakt med socialtjänsten.

Staden ska erbjuda främjande och generella insatser som stärker eller bibehåller barns, ungas och familjers fysiska, psykiska och sociala välbefinnande i syfte att förebygga och motverka uppkomsten av problem. Staden ska även erbjuda förebyggande och tidiga insatser till riskgrupper och till individer som löper särskilt hög risk att hamna i en destruktiv miljö eller riskbeteende, eller där problem redan har uppkommit. Specialiserade insatser ska erbjudas till dem med omfattande, allvarlig eller komplicerad problematik där det finns behov av intensivt stöd.

Det främjande och förebyggande arbetet innebär att tidigt upptäcka unga i riskzon. Ett liv i brottslighet kan grundläggas tidigt i ett barns eller en ungs liv varför hälsofrämjande, förebyggande och tidiga sociala interventioner under ett barns uppväxt, förutom att vara till fördel för individen, även är samhällsekonomiskt lönsamt.

Möjligheterna att stärka en hälsofrämjande utveckling för barn och unga ökar ju tidigare behövliga insatser sätts in, både vad gäller att nå barn och unga tidigt i barndomen och att främja goda uppväxtvillkor, lärande och utbildning, samt att vid

tecken på risk för ogynnsam utveckling sätta in insatser så snabbt som möjligt. Det främjande och förebyggande arbetet för att undvika att barn, unga och unga vuxna hamnar i en negativ utveckling och dras in i normbrytande beteende behöver intensifieras och ske i samverkan mellan förskola, skola, fritid, socialtjänst och lokal polis, i nära samarbete med barnet eller den unge och dennes familj. Staden ska därför prioritera att genomföra främjande, förebyggande och tidiga insatser som kan förhindra eller tidigt bryta en negativ utveckling hos barn och unga.

FN:s konvention om barnets rättigheter syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen ska genomsyra allt arbete som sker i staden för och med barn och unga. Domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. All offentlig verksamhet i staden ska präglas av barnrättsbaserat synsätt.

Det är av stor vikt att ge nyanlända barn och unga samma förutsättningar som andra barn och unga att få del av välfärden lyckas i livet. Det är också viktigt att ensamkommande barn och unga inte särbehandlas, utan inkluderas, med tanke på barnkonventionens intentioner. Skolan är den enskilt starkaste skyddsfaktorn även för denna målgrupp. Placerade barn och unga är också en särskilt sårbar grupp. Staden måste säkerställa en kontinuitet i placerade barns rätt till bästa möjliga hälsa och sjukvård. De har även rätt till utbildning och utveckling till sin fulla potential. Staden måste också säkerställa placerade barns rätt till sin familj.

Förvaltningen lämnar också följande synpunkter på texten under avsnittet *En välfungerande välfärd som ge jämlika livsvillkor* (med start på sida 13 i remissen):

- Bland aktörerna som räknas upp i stycket som börjar med *I det sociala arbetet...* bör också fritidsverksamhet och förskola finnas med.
- I samma stycke skulle den sista meningen kunna breddas till: *Ett välfungerande förebyggande arbete uppmärksammar tidigt särskilt barn och unga i behov av stöd, som riskerar att fara illa.*
- I det sista stycket skulle kunna läggas till: *Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor, att skyddas från narkotika och andra droger, och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck.*

Digitalisering

Digitalisering och AI- är en utveckling som kommer att ha stark påverkan på samhället. I förslag till vision berör man inte individer som har funktionshinder eller äldre som kanske inte hinner med den snabba utvecklingen.

”Stockholmarna bor i världens mest jämställda storstad.”

Förvaltningen trycker särskilt på vikten av att jämställdhetsperspektivet beaktas och ligger som grund när alla beslut som berör människors levnadsvillkor fattas, det kan beröra stadsplanering som myndighetsbeslut mot enskild. I visionen kan gärna lyftas att staden har en ambition att nå en ökad jämlikhet ibland stadens invånare, vilket är en viktig del i uppfyllandet av Agenda 2030. I Stockholm som i världen i övrigt ökar trots höga ambitioner ojämlikhet i levnadsvillkor och inkomstklyftorna mellan människor ökar.

Slutligen framhåller förvaltningen att det är viktigt att dokumentet och texten i sin helhet ses över för att undvika alltför många upprepningar och påverka trovärdigheten av den bild som framställs av att leva och bo i Stockholm. Visionen bör brytas ner och formuleras i konkreta mål i det ordinarie ledningssystemet.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2019 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S), och Sara Stenudd m.fl. (V) *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm är i ett globalt perspektiv en liten storstad med stor konkurrenskraft. Stockholm ska fortsatt växa och attrahera människor och företag med ett myllrande stadsliv och innovativa miljöer. Staden ska växa hållbart och med robusta lösningar som även klarar framtidens utmaningar. Tolerans och inkludering gör att Stockholm är en stad där människor kan växa och ha likvärdiga förutsättningar och möjlighet att forma sina liv.

Sammantaget anser stadsbyggnadskontoret att förslaget till reviderad vision är ambitiöst och väl genomarbetat. En långsiktig vision för stadens utveckling bidrar till att skapa tydlighet kring de övergripande prioriteringarna vilket är viktigt för stadens förvaltningar och bolag samt för externa aktörer.

Visionen innehåller gedigna beskrivningar av hur framtidens Stockholm kan te sig. Genom att lyfta fram kärnan i visionen tydligare blir styrkraften ännu starkare. För att ytterligare tydliggöra visionen är det önskvärt att Stockholms roll som huvudstad och vad som särskiljer Stockholm lyfts fram tydligare.

I visionens del om genomförande lyfts den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFS 2050) fram vilket är positivt då mellankommunala och regionala frågor blir allt viktigare i den funktionella regionen. Kontoret vill även lyfta fram vikten av översiktsplanen då staden befinner sig i en kraftig expansion med målet att bygga 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande samhällsfunktioner, nya arbetsplatser, ett stärkt näringsliv och utbildning samt utbyggnad av ny infrastruktur t.ex. ny tunnelbana.

Det är positivt om visionen ytterligare förstärkte vikten av att bygga hållbart genom att till exempel under rubriken "Hållbart stadsbyggande" även lyfta in social hållbarhet.

Kontoret rekommenderar att kartan ses över så att den blir mer visionär och framtidsinriktad. Ett exempel är Lingvägen som är en lokal koppling och kan ersättas med något mer framtidsinriktat. Det skulle även vara positivt med exempel från fler delar av staden. I sammanhanget saknas Kista Science City som fortsatt bör lyftas fram som ett av landets och regionens viktigaste arbetsplatsområden och ett betydelsefullt kluster inom framförallt informations-teknologi. Fram till 2040 planeras en omfattande stadsutveckling i området. Kista bör därför omnämnas i visionen.

Kontoret anser sammantaget att visionen visar en tydlig riktning.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Maria Mustonen m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Sammantaget anser trafikkontoret att föreliggande förslag till reviderad vision är ambitiöst och väl genomarbetat. En långsiktig vision för stadens utveckling bidrar till att skapa tydlighet kring de politiska prioriteringarna. Tillsammans med andra för kontoret viktiga styrdokument, såsom Framkomlighetsstrategin och stadens översiktsplan, utgör visionen viktig vägledning i såväl den strategiska planeringen som den årsvisa verksamhetsplaneringen och -uppföljningen inom ramen för ILS.

Visionen är mycket ordrik och innehåller gedigna beskrivningar av hur framtidens Stockholm kan se ut. I texten finns många påståenden som redan idag stämmer in på Stockholm. Ett av flera exempel på detta är hela avsnittet under rubriken "Stockholm är Sveriges ekonomiska motor" på sid 32-33, som i princip är en beskrivning av Stockholm år 2019. Det kan finnas en risk att den stora mängden text och de många beskrivningarna av sådant som redan är ett faktum i dagens Stockholm, skymmer det verkligt visionära innehållet och gör att dokumentet uppfattas som passivt. Visionen skulle med fördel kunna kortas ned och göras mer kärnfull. Detta skulle också göra dokumentet mer lättillgängligt för stockholmarna.

Trafikkontorets huvudsakliga verksamhetsområden är väl beskrivna i visionen och kontoret har i stort sett inget att invända mot innehållet i sak. För det första temat, En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla, är kontorets insatser för att säkerställa en trygg, levande, ren och attraktiv stadsmiljö särskilt viktiga. En fråga som

inte omnämns i visionen, men som är viktig för många stockholmare, är den om vinterväghållning. För närvarande bedrivs ett aktivt utvecklingsarbete för att förbättra stadens snöröjning, och standarden vintertid på utvalda cykel- och gångstråk i Stockholm har förbättrats avsevärt under den senaste tioårsperioden. Det är kontorets ambition att stockholmarna år 2040 ska uppleva att snöröjningen håller en ännu högre kvalitet i allt fler delar av staden.

Under det andra temat, En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt, spelar trafikkontoret en central roll i arbetet för god framkomlighet och ett hållbart transportsystem. Visionen beskriver på ett målande sätt kommande infrastruktursatsningar i den växande staden. Kontoret önskar att visionen även betonar vikten av att prioritera underhåll av stadens befintliga och åldrande infrastruktur. Många av Stockholms gator, tunnlar och broar byggdes ungefär samtidigt och kommer under perioden fram till 2040 att ha nått sin tekniska livslängd. Detta kommer att kräva avsevärda reinvesteringar, men i gengäld innebära en robust och hållbar infrastruktur för framtiden.

Under rubriken ”Hållbart stadsbyggande” finns på sid 25 meningen ”I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen”. Transportsektorn befinner sig i en snabb utveckling och redan idag kan även t.ex. en elsparkcykel räknas till ett av för många stockholmare självklart val. Detta fordon är en ny företeelse på stadens gator och kan tjäna som påminnelse om att det är svårt att uttala sig om exakt vilka färdmedel som kommer anses självklara år 2040.

Under det tredje temat, En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden, beskrivs vikten av en stark ekonomi och av att ta vara på digitaliseringens möjligheter och även här kommer trafikkontoret spela en viktig roll. Under rubriken ”En ledande kunskapsregion” beskrivs bl.a. att staden ska ha en god samverkan med lärosäten och delta i forskning. Här vill kontoret lyfta vikten av att staden behöver vara en lärande organisation som, inte enbart inom ramen för forskning utan även på egen hand, kontinuerligt provar nya lösningar på den växande stadens utmaningar. Varje åtgärd som provas är dessutom ett tillfälle att lära sig något genom att utvärdera effekterna, och detta lärande behöver ske på både individuell och institutionell nivå. Även vikten av verksamhetsutveckling i stadens verksamheter skulle kunna tydliggöras.

Visionen beskriver i huvudsak Stockholm som stad, inte Stockholms stad som organisation. Detta är helt i sin ordning. Trafikkontoret vill dock lyfta en organisatorisk utmaning som bör betonas i visionen. Alla de positiva framtidsscenarioer som presenteras i visionen har en sak gemensamt: de kräver aktiv samverkan mellan alla förvaltningar och bolag i staden. Ingen av stadens aktörer kan ensamt uppnå något av visionens påståenden, utan behöver i vartenda steg på vägen arbeta tillsammans med andra förvaltningar och bolag. Visionen skulle med fördel kunna tydliggöra vikten av utvecklad samverkan inom staden. En viktig del i arbetet för att nå dit är att på varje förvaltning och bolag stärka inlevelseförmågan för att i såväl interna som externa dialoger kunna förstå och representera hela kommunkoncernens perspektiv.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2019 följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Karin Lekberg m.fl. (S) och Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget till Vision 2040 vad gäller innehåll. Det är dock inte oproblematiskt att förhålla sig till texter där det inte finns några målkonflikter mellan olika verksamheter, grupper och delar i staden och där utmaningar saknas. Det är därför positivt att visionen ansluter till mål i kommunfullmäktiges budget, som ligger närmare dagens verklighet och verksamhet, liksom till arbetet för hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030 samt att den kopplas till stadens struktur för ledning och styrning.

Förvaltningen lämnar följande synpunkter på vissa delar i förslaget.

Innehåll

För en ökad tydlighet och koppling till nuläge anser förvaltningen att det inledningsvis i själva visionsdokumentet finns behov av en kortfattad beskrivning av stadens utmaningar, så som de anges i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Här kan exempelvis den segregation som idag påverkar många delar av stadens invånare och verksamheter beskrivas. Det bör också framgå att för att uppnå likvärdighet, bland annat genom förskolans och skolans arbete inom det kompensatoriska uppdraget, så kommer prioriteringar att behöva göras.

Till stor del överensstämmer beskrivningen under rubriken ”En likvärdig och hållbar skola för alla” med skollagen och läroplanerna, liksom med utbildningsförvaltningens uppfattning om ett önskat läge. Ett fåtal förslag till ändringar har lagts in i det avsnittet, se ovan under Ärendet. Vikten av kunskap lyfts fram men skulle kunna bli ännu tydligare kopplat till andra mål om exempelvis miljö/klimat/hållbarhet och företag/näringsliv/innovation. Texter som handlar om personal behöver tydligare betona även andra medarbetare och yrkesgrupper än lärare eftersom de är viktiga för måluppfyllelsen, inte minst i förskolan.

Förvaltningen anser även att vissa av begreppen borde ändras i avsnittet ”En likvärdig och hållbar skola för alla”. Förvaltningen anser att begreppet vårdnadshavare

borde användas istället för föräldrar och att begreppet gymnasieskola istället för gymnasium.

Förvaltningen anser att det antingen under rubriken ”En likvärdig och hållbar skola för alla” eller under rubriken ”Många vägar leder till utbildning och arbete” bör framgå hur starkt sambandet är mellan en slutförd gymnasieutbildning och en säker etablering på arbetsmarknaden.

Under rubriken ”Stockholm byggs attraktivt och tätt” måste det göras tydligt att god planering för skolutbyggnad i ett tidigt skede är en förutsättning för en växande stad. Sådan planering behöver ta hänsyn till såväl geografiskt läge som storlek och kvalitet på de tomter som avsätts för förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Om visionens skrivningar om tillgängliga och trygga fysiska lär-miljöer – och i förlängningen om en likvärdig och hållbar skola för alla – ska kunna uppnås måste det också ges fysiska förutsättningar för kvalitativa lärmiljöer och för tillräckligt stora skolgårdar.

Förvaltningen anser att detta perspektiv riskerar att förbigås om visionens avsnitt om stadens utbyggnad enbart behandlar skol-utbyggnad under det generella begreppet ”välfungerande service”. Visionen tar upp lokaler för kultur och idrott på ett positivt och tydligt sätt, och förvaltningen anser att lokaler för förskolan, grundskolan och gymnasieskolan borde beskrivas på motsvarande vis.

Det är positivt att även innehållet under rubriken ”Rikt utbud av idrott, kultur och fritid” på flera ställen särskilt anger barn och unga som viktiga målgrupper. Det gäller bibliotek, eget skapande och breddidrott. Förvaltningen saknar folkhälsoperspektivet med beskrivning av att preventivt stärka hälsan i en befolkning, till exempel att sträva efter en jämlik psykisk hälsa.

De olika punkterna under uppslaget ”En växande storstad” kan med fördel ses över för att få en likartad tonalitet.

Struktur

Förslaget till Vision 2040 är omfattande och den skulle bli lättare att ta till sig om den var kortare. Placeringen av uppslaget ”En växande storstad” är inte optimal då det ligger mellan de tre huvudteman som finns i visionen, men inte utgör ett av dem. Det är inte heller helt tydligt hur de avsnitt som gäller Agenda 2030 förhåller sig till visionens beskrivningar och de avsnitten föreslås samlas i slutet av dokumentet.

Den layout som förslaget har försvårar läsningen, då rubriker och text ömsom går över en hel sida och ömsom finns i spalter

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Mirja Räihä m.fl. (S) och Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm är utformad som en vision där dagens utmaningar och problem är lösta. Äldreförvaltningen anser att det är värdefullt att staden har högt ställda mål då de visar på den långsiktiga inriktningen men också vilka områden som staden prioriterar. Förvaltningen instämmer i de beskrivningar som förs fram i visionen. Det är i slutet av visionen, under avsnittet hur staden ska arbeta med visionens genomförande och i stadsledningskontorets bifogade tjänsteutlåtande, som vägen till visionens uppfyllande och utmaningar på vägen dit diskuteras. Där kan äldreförvaltningen bidra i arbetet för att möta både nuvarande och kommande utmaningarna så att visionen om äldreomsorgen kan uppnås.

I Vision 2040 ska de äldres tillvaro präglas av trygghet, värdighet och självbestämmande. De äldre ska ha samma tillgång till vård och omsorg av hög kvalitet. Detta ska bland annat uppnås genom innovativa lösningar, välfärdsteknik och en god samverkan med sjukvården. Äldre ska inte vara ensamma och äldres behov ska finnas med i hela samhällsplaneringen. Detta ska uppnås parallellt med att andelen äldre ökar, både i staden och i riket. Kring 2040 beräknas åldersgruppen över 80 år vara mer än dubbelt så stor som idag.

Att kunna erbjuda stadens äldre, som kommer att vara fler 2040, inte bara en bättre äldreomsorg utan också ett bättre liv generellt är inte bara en ekonomisk utmaning. Redan idag är det svårt att rekrytera personal till äldreomsorgen. För att en god kvalitet ska uppnås måste den personal som rekryteras ha rätt kompetens och tillräckliga kunskaper i det svenska språket. För att detta ska uppnås krävs att det finns en långsiktig planering.

Stockholm är en region med stor brist på bostäder. Anpassade bostäder för äldre kommer att behövas men dessa måste dels ha den tillgänglighet som krävs men också hyror som gör att äldre väljer att flytta in i dessa bostäder. Som en del i dessa diskussioner bör även diskuteras om vilka insatser som kan utföras i hemmet och när ett anpassat boende behövs.

Inom staden arbetas redan aktivt med utbildning och insatser för att göra äldreomsorgsyrken mer attraktiva och varje år genomförs en äldreboendeplanering. Detta arbete bör intensifieras under kommande år och i boendeplaneringen är det viktigt att inte bara planera för äldre med biståndsbeslut utan för målgruppen äldre generellt. Förutom det kontinuerliga arbete som förs i staden är "Underlag för budget", vilket samtliga nämnder utarbetar under våren för kommande år, en viktig avstämning med ett längre tidsperspektiv

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2019 följande.

Som svar på remissen hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Kenan Parlak (V), Björn Sjöberg m.fl. (S), *bilaga 1*.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

För en överförmyndarverksamhet är tjugo år ett långt perspektiv, alltför långt för att med någon större säkerhet kunna sia om hur frågor kring ställföreträdarskap kommer att utveckla sig. Tjugo år är en lång tid även för de flesta andra av en kommuns ansvarsområden. En vision ska dock inte slå fast hur framtiden kommer att utvecklas, utan mer visa på en önskvärd inriktning utifrån kända fakta, politiska ambitioner och ytterst utifrån invånarnas behov och vilja. Överförmyndarförvaltningen uppfattar att det förslag till ny vision som nu ligger på bordet på ett bra sätt ger uttryck för detta.

Visionen ska spänna över många, vitt skilda fält inom ramen för stadens ansvar och det är inte alltid lätt att ens övergripande fånga in alla viktiga frågor. Visionen ska också helst formuleras och utformas så att den ger vägledning i det arbete som sker löpande, med treårsplaner och årliga budgetar. Visionen, tillsammans med stadens styrsystem och övriga styrdokument staden arbetar efter och som konkretiserar frågeställningarna, ger dock staden en god ledning i det löpande arbetet. Det finns en grundläggande problematik som förvaltningen sett gärna kunde fått ett något större utrymme i förslaget till vision, och det är bostadsbyggandet. Att klara bostadsförsörjningen är så avgörande för hur staden kan utvecklas på det sätt som är önskvärt, inom så gott som samtliga andra områden. Förvaltningen ser samtidigt positivt på att miljö- och klimatfrågan tas upp och vävs in i visionens olika delar, även det en fråga som på ett avgörande sätt kommer att påverka människors levnadsvillkor framöver. Överförmyndarverksamheten är i hög grad lagstyrd, alla kommuner är skyldiga att tillgodose sina invånares behov av stöd genom en god man eller förvaltare, och att utöva tillsyn över dessa. Säkert är att överförmyndarnämndens verksamhet och insatser i Stockholm kommer att behövas även i framtiden. Sannolikheten är till och med stor för att behovet av stöd av en god man eller förvaltare kan komma att öka under de närmaste decennierna. Flera faktorer talar för att så är fallet, framför allt den förväntade befolkningsökningen och ålderskurvans utveckling där antalet och andelen stockholmare över 80 år kommer att öka framöver. En jämförelse mellan landets kommuner visar att 1-2 procent av befolkningen brukar ha behov av ställföreträdare. Behovet finns i alla åldersgrupper och av många olika skäl, men accentueras ju äldre man blir.

Nämnden har under lång tid byggt upp stora och allvarliga brister i verksamheten men är nu, tack vare ett stort resurstillskott de senaste åren, på väg att komma till rätta med dessa. Det är ett arbete som fortsätter de närmaste tre åren. Dominerande under denna period kommer den digitalisering av hela förvaltningens verksamhet vara som inlemts hösten 2019. Det är en del av stadens projekt Modernisering av sociala system, där överförmyndarförvaltningen är först ut som pilot. Denna satsning förväntas på sikt leda till minskad arbets-belastning för personalen och ökad kvalitet i tillsyn och service gentemot huvudmän och ställföreträdare.

Regeringen har nu, efter flera års påtryckningar från såväl de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö som Sveriges Kommuner och Landsting och andra intressenter, tillsatt en utredning för översyn av flera olika aspekter av överförmyndarverksamheten. Den ska presentera ett förslag i början av 2021. Utredningens resultat kan komma att få stor betydelse för kommunernas, och inte minst Stockholms, förutsättningar att bedriva denna verksamhet, sett i ett längre perspektiv.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss om revidering av Stockholms stads vision 2040.

Reservation anfördes av Johan Heinonen m.fl. (S) och Lillemor Samuelsson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Edin (SD), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Möjligheternas Stockholm är en heltäckande och hållbar vision som tydligt pekar ut riktningen i arbete inom stadens alla verksamheter. Visionen har en tydlig koppling till KF:s tre inriktningsmål men kommer trots detta kunna hålla över tid, oavsett politisk majoritet. En vision behöver dock revideras med jämna mellanrum för att ny kunskap ska kunna inkluderas i den önskade framtidsbilden. Sedan den senaste versionen lanserades 2015 har förändringar skett som innebär nya utmaningar för staden. Det handlar bland annat om demografiska förändringar och förändringar i klimatet. Med detta kan vi räkna med att även denna vision kommer behöva revideras om några år.

En hållbar ekonomisk, social och ekologisk utveckling utgör grunden i både vision 2040 och Agenda 2030. Visionen ligger i linje med Agenda 2030 och dess övergripande mål. Förvaltningen ser en stor vinst med att Agenda 2030 är inkluderad i visionen. Det är dock viktigt att stadens vision och Agenda 2030 hålls ihop så att de

inte utgör två parallella spår i stadens strategiska arbete. För att visionen och de globala målen i Agenda 2030 ska kunna uppnås krävs samverkan både lokalt och globalt. För staden betyder det bland annat att samarbetet mellan förvaltningar och andra aktörer, internt och externt, behöver utvecklas. Visionen skulle bli ännu tydligare om användandet av begreppen förskola/skola och barn/elev blir mer konsekvent under rubriken *En likvärdig och hållbar skola för alla*. Det är ibland otydligt vad som åsyftas i texten – om det handlar om båda skolformerna eller endast om skolan. Under rubriken *En växande storstad* presenteras en kartbild över Stockholm med visioner kopplade till planerade utvecklingsprojekt. Här ges bilden av att det inte kommer att hända så mycket i västerort fram till 2040. Visionen för utvecklingen av Alvik skulle till exempel, som ett av flera utvecklingsprojekt i Bromma, kunna lyftas fram: *Framtidens Alvik är välkomnande för alla. Det är inkluderande, grönt, pulserande, dynamiskt och trivsamt. I mötet mellan innerstadens puls och förstadens grönska möjliggörs en utveckling av unika stadsmiljökvantiteter. Dessa kvaliteter tas tillvara på och utvecklas i takt med att centrala Alvik växer som en del av innerstadens utvidgning*. Till stycket *Stadens viktigaste tillgång – medarbetarna* skulle delar av målen ur stadens nya kommunikationsprogram med fördel kunna läggas till, exempelvis *Vi utnyttjar kraften i att tillsammans vara Stockholms stad och har en medveten och sammanhållen varumärkshantering. Det gör staden lätt att känna igen för våra intressenter, och det bidrar till intern samhörighet och effektivitet*. Den reviderade visionen är lätt att ta del av och beskriver stadens möjligheter mycket målande i en positiv ton. Det bör dock beaktas att text som ligger på en bakgrund av bilder är svårläst, särskilt för personer med synnedsättning. För att så många som möjligt ska kunna ta del av visionen vore det värdefullt om den även presenteras i en sammanfattande lättläst version. Visionen kommer att vara ett tydligt stöd i arbetet med verksamhetsplanering och utveckling inom stadens alla verksamheter, oavsett nivå. Förvaltningen ställer sig positiv till den reviderade visionen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Veronica Palm m.fl. (S), och Hassan Jama m.fl. (V), bilaga 1.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att staden reviderar Vision 2040 för att anpassa den till en förändrad omvärld. Det är bra att visionen kopplas till stadens inriktningsmål. Samtidigt är det viktigt med en bred förankring som gör visionens huvuddrag hållbara över tid.

Förvaltningen välkomnar kopplingen till Agenda 2030 som är ett kraftfullt verktyg för att åstadkomma förändring globalt. Avgörande för en effektiv styrning mot de övergripande målen i Agenda 2030 är att den aldrig hanteras som ett sidospår utan fungerar på alla andra styrdokument inklusive stadens vision.

Förvaltningen ser utmaningar i att skapa en effektiv styrning inom staden för att alla verksamheter ska bidra till visionens förverkligande. Staden har ett stort antal andra styrdokument och program som berör samma områden. En samlad bild av vilka långsiktiga dokument som verksamheterna ska förhålla sig till och hur de ska samordnas är nödvändig.

Förvaltningen menar att avsnittet som beskriver hur staden ska arbeta för att nå visionen behöver utvecklas. Det är en bra ambition att stadens samtliga verksamheter ska arbeta i visionens riktning. Om all verksamhet ska arbeta mot samma vision behövs en tydlig kommunikation kring detta.

För att fungera som en effektiv styrning av beslut på alla nivåer i organisationen behöver begrepp förklaras och användas konsekvent. Detta skulle exempelvis kunna ske genom att visionen kompletteras med en ordlista.

Synpunkter på innehållet

Det är bra att visionen lyfter förskolans och skolans betydelse för att skapa en mångsidig storstad för alla. För att göra förskolans roll mer tydlig behöver texten genomgående använda ”förskola och skola” där det är relevant.

Visionen kan utvecklas när det gäller de utmaningar staden står inför med en åldrande befolkning. Hur vill staden till exempel samordna strategierna för digitalisering och innovation för att säkra kvalitet inom äldreomsorgen i framtiden?

Förvaltningen välkomnar att visionen lyfter behovet av kompetens inom olika områden för att möta arbetsmarknadens föränderliga behov. Här kan äldre personer över 65 vara en resurs att lyfta in i visionen för att klara välfärdens behov av till exempel lärare, socionomer och sjuksköterskor.

Förvaltningen anser att visionen tydligare behöver beskriva att personer som kommer som nyanlända till Sverige inkluderas och blir en resurs på arbetsmarknaden.

Jämställdhet

Förvaltningen välkomnar att visionen innehåller ett jämställdhetsperspektiv. Däremot saknas jämställdhetsaspekten i de delar av visionen som behandlar trygghet.

Tillgänglighet

Förvaltningen välkomnar att tillgänglighet lyfts i visionen. Här är det viktigt att en direkt koppling görs till stadens arbete med program för tillgänglighet och delaktighet, för att möjliggöra effektiv styrning och långsiktighet.

Barnperspektivet

Förvaltningen menar att visionen bör utvecklas med ett tydligare barnperspektiv. Skillnader i uppväxtvillkor och skolresultat är stora för flickor och pojkar i stadens olika delar. Förvaltningen ser också den fysiska segregationen som en av stadens utmaningar och menar att det behöver förtydligas i visionen också ur ett barnperspektiv.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till revidering av Möjligheternas Stockholm – Vision 2040.

Reservation anfördes av Kjell Backman m.fl. (S), Marre Mayr m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Söderström (SD), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att staden reviderar Vision 2040 för att anpassa den till en förändrad omvärld. Det är bra att visionen kopplas till stadens inriktningsmål. Det är också bra med en bred förankring som gör visionens huvuddrag hållbara över tid. Kopplingen till stadens inriktningsmål förklarar dispositionen av visionen. Utan den vetskapen är dispositionen svår att förstå. Det är också otydligt om texten beskriver Stockholms stad eller hela Stockholmsregionen. Det är därtill bitvis otydligt när visionen avser platsen Stockholm eller organisationen/kommunen Stockholms stad.

Agenda 2030 är ett verktyg för att åstadkomma förändring globalt. Avgörande för en effektiv styrning mot de övergripande målen i Agenda 2030 är att den fungerar styrande på stadens övriga styrdokument inklusive stadens vision. Det är synd att avsnitten om de globala målen ligger separat. Förvaltningen ser dock positivt på ansatsen att integrera Agenda 2030 i visionen och andra styrdokument.

Nedan följer kortfattat några synpunkter på visionens olika kapitel.

Mångsidig storstad för alla

Med en ökande befolkning behövs nya bostäder, förskolor, skolor och annan service. Redan idag är det mycket svårt att inrymma tillräckligt stora skol- och förskolegårdar. Planeringen av skolor och förskolor måste vara prioriterad och komma in i ett tidigt skede i planprocessen enligt förvaltningen. Även lokaler för kultur, parklekar och

fritidsgårdar måste rymmas när nya områden byggs. Sannolikheten att det finns lokala centrum med butiker och annan service i stadsdelar utanför innerstaden minskar med tanke på näthandelns utveckling. Förvaltningen anser att god samhällsservice är nödvändigt för att skapa attraktiva bostadsområden. Andelen äldre kommer att öka till år 2040 och äldres behov ska finnas med i hela samhällsplaneringen. Förvaltningen saknar planer och idéer om framtida boendeformer för äldre i visionen. Vad innovativa lösningar och välfärdsteknik innebär framgår inte i förslaget. Teknik och digitalisering kan dock inte ersätta människor i de äldres vardag. Det är bra att visionen pekar på vikten av att självbestämmandet ska vara stort och vård och omsorg ska vara lika för alla.

Hållbar dynamisk och växande

Stockholm ska vara en hållbart växande storstad och utbyggnadstakten av bostäder ska vara hög. Förvaltningen saknar visioner som rör dagens stora utmaningar med segregation i Storstockholm. Det är bra att vikten av blandade områden och olika upplåtelseformer betonas i förslaget. Eftersom stadens befolkning ökar krävs det förutom bostäder även kvalitativa grönytor för rekreation. Förvaltningen anser att det är nödvändigt att det i nybyggnadsområden tas fram ett mått för hur stor yta som behöver avvaras för parker, lekplatser och spontanidrott. Förvaltningen saknar en strategi för värdefulla naturområden som inte är naturreservat. Förvaltningen anser att det är positivt om barn och ungdomar ges möjlighet till inflytande över stadens utveckling. Klimatförändringar nämns främst som något staden ska hantera, inte att vi måste förändra våra levnadsvanor och minska vår klimatpåverkan. I samma stycke som det står att näringslivet ska stödjas av ett hållbart transportsystem sägs att Arlanda ska vara ett nav i detta.

En smart och innovativ storstad

Staden ska fortsätta att ta tillvara digitaliseringens möjligheter. För att öka stadens attraktionskraft är innovation och digitalisering viktigt. Digital teknik ska självklart utvecklas och nyttjas men det är viktigt att digitaliseringen inte tar över och på så vis försämrar människors levnadsvillkor sett ur ett socialt perspektiv. Förvaltningen saknar en koppling mellan arbete och näringsliv på ett tydligare sätt. Områdena hör samman som två sidor av samma mynt. Förvaltningen anser också att näringslivets roll i ytterstaden bör poängteras mer i visionen. Med fler arbetstillfällen i ytterstaden och minskad utpendling av arbetskraft till innerstaden blir förorterna mer levande.

Hur arbetar vi med visionens genomförande

Förvaltningen noterar att det är först under denna rubrik som vikten av regionalt samarbete betonas. Stockholm är endast en av många kommuner i Storstockholm och ett samarbete över kommungränserna är nödvändigt för en hållbar samhällsplanering. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Maria Ljuslin m.fl. (V), Eva Fagerhem m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin m.fl. (V), och Henrik Åkerlund (SD), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Att bygga upp en vision att sträva efter ser förvaltningen som något positivt. Det kan förenkla det strategiska arbetet i staden. Det är tydligt att visionen strävar mot ett hållbart, smart och innovativt Stockholm år 2040. Det kan dock vara till textens fördel om ord som *smart*, *hållbar* och *innovativ* används något mer sparsamt. Förslagsvis kan en övergripande rubrik med vad Stockholms stad menar med exempelvis hållbarhetsfrågor, innovativ- och smart stad samt att belysa hur dessa ska genomsyra hela stadens utveckling.

Överlag kan visionen förtydligas av att formuleras mer i punktform istället för löpande text. Detta gör den med lättöverskådlig och lättare att ta in. Ett annat förslag kan vara att tillhandahålla en förkortad version av visionen i just punktform. Ett återkommande tema är tillväxt och specifikt hållbar tillväxt. Även här kan ett förtydligande vad som menas med hållbar tillväxt lyftas fram. Handlar det om att totalt avveckla all ekonomisk utveckling som är till skada för naturen, eller handlar det om en mindre energiintensiv ekonomisk utveckling? För att mäta hållbar utveckling rekommenderar World Economic Forum (WEF) ytterligare mätbara variabler utöver BNP/BRP. Det kan vara till stadens fördel att förtydliga hur vi ska mäta vår hållbara utveckling.

Stockholm har en god historik av att minska våra inhemska utsläpp över tid. En stor del av stadens utsläpp sker dock utanför kommungränsen, till och med utanför Sverige. Detta bland annat genom att vi konsumerar varor som tillverkas på andra platser. Det kan vara positivt om visionen belyser något om hur staden ska arbeta för att minska även dessa utsläpp då det är minst lika viktigt för en hållbar värld.

På frågan om hållbara transporter nämns ingenting om bilismens framtid. Vilken plats har personbilen i Stockholm år 2040?

Visionen baseras delvis på idéer som har en del tekniska milstolpar kvar att lösa. Det handlar exempelvis om utmaningen att bygga högt och samtidigt bygga med hållbara material. En överväldigande del av en byggnads totala energikonsumtion sett ur ett

livscykelperspektiv sker under byggfasen. Vid bygget av höga hus är framförallt stål och betong vanliga byggmaterial. Klimatneutralt stål bedöms enligt SSAB finnas för kommersiellt bruk tidigast 2035, vilket är väldigt tätt inpå visionens tidsram. Betong har enligt Svensk Betong en plan på att bli klimatneutralt år 2045. Att bygga i trä är ett mer miljövänligt alternativ, materialet har avsevärt mindre klimatavtryck.

Det är möjligt att det går att bygga hållbart år 2040, men då kvarstår frågan vad staden gör om så inte är fallet. Det är risken med att förlita sig på lösningar som ännu inte finns. Enligt remissbrevet är en av orsakerna till revideringen av visionen att förhålla sig till en förändrad omvärld. Här finns det potential att vara mer tydlig. Det kan vara till visionens fördel att eventuellt arbeta med faktiskt scenarion för att lättare förankra stadens vision i just omvärlden. En vision placerad i ett tidlöst vakuum är en vision som är svårare att förankra. Ingen vet hur världen kommer att se ut år 2040 men med scenarioarbete kan man bygga upp mer eller mindre troliga utfall. Nyckeln med scenarier är att kunna bemöta dessa mer eller mindre troliga utfall. Slutsatsen är att förvaltningen är positiv till visionen och att staden kan nyttja den i sitt strategiska arbete. En regelbundet reviderad vision är också bra för att säkra att den förhåller sig till verkligheten i en förändrande värld. Det kan vara fördelaktigt att arbeta med en text som är mer i punktform, samt förtydliga vad hållbar, innovativ och smart innebär.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

1. **Kungsholmens stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservation anfördes av Marie-Louise Siverstrand m.fl. (V), och Mårten Svensson Risdal m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Max Almflod (SD), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att en långsiktig och förankrad vision för Stockholm behövs för att stärka konkurrenskraften och på bästa sätt möta framtida behov och utmaningar. Till det reviderade förslaget bifogas ett tjänsteutlåtande som sammanfattar de viktigaste omvärldsförutsättningarna och de utmaningar som staden står inför. En stor utmaning som lyfts i tjänsteutlåtandet är trygghet och socialt utanförskap. Förvaltningen ser behov av att dessa perspektiv får ett större utrymme i den reviderade visionen.

Den upplevda tryggheten beror inte endast på antal brott eller hur välskött den fysiska miljön är, utan också mycket på medias rapportering. Förvaltningen tror att en utvecklad kommunikation och information kring hur det systematiska trygghetsarbetet

bedrivs inom staden kan vara en bra motbild till den bild som andra medier ger, framförallt avseende samverkan och preventiva insatser. I avsnittet om god framkomlighet lyfts att barnens vägar till skolan och fritidsaktiviteter är trygga och säkra. Detta bör gälla alla individer. Förvaltningen vill särskilt framhålla äldre och funktionsnedsatta, då framkomlighet idag upplevs som ett stort problem och behöver hanteras när cykelvägnätet ska fortsätta att växa.

Ett annat perspektiv som kan få ett ökat utrymme är miljöperspektivet och anpassningen till ett förändrat klimat. Förvaltningen saknar beskrivning av hur parker och naturområden har anpassats till klimatutmaningarna med ökad biologisk mångfald och utvecklade ekosystemtjänster.

I Visionen lyfts samverkan och samarbete som en viktig del i att nå visionen om möjligheternas Stockholm. Förvaltningen håller med om detta. Det syns tydligt bland annat inom förskola – skola. Förvaltningen är positiv till att skolan knyts samman och att det inkluderande perspektivet tydliggörs där alla barn och elever ges möjlighet att utveckla sin fulla potential genom hela skoltiden.

Samarbete återfinns också som en viktig del mellan offentliga aktörer, näringsliv och forskningen för att fullt ut ta till vara digitaliseringens möjligheter med målet att Stockholms är en av världens mest innovativa städer. Avsnittet föreslås utvecklas och konkretisera vad som är visionen för ökat samarbete och samverkan mellan kommun och näringsliv och hur detta bidrar till att lösa framtida utmaningar.

Förvaltningen håller om med om att många kommunala verksamhetsområden kommer att kunna effektiviseras och att digitaliseringen och AI erbjuder de möjligheterna. En ökad teknikanvändning är inget mål i sig, utan ett medel för en utvecklad kommunal verksamhet och att förenkla människors vardag.

Förvaltningen anser också att det är viktigt att framhålla att den ökande digitaliseringen ställer höga krav på hantering av säkerhet, integritetsfrågor, kunskap och tillgänglighet. I vision 2040 är det lätt att nå balans mellan arbete, familjeliv och fritid. Ingen äldre ska vara ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. Andelen äldre kommer kraftigt att öka och med det fler som har behov av stöd och omsorg. Här lyfter visionen att civilsamhället och anhöriga bereds en stor roll. Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att anhöriga bereds stöd och förutsättningar för att kunna stödja sina närstående, om de så vill. I detta sammanhang bör även välfärdsteknik och innovationer beaktas då tekniken utgör en viktig del, för att den äldre ska kunna upprätthålla ett oberoende så långt som möjligt. Förvaltningen anser att kopplingen mellan kartan över en växande storstad och visionen behöver förtydligas. Kapitlet om en hållbar dynamisk och växande stad behöver få en tydligare stadsbyggnadsvision som anger hur Stockholm ska växa samt ge en tydligare bild av hur innerstad, närförort och ytterstad ska utvecklas på ett sätt som skapar möjligheter i alla delar av staden.

Jämställdhetsanalys

I bifogat tjänsteutlåtande beskrivs att Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 har beaktats i samband med revideringen och att i genomförandet av visionen ska ett jämställdhetsperspektiv alltid finnas med.

Förvaltningen upplever dock att både jämställdhetsperspektivet och barnperspektivet behöver lyftas tydligare och mer konkret i likhet med Agenda 2030.

Genomförande

Visionen är omfattande och det finns behov av att bryta ned visionen så att verksamheterna och medarbetarna förstår hur de kan bidra till att uppfylla visionen. Visionen kan med fördel inarbetas i fullmäktiges budget så att visionen på ett naturligt sätt kommer in i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet. Som övriga styrdokument ska uppföljningen av visionen ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS). Det är bra att uppföljningen sker likvärdigt över staden då det ger möjlighet till jämförelse och gemensamma utvecklingsområden kan spåras.

Förvaltningen önskar att staden centralt tar fram material och verktyg som underlättar för verksamheterna att arbeta i visionens riktning. Det övergripande målet är gemensamt för staden men behov och förutsättningar ser olika ut mellan stadsdelsnämnderna och mellan olika verksamheter. Detta bör verktygen ta hänsyn till för att skapa engagemang och ge möjlighet till nytänkande. För att uppnå visionen för staden behöver samtidigt stadsdelsnämnderna och bolagen ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen i staden som helhet. Förslagsvis kan staden centralt ge uppdrag som stödjer samverkan.

Förvaltningen ser positivt på att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta förslag till hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av välfärdsteknik och innovationer beaktas då tekniken utgör en viktig del, för att den äldre ska kunna upprätthålla ett oberoende så långt som möjligt.

Förvaltningen anser att kopplingen mellan kartan över en växande storstad och visionen behöver förtydligas. Kapitlet om en hållbar dynamisk och växande stad behöver få en tydligare stadsbyggnadsvision som anger hur Stockholm ska växa samt ge en tydligare bild av hur innerstad, närförort och ytterstad ska utvecklas på ett sätt som skapar möjligheter i alla delar av staden.

Jämställdhetsanalys

I bifogat tjänsteutlåtande beskrivs att Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 har beaktats i samband med revideringen och att i genomförandet av visionen ska ett jämställdhetsperspektiv alltid finnas med.

Förvaltningen upplever dock att både jämställdhetsperspektivet och barnperspektivet behöver lyftas tydligare och mer konkret i likhet med Agenda 2030.

Genomförande

Visionen är omfattande och det finns behov av att bryta ned visionen så att verksamheterna och medarbetarna förstår hur de kan bidra till att uppfylla visionen. Visionen kan med fördel inarbetas i fullmäktiges budget så att visionen på ett naturligt sätt kommer in i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet. Som övriga styrdokument ska uppföljningen av visionen ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS). Det är bra att uppföljningen sker likvärdigt över staden då det ger möjlighet till jämförelse och gemensamma utvecklingsområden kan spåras. Förvaltningen önskar att staden centralt tar fram material och verktyg som underlättar för verksamheterna att arbeta i visionens riktning. Det övergripande målet är gemensamt för staden men behov och

förutsättningar ser olika ut mellan stadsdelsnämnderna och mellan olika verksamheter. Detta bör verktygen ta hänsyn till för att skapa engagemang och ge möjlighet till nytänkande. För att uppnå visionen för staden behöver samtidigt stadsdelsnämnderna och bolagen ta ett gemensamt ansvar för utvecklingen i staden som helhet. Förslagsvis kan staden centralt ge uppdrag som stödjer samverkan. Förvaltningen ser positivt på att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta förslag till hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ulla Sjöbergh m.fl. (S), Amanda Elfström m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lena-Karin Lifvenhjem (SD), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar en reviderad vision då staden behöver beakta förändringar i omvärlden och olika samhällsutmaningar. Visionen bör kopplas till stadens övriga ledningssystem och inriktningsmål. De tre inriktningarna *Mångsidig storstad för alla*, *Hållbar dynamisk och växande* och *En smart och innovativ storstad* skulle kunna förtydligas liksom tillhörande underrubriker för att ge en bättre överblick. Överlag kan språk och meningssupplegning i förslaget till vissa delar förenklas för att vara mer tillgängligt. Färgsättning och layout är i nuvarande form inte optimalt och ger ett rörigt intryck och vissa textavsnitt är svåra att läsa. Inledande citat under *Mångsidig storstad för alla* är inte naturligt kopplat till temat.

Det är bra att Agenda 2030 kopplas till visionen, men kan beskrivas tydligare och borde finnas med redan i inledningen. I remissen finns de globala målen under respektive avsnitt, men för att få en helhet hur staden arbetar för att uppnå dessa borde de finnas i ett sammanfattande avsnitt.

Under avsnittet *Ökat deltagande på den internationella arenan* beskrivs vikten av att fortsätta arbetet med att marknadsföra Stockholm under budskapet *Stockholm- The Capital of Scandinavia*. I övrigt saknas kommunikation i visionen och det borde förtydligas hur staden ska arbeta för att stärka bilden och uppfattningen av Stockholm även nationellt.

Visionen avslutas med ett avsnitt om *Ett Stockholm i förändring*, det stycket skulle passa bättre inledningsvis i visionen då texten ger en inledande beskrivning om Stockholms förändrade förutsättningar och varför en ny vision behövs.

Nedan följer förvaltningens synpunkter under respektive huvudrubriker.

Mångsidig storstad för alla

Avsnittet inleds med *En stad präglad av tillit – trygg, säker och fri från diskriminering*. I avsnittet beskrivs att ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet utförs i samarbete med polis, andra myndigheter och civilsamhället. Det arbete som utförs inom social prevention bör lyftas fram i avsnittet. Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete sker inte endast i samverkan med Polismyndigheten utan är ett brett samverkansområde där stor vikt läggs på förebyggande aktiviteter.

Under rubriken *En likvärdig och hållbar skola för alla* beskrivs förväntningar på att elever når goda resultat, sin fulla potential och att eleverna ska uppleva att ansträngningar ger resultat. Meningen känns uppfodrande och förväntningar på andra målgrupper lyfts inte upp.

Under rubriken *En väl fungerande välfärd som ger jämlika livsvillkor* beskrivs att ingen äldre i Stockholm är ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. I meningen efter beskrivs att civilsamhället och anhöriga ska beredas stor roll. Stycket kan tolkas som att det är civilsamhället och anhöriga som ska motverka den ofrivilliga ensamheten och social isolering och skulle behöva utvecklas.

En växande storstad

Visionen innehåller en karta över ett växande Stockholm. Kartan är spretig och hör bättre hemma i översiktsplanen än i en vision. Kapitlet saknar en tydlig stadsbyggnadsvision som berättar om hur Stockholm ska växa, vilka utmaningar som finns, barnperspektivet behöver lyftas tydligare och mer konkret. Avsnittet behöver även skapa en tydligare bild av hur innerstad, närförort och ytterstad ska utvecklas på ett sätt som skapar möjligheter i alla delar av staden.

Hållbar, dynamisk och växande

Avsnittet tar bland annat upp att det *i den blandade staden samsas bostäder, arbetsplatser, bra parker, tillgängliga naturområden, lekplatser, idrott och kultur samt en välfungerande service*. Här skulle det behöva definieras vad en ”bra” park är, och vad en sådan bör innehålla. Vidare beskrivs även att *genom att bygga högt och tätt där det passar i stadsmiljön minskar stadens klimatavtryck och stadens mark nyttjas bättre till parker och andra gröna rekreationsytor*. Här saknas en beskrivning av den stora utmaningen i att skapa en god utemiljö i områden som byggs högt och tätt, som ofta blir skuggiga och blåsiga. Det står också att *stadens grönområden är tillgängliga*. Här bör det läggas till att tillgängliggörandet av grönområden måste ske utifrån en avvägning av vilka natur- och kulturvärden som finns.

I detta avsnitt anser förvaltningen också att miljöperspektivet om anpassning till ett förändrat klimat får för lite utrymme. Denna utmaning är minst lika stor för staden som en hårdnande konkurrens i världsekonomin. Visionen kan utvecklas med beskrivningar av hur parker och naturområden har anpassats till de klimatutmaningarna, med ökad biologisk mångfald och utvecklade ekosystemtjänster.

En smart och innovativ storstad

Visionen kan beskriva mer konkret vad som är visionen för ökat samarbete och samverkan mellan kommun och näringsliv på olika områden och hur detta bidrar till att lösa framtida utmaningar. Sammanfattningsvis är förvaltningen positiv till föreslagen

vision, men har synpunkter på vissa områden som behöver förtydligas. Visionens koppling till Agenda 2030 skulle kunna utvecklas liksom stadens anpassning till ett förändrat klimat. Utöver innehåll behöver layout, färgsättning och språk bli mer tillgänglighetsanpassat.

Synpunkter från nämndens råd

Pensionärsrådet

Rådet har tagit del av ärendet och konstaterade att Visionen är ambitiös och tar fasta på många viktiga framtida utmaningar. Rådet efterfrågade en beskrivning hur visionen förhåller sig till *Stockholm- en äldrevänlig stad*. Anmärkningsvärt är att Visionen beskriver ett framtida Stockholm där antalet äldre kommer att öka och rådet och önskade en mer konkret beskrivning över vilka förberedelser som bör göras för de äldre när det gäller till exempel boende.

Funktionshinderrådet

Rådet har tagit del av remissen och konstaterade att Visionen inte belyser funktionshinderaspekten specifikt utan att den är skriven utifrån att Stockholm ska vara tillgänglig för alla. En mer specifik beskrivning av på vilket sätt staden ska vara tillgänglig för alla efterfrågas. Visionen upplevs som svårläst och är inte i sin utformning, design och typsnitt inte ett tillgängligt dokument för personer med funktionsnedsättning. Visionen ska vara tillgängligt för alla i olika media. Rådet efterfrågade även en tydligare beskrivning av hur de olika målformuleringarna i Visionen ska realiseras, säkerställas och följas upp.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2019 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Elvir Kazinic mfl. (S), och Niklas Thorén m.fl. (V), *bilaga 1*.

Rinkeby- Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den reviderade visionen och håller med om att visioner behöver anpassas till en omvärld som ständigt är i förändring. Visionen är framåtsyftande vilket ger en tydlig riktning för stadens arbete och styrning. Förvaltningen anser att kopplingen från budgetens inriktningsmål till Agenda 2030 ger

goda förutsättningar för att möta utmaningarna fram mot år 2040. Genom att koppla visionens mål med målen Agenda 2030 så sätts visionen i relation till en global kontext då målen i agendan är vägledande för alla världens länder. Förvaltningen tycker också att formatet och dispositionen är lättillgänglig.

Förutsättningarna för staden och det kommunala välfärdsuppdraget påverkas allt mer av globaliseringen. Omvärldsbevakning är av stor betydelse för att agera och reagera i tid på betydelsefulla händelser samt för att lära sig och ta del av utvecklande exempel i omvärlden. Förvaltningen saknar tydliga visioner och ambitioner för omvärldsbevakning i visionen och föreslår att dessa områden förtydligas. Exempelvis kan omvärldsbevakningen få en rubrik under slutkapitlet ”hur arbetar staden med visionens genomförande”.

Förutsättningarna som beskrivs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande visar på skillnader i förutsättningar och livsvillkor för stadens invånare. Att visionen har fokus på att utjämna skillnader kan därför förtydligas. Detta kan även illustreras med fler visionära exempel från stadens nu socioekonomiskt utsatta områden.

Trygghet och socialt utanförskap är utmaningar som staden står inför och dessa områden får stort utrymme i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. I ytterstaden är dessa utmaningar ännu större och förvaltningen ser behov av att dessa får mer utrymme i visionen. Den upplevda tryggheten beror på flera faktorer. Förvaltningen ser att hur media rapporterar om ytterstadens stadsdelsområden påverkar den upplevda tryggheten. Därför tror förvaltningen att kommunikation om hur det systematiska trygghetsarbetet bedrivs kan verka som en motbild till detta, framförallt avseende samverkan och preventiva insatser.

Förvaltningen anser att jämställdhetsintegrering är betydande för att nå visionens mål. Därför kan visionerna för jämställdhet och antidiskriminering få en än mer framträdande roll i visionens samtliga huvudteman.

Synpunkter och förslag på visionens tre huvudteman

Mångsidig storstad för alla

Förvaltningen anser att visionen ger en tydlig riktning för att alla ska ha likvärdiga förutsättningar och möjligheter i staden. Det är därför bra och viktigt att visionen beaktar de program för mänskliga rättigheter som finns. Samverkan inom områdena trygghet, delaktighet, inflytande och är extra viktiga för ytterstadens stadsdelsområden. Förvaltningen är positiv till att detta skrivs fram tydligt.

Förvaltningen anser att en likvärdig skola och en väl fungerande arbetsmarknad är viktiga förutsättningar för att nå visionen. Idag är det stora skillnader på ytterstaden och innerstadens förutsättningar inom dessa områden. Därför föreslår förvaltningen att visionen ännu tydligare framhåller vikten av att den arbetsföra befolkningen som idag står utanför arbetsmarknaden får arbete, samt att andelen av de unga som idag varken studerar eller arbetar kommer att minska. Förvaltningen håller med om att samverkan lokalt mellan jobbtorg, arbetsförmedlingen och andra aktörer är viktig. Förvaltningen är positiv till att det förebyggande arbetet lyfts fram.

Tidiga insatser för barn och unga är grunden för visionen och en viktig framgångsfaktor för att nå målen. Civilsamhället spelar en viktig roll för att nå framgång gällande trygghet och delaktighet och i ytterstadsområdena finns många aktiva föreningar. Deras roll och behovet av samverkan med dessa kan med fördel förtydligas i visionen. Kvalitetsarbetet är en viktig utgångspunkt för att utveckla

stadens service. Förvaltningen anser att delaktighet och inflytande fortsätter vara viktiga aspekter för att öka kvaliteten. Eftersom andelen äldre kraftigt kommer att öka vill förvaltningen framhålla att det är viktigt att anhöriga bereds stöd och bättre förutsättning för att stödja sina närstående. Detta kan med fördel förtydligas i visionen.

Hållbar dynamisk och växande

Genomtänkt stadsplanering är av stor vikt för ytterstadsområdena. Förvaltningen saknar dock en tydlig beskrivning av hur ytterstaden ska utvecklas tillsammans med innerstaden på ett sätt som skapar möjligheter för alla. Förvaltningen anser att väl genomtänkt stadsplanering är ett viktigt verktyg för att motverka segregationen, öka tryggheten och trivselen. Levande centrum, trygga offentliga rum och rörlighet mellan stadsdelar är särskilt viktigt för invånarna i de socioekonomiskt utsatta områdena. Genom att röra sig mellan olika stadsdelar kan människor med olika bakgrund mötas i vardagen. Förvaltningen håller med om att stadsplanering fungerar bäst om människor får delta, gammal som ung, och att samverkan är av största vikt för att nå målsättningarna under rubriken *hållbar, dynamisk och växande*.

Kultur bidrar till stadsdelens attraktivitet och till levande stadsdelar. Kulturen främjar även ett kritiskt tänkande och därmed demokratin. Förvaltningen är positiv till beskrivningen av kulturlivet i visionen men ser gärna att ovanstående får större utrymme i beskrivningen. Beskrivningarna av klimatarbetet i visionen är hoppfulla och målsättningarna höga. Förvaltningen anser att visionens ambition om att staden ska vara Europas främsta klimatstad förpliktigar alla förvaltningar och invånare i staden. Detta kan med fördel framgå tydligare i visionen så att klimatarbetet förstärks ytterligare. Förvaltningen tycker det är positivt att visionen betonar samarbete för att nå ekologisk hållbarhet.

En smart och innovativ storstad

Förvaltningen instämmer i beskrivning av att Stockholm är en stad som lockar människor och företag från hela världen. Detta syns tydligt i exempelvis Kista där många internationella företag har sina filialer och människor från hela världen kommer till stadsdelen för att arbeta. Förvaltningen saknar dock en beskrivning av hur förändrade omvärldsförutsättningar, som en växlande internationell ekonomi ska bemötas. Näringslivet spelar en viktig roll i att motverka och minska segregationen därför anser förvaltningen att det är positivt att näringslivet lyfts fram som en viktig samarbetspartner. Därför ser förvaltningen gärna ett förtydligande om hur näringslivet ytterligare kan stimuleras till att verka i ytterstadsområdena.

Förvaltningen instämmer i att medarbetarna är ryggraden i stadens verksamheter och det är viktigt att de trivs och stannar. Därför är det positivt att visionen lyfter fram att arbetsplatskulturen för stadens medarbetare ska bygga på förtroende, tillit och jämlikhet. Förvaltningen är positivt till att visionen tar upp att arbetsplatserna ska vara fria från diskriminering och präglas av ett professionellt bemötande och respekt för kollegor och brukare. Ett led i att behålla kompetens är interna karriärvägar och detta saknar förvaltningen en beskrivning av. Förvaltningen instämmer i att det är viktigt med aktiva och kompetenta ledare för att leda förändring i en föränderlig värld.

Digitaliseringens möjligheter men också risker och utmaningar finns översiktligt beskrivet i visionen. Förvaltningen anser att digitaliseringen kan ta större utrymme i

visionen eftersom den utvecklas fort och kan antas ta en mycket stor plats i stockholmarens vardag år 2040.

Genomförande

Visionen är omfattande och det kan finnas ett behov av att bryta ner den så att verksamheterna och medarbetarna förstår hur de kan bidra till att uppfylla visionen. Förvaltningen önskar därför att staden centralt tar fram material och verktyg som underlättar för verksamheterna att arbeta i visionens riktning. Verktygen bör medverka till att skapa engagemang, främja nytänkande och innovation. Sammanfattningsvis anser förvaltningen att visionen har ett tydligt helhetsperspektiv och att den väl fyller sitt syfte som överordnat långsiktigt styrdokument. Förvaltningen anser att det gjorts bra avvägningar mellan fokusområden och målsättningar och att de viktigaste omvärldsförutsättningarna har fångats.

Skarpnäck stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V), och Monica Lövström m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden ser positivt på det förslag till ny vision för staden som har tagits fram. Visionen ”Möjligheternas Stockholm”, och den beskrivning av staden år 2040 som har tagits fram, är inspirerande och signalerar framtidstro och hopp. Samtidigt har ett omfattande arbete gjorts för att identifiera och beskriva de stora utmaningar som staden och världen står inför under tiden fram till 2040. Detta skapar en gemensam grund för stadens verksamheter i sitt arbete med att genomföra visionen. Att visionen genom kommunfullmäktiges inriktningsmål har en tydlig koppling till nämndernas och verksamheternas arbete med planering och uppföljning är viktigt för att säkerställa att visionen är närvarande i det dagliga arbetet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 november 2019 följande.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Reservation anfördes av Salar Rashid m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tapani Juntunen (SD), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den nya visionen Möjligheternas Stockholm, och ser kopplingen till Agenda 2030 som särskilt viktig. I visionsförslaget finns ett tydligt jämlikhetsperspektiv och barnens och mänskliga rättigheter samt tillgänglighetsperspektivet präglar innehållet vilket förvaltningen menar utgör en god förutsättning för stadens verksamhetsutveckling inom dessa områden. Förvaltningen instämmer med stadsledningskontoret om att tillämpning av visionen kräver att staden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och har kunskaper om utvecklingen i de egna verksamheterna och i omvärlden.

Visionen pekar på behovet av en långsiktig och uthållig ansats för att nå de globala hållbarhetsmålen, och förvaltningen efterfrågar styrning kring hur det kopplar an till stadens integrerade styrnings och ledningssystem som är anpassat till planering och uppföljning av ettårsbudgetar. Förvaltningen ser ett behov av att komplettera visionen med konkreta delmål för genomförandet av Agenda 2030, som steg på vägen mot visionens mer långsiktiga och visionära målsättningar.

I likhet med målen om bostadsbyggande eller målet om halverad otrygghet till år 2025. Sådana delmål behöver se olika ut i stadens olika geografier som har så varierande utmaningar. I tjänsteutlåtandet från stadsledningskontoret nämns att en hållbarhetsrapport ska tas fram vilket förvaltningen ser kan fylla en sådan funktion. Förvaltningen har under 2019 drivit ett arbete för att hitta sätt att mäta genomförandet av Agenda 2030, och deltar gärna i arbetet med hållbarhetsrapporten utifrån det som tagits fram lokalt.

Förvaltningen menar att förslaget till ny vision på ett tydligt sätt lyfter vikten av samverkan med externa aktörer från enskilda invånare, till olika samhällsaktörer och näringsliv och menar att det är av vikt att i arbetet kring visionens implementering och genomförande också fortsätta peka på behovet av utveckling av det interna samarbetet mellan stadens förvaltningar och bolag kring gemensamma frågor och kanske framförallt gemensam förståelse för komplexiteten i de utmaningar som staden står inför. Förvaltningen menar att detta har bäring på hur visionen ska genomföras, eftersom effektivisering av organisationen och framgång inom hållbarhetsarbetet kräver ett helhetsperspektiv i förståelsen av utmaningar, i prioriteringar och planering

såväl som i genomförande, och nyckeln till allt detta är samverkan och att dra åt samma håll.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ploen (Fi), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget och anser att visionen är ambitiös och framåtsyftande. Förslaget ger en tydlig bild om var kommunfullmäktige vill att staden ska vara år 2040.

Förvaltningen är positiv till att visionens huvudteman kopplas till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och att staden har höga ambitioner vad gäller hållbar utveckling, vilket tydliggörs genom att Agenda 2030 är vägledande för visionen. Mångsidig storstad för alla Visionens riktning, att alla stockholmare ska ha likvärdiga förutsättningar och möjligheter att forma sina liv, är grundläggande för stadens arbete. Det är därför positivt att visionen beaktar stadens olika program för mänskliga rättigheter och att genomgående teman är trygghet, delaktighet, inflytande och samverkan.

Alla barn och elever i förskola och skola ska ges en god och likvärdig utbildning. Visionen framhåller bland annat vikten av att undervisningssätt utgår från elevers olika förutsättningar, betydelsen av engagerade och välutbildade lärare och miljöer som stimulerar till lärande. Eftersom ytterstadsområdena har ett annat utgångsläge än flera andra stadsdelsområden föreslår förvaltningen att visionen tydligare framhåller vikten av en skola där elever med olika bakgrunder och förutsättningar kan mötas för att uppnå skolans kunskapskrav.

En väl fungerande arbetsmarknad är av högsta vikt för att nå visionen *Möjligheternas Stockholm* och förvaltningen ser positivt på att samverkan med jobbtorgen utvecklas lokalt, särskilt för att nå unga som varken arbetar eller studerar. Förvaltningen är positiv till att visionen lyfter fram kvalitetsarbetet som en viktig utgångspunkt för att utveckla stadens service och tjänster. Likvärdig och rättssäker myndighetsutövning, enkel och lättillgänglig information samt en mångfald av

utförare skapar trygghet och självbestämmande, särskilt för äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Förvaltningen är även positiv till att det förebyggande arbetet lyfts fram som en viktig framgångsfaktor i det sociala arbetet. Ett framgångsrikt förebyggande arbete är en viktig nyckel för att förbättra livsvillkoren för invånarna och för att öka tryggheten i ytterstadsområdena. Hållbar dynamisk och växande En genomtänkt stadsplanering med levande centrum, trygga offentliga rum som skapar trivsel och en rörlighet mellan olika stadsdelar som underlättar för människor med olika bakgrund att mötas i vardagen är enligt förvaltningen särskilt viktigt i ytterstadsområden. Därför anser förvaltningen att stadsplanering är ett viktigt verktyg för att motverka segregation och för att öka trygghet och trivsel.

Förvaltningen är positiv till att visionen poängterar vikten av att skapa delaktighet och lokalt engagemang genom dialog med stockholmarna, även de yngsta. Förvaltningen är även positiv till stadens ambition att år 2040 vara Europas främsta klimatstad. Exempel som nämns i visionen är ett hållbart byggande genom att bygga högt där det passar, mark som bättre nyttjas till parker och rekreationsytor, utveckling av stadens gång-, cykel- och kollektivtrafik samt grönområden som är rik på biologisk mångfald och med smarta ekosystemtjänster. En smart och innovativ storstad Ambitionen att Stockholm internationellt ska rankas högt vad gäller livskvalitet, innovationsförmåga, demokrati och tillit är av största betydelse för att skapa en stark attraktionskraft och locka människor, företag och besökare från hela världen. Stadens alla medarbetare och chefer är nyckeln till framgång. Därför är det positivt att visionen lyfter fram att arbetskulturen för stadens medarbetare ska bygga på förtroende, tillit, jämlikhet och frihet från diskriminering samt ett professionellt bemötande och respekt för individen.

Vidare är förvaltningen positiv till att visionen poängterar behovet av att utveckla nya och innovativa metoder och arbetssätt med digitaliseringen som ett drivande verktyg samt att Stockholm ska vara en av världens ledande kunskapsregioner. Förvaltningen är också positiv till att näringslivet i olika sammanhang lyfts fram som en viktig samverkanspartner. Näringslivets roll för att motverka och minska segregation är betydelsefullt i ytterstadsområdena. Näringslivet bidrar även till att skapa levande centrum, vilket kan ha brottsförebyggande effekter.

Idag upplever förvaltningen problem med att hitta lokala samverkanspartners inom det lokala näringslivet i de segregerade områdena. Förvaltningen föreslår att visionen tydligare pekar på hur ett konkurrenskraftigt näringsliv kan stimuleras att verka i ytterstadsområdena.

Hur arbetar staden med visionens genomförande

Förvaltningen anser att stadens vision *Möjligheternas Stockholm* väl beskriver Stockholm stad år 2040 och vilka mål som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska nå för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling. Förvaltningen är positiv till att planering och uppföljning fortsatt sker inom stadens integrerade system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS).

Förvaltningen är även positiv till att visionens riktning är i linje med Agenda 2030 och att ambitionen är att Stockholm ska vara ledande i arbetet för att nå de 17 globala målen. Genom Agenda 2030 stimuleras samverkan och förutsättningar skapas för att överbygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. Förvaltningen

ställer sig i stort positiv till visionen och anser att den skapar tydlighet kring hur de politiska prioriteringarna för staden ser ut. Samtidigt efterlyser förvaltningen en tydligare riktning om hur staden ska arbeta för att motverka de specifika problem som finns i stadens ytterområden.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S), Birgitta Sevefjord m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christina Wallmark m.fl. (SD), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

En övergripande vision behöver omprövas och revideras med jämna mellanrum för att den ska kännas relevant och levande. Förvaltningen ställer sig positiv till den nya långsiktiga visionen för staden. Förvaltningen tycker det är bra att förslaget tar stöd av Agenda 2030 i hållbarhetsarbetet för att skapa en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm. Målen i Agenda 2030 stimulerar till samverkan och överbygger stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter då flera av de 17 globala målen är beroende av och har direkta kopplingar till varandra. Detta kommer att innebära att stadens förvaltningar och bolag behöver samarbeta för att staden ska kunna uppfylla de globala målen. Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet och fyller en viktig funktion för den lokala demokratin. Förvaltningen anser att det är angeläget att invånarna får vara delaktiga och att invånarna upplever att de har inflytande över sina liv samt känner tillit till det stöd och den service som stadsdelsnämnden ansvarar för. Förvaltningen menar att visionen ger förutsättningar för att stärka arbetet med möjligheternas Stockholm. Förvaltningen är positiv till att Vision 2040 följs upp inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning (ILS) detta gör att staden följer upp arbetet i den ordinarie gemensamma strukturen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2019 följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Stefan Johansson m.fl. (S), Mattias Håkansson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD), *bilaga 1*

Älvsjö stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till stadens vision 2040 om Möjligheternas Stockholm. Visionen ger en strategisk utblick för att utveckla storstaden Stockholm de kommande tjugo åren.

Fakta och statistik

Visionen har sin utgångspunkt i kunskaper, trender och globala strukturer. Dessa redovisas i medföljande tjänsteutlåtande (dnr KS 2019/483). Förvaltningen saknar ett avsnitt i visionsdokumentet som visar statistik och fakta för att förklara de utmaningar som staden står inför. För en bättre förståelse ser förvaltningen gärna att detta arbetas in i visionen.

Barns rättigheter

Den 1 januari 2020 blir FN:s barnkonvention lag i Sverige. Det är därför särskilt positivt att visionen lyfter fram barns rättigheter. Bland annat ska barn ges inflytande över stadens utveckling. Vidare ska barn ha tillgång till lärande och trygga miljöer. Barn ska inte fara illa och staden ska bedriva ett förebyggande arbete.

Äldre och personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen noterar särskilt att visionen lyfter fram att Stockholm ska vara en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen. Visionen framhåller även att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att fullt ut delta i arbetslivet och ideella verksamheter. Dessutom ska äldre och personer med funktionsnedsättning kännas sig trygga och uppleva en hög grad av självbestämmande.

Mötesplatser

Förvaltningen delar uppfattningen att Stockholm ska vara en stad med levande stadsdelar och trygga utemiljöer. Sociala mötesplatser skapar trivsel och inbjuder till

delaktighet och lokalt engagemang. Kulturhus, medborgarkontor, bibliotek har betydelsefulla funktioner som mötesplatser. Men för en huvudstad ska det även finnas utrymme för ett pulserande nöjesliv.

Besöksnäringen

Inom Älvsjö stadsdelsförvaltning är Stockholmsmässan en viktig aktör som lockar många besökare till stadsdelen. Mässans verksamhet genererar arbetstillfällen för det lokala näringslivet i form av bland annat hotell och restauranger, som i sin tur bidrar till levande torg och utemiljöer i stadsdelen.

Förtydligande av värdeord

Förvaltningen noterar att värdeord som smart, hållbar, möjlighet och innovativ används flertalet gånger i visionen. Samtidigt saknas en beskrivning eller förtydligande vad värdeorden betyder eller omfattar. Förvaltningen ser gärna ett förtydligande för hur förvaltningarna i sin dagliga verksamhet ska uppnå visionens värdeord.

Kommunikationsplan och annat material

Samtliga stadens verksamheter ska använda visionen i sin planering och det är därför ett viktigt strategiskt dokument. Kommunstyrelsens uppdrag att komplettera vision med en kommunikationsplan som beskriver och förklarar kommunikationsinsatser är väsentlig för hur väl visionen förverkligas. Avslutningsvis vill förvaltningen lyfta fram behovet av kompletterande informationsmaterial som kan användas av förvaltningar och bolag för att informera om visionen internt inom den egna organisationen. Materialet får gärna vara i förkortad form som exempelvis en checklista.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 november 2019 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering

Reservation anfördes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S), och Marion Sundqvist m.fl. (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

När visionen läses för sig själv är det i beskrivningarna av det önskade framtida tillståndet svårt att utläsa hur detta förhåller sig till dagens och morgondagens förändrade förutsättningar och utmaningar. Visionen tjänar på många sätt snarare som

en sammanfattning av alla de underliggande styrdokument fullmäktige fattat, eller i närtid avser fatta, beslut om.

Förvaltningen anser att de tre inriktningarna *Mångsidig storstad för alla, Hållbar, dynamisk och växande* samt *En smart och innovativ storstad* skulle behöva tydliggöras. Det är lätt att de flyter ihop och det är svårt att följa den röda tråden. Först på sida 38 står det att ”Ambitionen med Stockholms stads vision *Möjligheternas Stockholm* är att visa att Stockholm är en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt och ger förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i stadens alla delar”. Med tanke på hur stort utrymme näringslivsperspektivet ges skulle detta avsnitt med fördel kunna lyftas till inledningen.

Nedan kommenteras visionens tre huvuddelar var för sig.

Mångsidig storstad för alla

I avsnittet *En likvärdig och hållbar skola för alla* kan det förtydligas att det är skolans uppdrag och ansvar att varje elev når målen. Elever som fullgör sin skolplikt men inte når målen har deltagit i en undervisning och utbildning som varit bristfällig, som inte i tillräcklig utsträckning har anpassats för att tillgodose elevens behov. Det är då skolan som har misslyckats, inte eleven.

I avsnittet *Enkelt att utbilda sig och växla yrke genom hela livet*, avslutas andra stycket något lösryckt med: ”Det är också lätt att nå balans mellan arbete, familjeliv och fritid i Stockholm.” Just detta är något som skulle förtjäna en egen analys och ges betydligt större utrymme i visionen, eftersom det är en förutsättning för att locka och behålla människor i arbetsför-/barnafödande ålder. Kanske hör det bättre hemma i visionens nästföljande del *Hållbar, dynamisk och växande* tillsammans med beskrivningen av förbättrade kommunikationer, stadsutveckling, kultur och fritid.

Hållbar, dynamisk och växande

Kartan över ett växande Stockholm är spretig och hör bättre hemma i översiktsplanen än i en vision. Kapitlet saknar en tydlig stadsbyggnadsvision som berättar om hur Stockholm ska växa och vilka målkonflikter som finns. Barnperspektivet behöver lyftas tydligare och mer konkret men också en tydligare bild av hur innerstad, närförort och ytterstad ska utvecklas på ett sätt som skapar möjligheter i alla delar av staden.

I detta avsnitt står det bland annat att det i *den blandade staden samsas bostäder, arbetsplatser, tillgängliga naturområden, lekplatser, idrott och kultur samt en välfungerande service*. Här skulle med fördel en definition av vad en ”bra” park är, och vad en sådan bör erbjuda för värden kunna läggas till. Det står även att man *genom att bygga högt och tätt där det passar i stadsmiljön minskar stadens klimatavtryck och stadens mark nyttjas bättre till parker och andra gröna rekreationsytor*. Här saknas en beskrivning av den stora utmaningen i att skapa en god utemiljö i områden som byggs högt och tätt, som ofta blir skuggiga och blåsiga. Det står också att *stadens grönområden är tillgängliga*. Här bör det framgå att tillgängliggörandet av grönområden måste ske med en avvägning av vilka natur- och kulturvärden som finns.

I detta avsnitt anser förvaltningen också att perspektivet om anpassning till ett förändrat klimat får för lite utrymme.

En smart och innovativ storstad

I avsnittet *Stockholm är Sveriges ekonomiska motor* saknas närmare beskrivning av hur de kommunalekonomiska utmaningar som inte minst demografin och utjämningen mellan stad och land skapar har tagits om hand.

I avsnittet *Stadens viktigaste tillgång – medarbetarna* står det bl.a. att ”medarbetarna, har ett stort engagemang och inflytande i arbetet, vilket inspirerar till innovationer och ständiga förbättringar i verksamheterna. /.../ Stadens chefer ser allas möjligheter och är vana att leda i förändring. Aktiva, kompetenta och innovativa ledare säkerställer att verksamheterna håller en hög kvalitet. Innovationer skapar förutsättningar för ständigt nya och bättre lösningar inom stadens egna verksamheter och bidrar därmed till en bättre samhällsservice och tillgänglighet, hållbar samhällsutveckling och högre livskvalitet.” (sida 33-34) Här saknas perspektivet tillitsbaserad ledning och styrning, som är en viktig förutsättning för ökad innovationsförmåga. Tillitsbaserad ledning och styrning kan i sin tur sägas bygga på tre hörnstenar: styrning, organisation samt kultur och ledarskap. Hur man bygger en organisation och styrmodell har stor betydelse för om man ska kunna få utväxling av insatser för ökad innovation. Förvaltningen anser att samtliga tre hörnstenar bör belysas, istället för att ensidigt fokusera på ledarskap och medarbetarskap.

Synpunkter från nämndens råd för funktionshinderfrågor

”Rådet har tagit del av ärendet och tycker att visionen är genomtänkt med ett hoppfullt anslag och fina beskrivningar och exempel.” Synpunkter från nämndens pensionärsråd ”År 2040 är det år då Stockholm ska ha 0 i utsläpp av växthusgaser. År 2030 ska utsläppen ha minskat med 30 procent. Detta innebär gigantiska omställningar på alla områden för Stockholm: Tekniska satsningar, infrastruktur, transporter, byggteknik, värmeförsörjning, företagande, återvinning och information till allmänheten och företag med mera.

Generellt anser vi att det saknas beskrivningar/redogörelser på de äldres situation ur många aspekter. Enligt Äldreomsorgens årsrapport 2018 s. 5 utgör personer 65 år eller äldre ca 15 procent av stadens totala befolkning. Trots att *Möjligheternas Stockholm - Vision 2040* bara är avsett att vara en vision är det kanske en fördel om den åtminstone i vissa delar innehåller konkreta förslag.

Under rubriken *Mångsidig storstad för alla* s. 8 står att: Alla har likvärdiga förutsättningar och möjligheter att forma sina egna liv. För att uppnå detta behöver många äldre med små pensioner och höga boendekostnader väsentliga ekonomiska tillskott för att kunna leva som andra.

Under rubriken s. 10 *En livaktig demokrati i hela staden* står bl.a. Föreningslivet och civilsamhället har en central roll för den levande demokratin genom att kanalisera medborgarnas samhällsengagemang och vara en röst för olika idéer och uppfattningar som rör samhällsbyggandet. För att detta ska kunna uppnås krävs föreningsstöd till lokaler och mötesplatser med rimliga hyror för såväl äldre som ungdomar. Under rubriken *Stockholm byggs attraktivt och tätt* s. 24, i själva underrubriken kan det finnas

en motsättning: Kulturarvet och kulturmiljöaspekterna har stor betydelse när staden växer. Stadens historia och viktiga kulturmiljöer bevaras, levandegörs och utvecklas. Allt byggande håller hög arkitektonisk kvalitet och stadens kulturhistoriska värden tas tillvara.

Då kanske inte staden borde ha drivit Nya Slussen vidare och inte heller ha drivit Nobelhuset så länge. I fortsättningen bör Stockholms stad vara rädd om den väl sammanhållna stenstaden, de gröna lungorna/parkerna, ge tillfällen till rekreation och ljus- och solinsläpp i såväl nybyggnation som i äldre bebyggelse. Det är bra med tätare kollektiv- och båttrafik i förhållande till den växande staden. Trevligt om ett innerstadsbad med god vattenkvalitet blir av. Om Vision 2040 skall genomföras behöver staden tillföras oerhörda ekonomiska och personella resurser. Vi ifrågasätter därför de stora resurser som lagts på denna vision.” (För Östermalms pensionärsråd 2019-10-01, Ulla Lindqvist & Göran Rehnby.)

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 30 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen välkomnar kommunstyrelsens revidering av stadens vision. Trots att en vision per definition är långsiktig sker ständiga förändringar i samhället, staden och politiken som föranleder ett behov av att löpande revidera stadens långsiktiga mål i syfte att behålla dess relevans som styrdokument. Ett exempel på detta är att kommunfullmäktiges inriktningsmål förändrats jämfört med år 2018. Förslaget till ny vision tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges tre nya inriktningsmål för verksamheten. Koncernledningen anser att det är bra att den föreslagna visionen tar sin utgångspunkt i ett antal faktiska framtida utmaningar för Stockholm, så som den demografiska utvecklingen, ökade skillnader på arbetsmarknaden, klimatförändringar, ökad social polarisering och en snabb digitalisering. Genom att beskriva och erkänna de utmaningarna som staden har nu och i framtiden möjliggörs ett samlat och strategiskt arbetssätt i syfte att mildra eventuella negativa konsekvenser av utvecklingen eller dra nytta av de möjligheter som uppstår framöver. För bolagsspecifika synpunkter hänvisas till vad som framförs i respektive remissvar. Stockholms Stadsteater, Bostadsförmedlingen, Stokab och Stockholm Business Region och SGA Fastigheter för fram konkreta synpunkter eller förslag till förändringar.

Underremiss

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse

Familjebostäder välkomnar revideringen av stadens vision om menar att den ligger väl i linje med bolagets långsiktiga affärsplan med fokus på förvaltning och tillskapande av bostäder och lokaler för olika ändamål med utgångspunkt i social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Bolaget lyfter kopplat visionens skrivningar om en hög och kontinuerligt takt i stadsbyggandet den egna rollen, förmågan och viljan att bidra till det.

StockholmsHems remissvar har följande lydelse

StockholmsHem ser positivt på den reviderade visionen och dess inkluderande av Agenda 2030. Bolaget har beslutat att vara fossilfritt senast år 2030 och att energianvändningen minskat med 30 procent, vilket visionen främjar på ett bra sätt.

Micasa Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse

Micasa Fastigheter ser att Vision 2040 har en långsiktig betydelse för stadens utveckling och planering. Bolaget lyfter i sitt remissvar utmaningen i att andelen äldre drastiskt kommer att öka de kommande åren och därmed behovet av att kunna arbeta långsiktigt med nyproduktion av olika boendeformer. Bolaget menar att visionen ger goda förutsättningar för ett långsiktigt och strategiskt arbete.

Bostadsförmedlingens remissvar har i huvudsak följande lydelse

Bostadsförmedlingen stödjer förslaget Möjligheternas Stockholm - Vision 2040. Bolaget menar att visionen kan vara vägledande när det gäller prioriteringar och genomförande av strategiskt viktiga uppdrag inom bolagsstyrelserna och nämnderna. Detta underlättas genom att visionens inriktning är i linje med kommunfullmäktiges inriktningsmål och därmed blir styrande i det årliga budgetarbetet. För att stärka visionens förvaltning är det viktigt att även stadens kompletterande styrdokument, såsom exempelvis miljöprogrammet, sammanhänger med visionen samt att det finns relevanta och långsiktiga indikatorer för uppföljning. Det ska dock konstateras att visionen utgör en mycket stor utmaning för stadens organisation när det gäller att leva upp till dess mål och intentioner. Vissa områden är mycket komplexa och rymmer målkonflikter som måste avvägas och hanteras. Här kommer det att krävas en dialog om prioriteringar, genomförande och resurser, såväl inom stadens organisation som med medborgarna och andra intressenter.

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse

SISAB ser i huvudsak positivt på remissförslaget, men anser att skolans behov av fysiska utrymmen kunde lyftas fram ytterligare i visionen gällande en likvärdig och hållbar skola för alla. Inte minst för att skolgårdar ska kunna främja idrott och rörelseinriktad lek.

Stockholms Hamn AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse

Stockholms Hamnar är en viktig nyckelspelare i möjligheternas Stockholm. Med visionen om att bli Östersjöns ledande hamn har ett antal strategiska investeringar genomförts för att möta behoven från dagens och morgondagens sjöfartskunder och bidra till en hållbar stadsutveckling. Bolaget anser att det är positivt att ”hamnar, kajer och vattenrum” lyfts fram som en egen punkt under ”En växande storstad”. Detta då sjöfart och hamnar utgör en viktig del av framtidens infrastruktur samtidigt som stadens kajer och vattenrum bidrar till en attraktiv stad att leva och bo i samt som besöksmål.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse

Stokab konstaterar att en övergripande vision, som i sina utgångspunkter överensstämmer med kommunfullmäktiges inriktningsmål, är ändamålsenligt för att säkerställa långsiktighet i styrningen av stadens verksamheter. För Stokabs vidkommande kan konstateras att frågor kopplade till digitalisering inte ges adekvat utrymme i visionen, inte heller i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Bolaget vill framhålla att en grundläggande infrastrukturell förutsättning för de angivna målsättningarna – möjligheten till datatrafik – inte omnämns.

Stockholms Stadsteater AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse

Överlag är visionen i programmet väl avvägd. Dock anser Kulturhuset Stadsteaterns att kulturen och verksamheten betydelse för Stockholm fått en för liten plats i programmet och listar i sitt remissvar fler synpunkter och kompletteringar de anser borde göras i visionen.

SGA Fastigheter AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse

SGA Fastigheter anser att det under punkt 18 på sidan 10 bör tydliggöras att kopplingen mellan det nya och utvecklade Slakthusområdet och det befintliga Globenområdet med sina multiarenor kommer att stärka Stockholms attraktionskraft på den internationella marknaden för kultur, mat och evenemang.

Stockholm Business Regions remissvar har i huvudsak följande lydelse

Stockholm Business Region bedömer att förslaget till vision till fullo motsvarar det uppdrag som lämnats av kommunfullmäktige i samband med budget 2019. SBR vill i detta sammanhang lyfta fram stadens ambitioner att ta fram och implementera en ny näringslivspolicy som också tydligt kopplar till visionen. SBR välkomnar att den reviderade visionen i högre grad beskriver vikten av ett starkt näringsliv och betydelsen av ett gott företagsklimat. För att nå en bred delaktighet anser SBR att det är av stor vikt att staden kommunicerar visionen på ett målmedvetet sätt med invånare och med aktörer i staden och regionen

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens remissyttrande daterat den 3 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsförmedlingen har inga synpunkter på remissen utan tillstyrker remissen Möjligheternas Stockholm – Vision 2040 i sin helhet.

Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen yttrande daterat den 11 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Diskrimineringsombudsmannen, DO, har anmodats att yttra sig över ovan nämnda dokument. DO avstår från att lämna ett yttrande

Fastighetsägarforum City

Fastighetsägarforum City remissvar daterat den 14 november 2019 har i huvudsak följande lydelse

Fastighetsägarforum Stockholms City är ett forum bestående av kommersiella fastighetsägare i syfte att stimulera samtal och kunskapsutbyte mellan fastighetsägare och staden rörande citys utveckling och frågor av övergripande strategisk karaktär. Fastighetsägarforum Stockholms City har tagit del av remissversionen av Möjligheternas stad – Vision 2040 och har följande synpunkter.

Fastighetsägarforum Stockholms City ser positivt på Stockholms stads förslag till vision och att staden arbetar proaktivt med att hålla den långsiktiga visionen för Stockholm uppdaterat.

Perspektiv som saknas

En växande storstad är helt beroende av ett attraktivt CBD (Central Business District) som kan locka ett internationellt ledande näringsliv och som har ett företagsklimat där världsledande bolag kan växa fram. Ett attraktivt CBD skapar också goda förutsättningar för att regionens befintliga näringsliv ska kunna utvecklas, nya företag ska kunna etableras och nya arbetstillfällen ska kunna skapas, inte enbart i City men också i de olika delarna av staden.

Stockholms City är det politiska, ekonomiska, administrativa och kulturella centret för regionen och landet. Som den mest arbetsplatsintensiva stadsdelen är City en viktig motor som måste värnas och utvecklas. Fastighetsägarforum Stockholms City saknar en beskrivning av just Citys roll som motor för hela huvudstadsregionen i förhållande till övriga delar av staden, och menar att visionen bör tydligare lyfta Citys roll och betydelse i texten och inte enbart som ett utvecklingsområde av många i regionen.

Genomförande av visionen

Fastighetsägarforum Stockholms City ser positivt på att Visionen 2040 har en tydlig koppling till andra pågående uppdrag inom stadens verksamhet, såsom det framgår av Stadsledningskontorets tjänsteutlåtandet 2019/483. Det är också viktigt att det finns en tydlighet från staden kring hur den reviderade visionen ska förhålla sig till andra aktuella visions- och styrdokument som fastighetsägare har som utgångspunkt i sitt arbete, exempelvis *Vision för City 2030* och *Program för City*.

Företagarna Stockholms Stad

Företagarna Stockholms Stad remissyttrande daterat den 5 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Det är glädjande att Stockholms stad tagit ett brett grepp i sitt visionsarbete för att stå bättre rustade för framtiden. De tre huvudteman visionen utgår från är omfattande, men likväl finner Företagarna Stockholms stad att småföretagarperspektivet måste belysas ytterligare, vilket ni finner förslag på nedan:

En likvärdig och hållbar skola för alla

Ingen vet exakt vad framtiden bär med sig, men det vi vet är att framtidens arbetsmarknad kommer att förändras markant. En gig-ekonomi är på frammarsch, vilket skapar stora möjligheter, men också stora och komplexa utmaningar för framtidens arbetsmarknad. Det innebär bl a digitalisering och automatisering, ny typ av kompetens och en flexibel kompetens, en arbetsmarknad med flexibla anställningsvillkor samt en trend som tydligt pekar på att allt fler i framtiden har viljan att driva eget företag. Arbetsgivarna ska kunna anställa personer för specifika intermittenta uppdrag istället för fasta anställningar. För att kunna matcha företagen med rätt kompetens framöver behövs bland annat en kontinuerlig kontakt mellan skola och näringsliv, mellan Stockholm stad och näringslivet samt mellan Stockholm stad och Företagarna. Det entreprenöriella lärandet bör ingå i läroplanen i Stockholm stads alla skolor 2040. Fler unga människor bör redan tidigt i skolgången komma i kontakt med det lokala näringslivet genom exempelvis PRAO.

Bästa företagsklimatet och internationellt ledande näringsliv

Här är det viktigt att lyfta det faktum att näringslivets perspektiv inte enbart ska finnas med i stadsplaneringen, utan egentligen något som ska genomsyra hela stadens arbete. Företagare är inte en homogen grupp, utan verkar i en mängd olika branscher. Belysas bör även det faktum att regelkrångel hämmar små företags möjligheter att verka och växa. I en rapport som Tillväxtverket lanserade tidigare i år går det att utläsa att företagens årliga administrativa kostnader ökat med 1,2 miljarder kronor under perioden 2013–2018. Det ska vara enkelt att driva företag! I visionen bör ett tydligare grepp tas kring att företagares ansökningar om tillstånd ska kunna ske via digital väg för att kunna snabba på handläggningsförfarandet. Idag går det alldeles för långsamt! En fråga som behöver lyftas är de målkonflikter vilka uppstår när det finns fler myndigheter involverade i regelverken och där dialog mellan myndigheterna saknas. Som företagare kan man få ett direktiv från ett håll, men ett helt annat direktiv om företagaren talar med en annan myndighet. Vad är det då som ska gälla för företagaren? Vår åsikt är att man som företagare inte ska behöva tveka kring huruvida man gör rätt bara för att målkonflikter skapats av beslutsfattare. Detta är något som bör belysas tydligare i visionen.

Hållbart stadsbyggande

Givetvis krävs mer fokus på gång-, cykel och kollektivtrafik. Men för många företagare fungerar inte vardagen enbart genom att förlita sig på denna. I framtidens Stockholm måste det finnas plats och utrymme för företagare att bedriva sin verksamhet, vilket många gånger omfattar transporter i innerstaden. Redan nu är detta ett problem då många partier av staden är begränsade för motordrivna fordon. Exempelvis måste företag som sysslar med vård och omsorg snabbt kunna ta sig till olika adresser för att kunna ge bästa möjliga service, byggföretaget måste kunna

transportera material, och så vidare. Viktigt att belysa är givetvis den aktuella frågan kring elnätets kapacitetsbrist. Om målsättningen är att ”all stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp” måste det finnas möjlighet för företag att etablera sig. Den utveckling som vi nu, där företag till och med väljer att undvika etablering på grund av kapacitetsbrist i elnätet är definitivt inte förenlig med Stockholms och Sveriges arbete för att vara ett innovationsrikt, näringslivsvänligt och konkurrenskraftigt land. Inte heller tar det oss närmare att bli ett mer hållbart och på sikt fossilfritt samhälle.

Kort och gott ska kapacitetsbrist inte vara ett problem i Stockholm 2040, vilket vi anser måste förtydligas i visionen. Företagarna är gärna med för en fortsatt dialog med Stockholm stad hur vi skapar förutsättningar för ett blomstrande näringsliv. Ett blomstrande näringsliv gynnar inte bara småföretagare utan det gynnar Stockholm stad i sin helhet.

Företagsgrupperna Stockholm

Företagsgrupperna Stockholms remissvar daterat den 14 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Ambitionen i Vision 2040 är på en mycket hög nivå. Uppfylls visionen kommer vi att ha en ännu bättre stad att leva i om 20 år. Det man oroas över, hur skall det gå till? Nedan påpekar vi några faktorer som vi tror är avgörande för att uppfylla visionen.

AI

Hur påverkar AI staden om 20 år? En vision om AI-utveckling saknas.

Näringslivet

Företagandet är grunden för vår välfärd. Det är här resurserna skapas för att uppfylla visionen. För att få ett mycket bra företagsklimat i Stockholm krävs en mängd förändringar som vi har beskrivit i vårt remissvar på Näringslivspolicyn.

Infrastruktur

För att företagen skall kunna utvecklas måste infrastrukturen i staden och kontakterna med världen hela tiden anpassas till behoven där hänsyn måste tas till klimatet. Några exempel:

- Tillgång till energi främst i form av elektricitet måste garanteras.
- IT-näten måste anpassas till behoven. Stockholm ligger bra till då vi har bolaget STOKAB. Men vi måste vara snabbare på att koppla upp oss. Företagen får inte ligga sist i kön som vi gjorde med fiberutvecklingen. Nu ligger vi redan efter med 5G-utbyggnaden trots att vi har världens ledande 5G-företag i staden.
- Transportsektorn måste utvecklas. Här sker stora utbyggnader av persontransporterna. Men varutransporterna har stora problem, som kommer att

öka med en expanderande e-handel. Samtransporter och nattransporter måste utvecklas.

- Nya system för kontakter och samarbeten mellan människor och mellan företag kan dyka upp. De kan både vara digitala och fysiska. De måste naturligtvis analyseras men de får inte fördröjas av obeslutsamhet eller byråkrati.

Verksamhetsområden

Våra verksamhetsområden måste besvaras enligt ÖPn. Verksamhetsområdena och blandstäderna måste skötas av staden så att miljöerna blir stimulerande för människor. Här skall bedrivas kreativ utveckling av produkter och tjänster.

Tillgänglighet

Stadens tjänstemän och politiker måste vara tillgängliga för medborgarna. Det går idag 20 medborgare på varje kommunanställd. Det måste finnas förtroendeskapande möten mellan företagare och stadens representanter.

Personal

Arbetsmarknaden kommer att vara internationell. Vi måste kunna ta emot personal från andra länder på ett välkomnande och värdigt sätt.

Bostäder

Vi måste skapa balans på bostadsmarknaden. Släpp marknaden fri.

Haninge Kommun

Haninge kommuns remissvar daterat den 9 juni 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Haninge kommun tackar för möjligheten att yttra sig, men avstår denna gång.

Huddinge kommun

Huddinge kommun yttrande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Huddinge kommun ser positivt på att Stockholms stad tagit fram ett förslag till vision som anger en målbild för 2040. Kommunen anser att visionens tre inriktningsmål tillsammans är omfattande, fångar en mångfald av olika perspektiv och utgör en tydlig grund för vad Stockholm vill uppnå. Huddinge kommun delar Stockholm stads syn på samarbete som förutsättning för genomförande av visionen, då samverkan kring frågor som rör exempelvis bostadsförsörjning, transporter och arbetsmarknad kommer att bli än mer betydande i en växande Stockholmsregion. Huddinge kommun saknar en tydlig koppling till RUF5 2050 och stockholmsregionen i visionstexten. Det saknas även en

utmärkning av de regionala kärnorna både i kartor och i text. "Stockholmaren" bor idag inte bara i Stockholms stad. Bostads- och arbetsmarknad överskrider i stor utsträckning kommungränser och närliggande kommuner växer ofta i områden som direkt angränsar till Stockholms stad, till exempel som i den regionala kärnan Kungens kurva-Skärholmen. Det kan därför vara viktigt att beskriva kopplingen till och behovet av kommunerna runt omkring. Visionen skulle vinna på att kompletteras med en tydligare beskrivning av Stockholms roll i regionen samt en beskrivning av de regionala kärnornas vikt som avlastande funktion till den centrala stadskärnan. På samma sätt som Agenda 2030 följer med i varje avsnitt skulle kopplingen till RUFSS 2050 kunna beskrivas. Flera globala samhällsutmaningar kan få ökad betydelse för den lokala utvecklingen i framtiden. Ett exempel på en sådan fråga är klimatförändringarnas påverkan på lokalsamhället med extremare väder såsom skyfall och temperaturhöjningar, men även hur effekter av klimatförändringar på en global nivå kan påverka lokalsamhället exempelvis genom ökade migrationsströmmar som följd. Huddinge kommun anser att hanteringen av framtida osäkerheter till följd av omvärldsförutsättningar skulle kunna få ett större utrymme i visionen.

Karolinska Institutet

Karolinska Institutets yttrande daterat den 12 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Karolinska institutet (KI) fokuserar sitt yttrande till de frågeställningar som Stockholms stad önskar få besvarade från remissinstanserna. KI har nyligen yttrat sig över Stockholms stads remiss om Näringslivspolitik för Stockholms stad. I detta lyfte KU behovet av att ge platsutveckling i Hagastaden större utrymme. Det är därför mycket positivt att Hagastaden är en prioriterad satsning för inriktningsmålet En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.

Frågeställning nr1: Är det något viktigt perspektiv som saknas?

KI har i flera dialoger lyft möjligheten att tillsammans med Stockholms stad och andra regionala, nationella och internationella aktörer göra insatser för att ta ett helhetsgrepp kring de utmaningar som följer med ojämlik hälsa. KI menar att det finns goda möjligheter att på ett systematiskt och långsiktigt hållbart sätt tillsammans arbeta med dessa frågor. En sådan insats förstärker också de högt ställa ambitionerna som finns rörande Agenda 2030 och hållbarhetsmålen.

Frågeställning nr 2: Är det något utrymme som fått för mycket utrymme?

Utifrån KI:s perspektiv är visionsdokumentet välbalanserat och intresseväckande. För de utmaningar och svårigheter som finns nu och i framtiden inom en kommuns kärnverksamheter framhålls innovativa lösningar.

Frågeställning nr 3: Fångar vi de viktigaste omvärldsförutsättningarna?

KI anser att omvärldsförutsättningarna generellt redovisas på ett gediget och tydligt sätt. Det som saknas – utifrån KI:s perspektiv – är de utmaningar som följer med de skillnader i hälsa mellan olika delar av befolkningen som finns idag och som sannolikt kommer att förstärkas de kommande åren.

Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030

Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 remissyttrande daterat den 19 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet vill inledningsvis framhålla vikten av att arbetet med uppföljning och indikatorer samordnas mellan stadens arbete för att bli ledande i att nå målen i Agenda 2030 och arbetet med stadens egna vision. I sammanhanget konstaterar rådet att Agenda 2030 består av mål som är formulerade i absoluta termer, medan förslaget till vision innehåller flera mål som är formulerade relativt andra städer eller kommuner. Absoluta mål mäter absoluta förhållanden, medan relativa mål påverkas av hur andra agerar.

I rådets diskussion framhölls vikten av att en vision för staden inte väjer för att ett sådant dokument innehåller både målkonflikter och prioriteringar. Tre saker ser kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 saknas i förslaget på vision eller kan utvecklas djupare:

1. En vision för stadens påverkan på omvärlden. Agenda 2030 innehåller globala mål som bara kan nås genom lokalt arbete. Vad som görs i en kommun påverkar en annan, och varje kommun är beroende av andra. Därför är det viktigt att en vision för Stockholm innehåller en målsättning för Stockholms påverkan på omvärlden.

2. En vision för medborgarnas och civilsamhällets delaktighet i att nå stadens vision.

3. Ett konstaterande av att arbetet med i staden traditionellt hårdare frågor kan vara av vikt för att också nå ”mjuka” mål. I diskussionen framhölls till exempel hur byggande kan påverka jämlikhet och välmående.

Under rådets diskussion framhölls av en eller flera ledamöter också andra saker som dessa ledamöter menade skulle kunna utvecklas i visionen, t ex hur staden kan planera för en mobilitet där människor kommer till Stockholm både för kortare och längre tid, hur företagsamheten i staden också består av idéburna och sociala företag, vikten av att arbeta mot segregation i bland annat skolorna i staden, problematisering av tillväxtbegreppet utifrån det resonemang som ryms i FN:s resolution om Agenda 2030, att delarna om hav och biologisk mångfald kan utvecklas bland annat så att Östersjön nämns och möjligheterna till friluftsliv.

Länsstyrelsen i Stockholm

Länsstyrelsen i Stockholms yttrande daterat den 14 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit del av rubricerat ärende och lämnar följande synpunkter om förslag till reviderad vision för Stockholms stad.

Remissutgåvan av Möjligheternas Stockholm – Vision 2040 ger övergripande bilder av var Stockholm stad önskar vara år 2040. Länsstyrelsens uppfattning är att visionen skulle vinna på att också beskriva vad som krävs för att nå de önskade lägena (till exempel genom backcasting).

I visionen beskrivs målen i Agenda 2030 som ett medel för att uppnå önskat läge. Länsstyrelsen anser att det kan tydliggöras att dessa mål är integrerade i varandra och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling.

Länsstyrelsen delar stadens bild om att det förändrade klimatet utgör den kanske största utmaningen för framtiden och att klimatanpassningsperspektivet bör finnas med i all planering för att säkerställa att det samhälle vi bygger blir robust och klimatsäkert. Vår uppfattning är dock att alla miljömål, inte bara klimatmålen, ska beaktas för att hitta synergieffekter, undvika målkonflikter och uppnå resurseffektivitet.

Det ekologiska perspektivet behöver överlag förstärkas och konkretiseras. Även det landskapsantikvariska perspektivet kan förstärkas genom ett förhållningssätt där man aktivt uppmärksammar redan befintliga och ofta mycket väl planerade kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Länsstyrelsen anser att visionen i stort samspelar väl med såväl Länsstyrelsens prioriteringar uttryckta i Strategisk inriktning för hållbar tillväxt och attraktionskraft i Stockholms län 2025+ som Region Stockholms RUFSS 2050. Detta ger sammantaget goda förutsättningar för en utvecklad regional samverkan

Myndigheten för Yrkeshögskolan

Myndigheten från Yrkeshögskolans remissyttrande daterat den 17 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Myndigheten avstår från att lämna synpunkter.

Mälardalsrådet

Mälardalsrådets remissyttrande daterat den 13 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Visionen tar sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer och presenterar på ett positivt sätt hur Stockholm kan ta tillvara möjligheter för att skapa en social, ekonomisk och hållbar utveckling i en starkt växande stad.

Mälardalsrådet vill föra fram ytterligare perspektiv som kan förstärka möjligheterna för Stockholms stad att utvecklas.

Mälardalsrådet arbetar sedan bildandet 1992 med att främja samarbetet mellan kommuner och regioner utifrån funktionella samband i Stockholm-Mälardalen. I centrum för de funktionella sambanden står Stockholms stad, med stora flöden av människor och gods till och från staden varje dag. Stockholms stads fortsatta utveckling är viktig för hela Stockholm-Mälardalen och i förlängningen Sverige.

Mälardalsrådet koordinerar det transportpolitiska samarbetet En Bättre Sitt, som omfattar de åtta länen Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Sörmland, Gävleborg, Östergötland och Gotland. Länen arbetar tillsammans för en sammanhållen, hållbar region med infrastruktur och kollektivtrafik som underlättar människors vardag. Samarbetet värnar en hög nationell och internationell tillgänglighet i transportstråken till och från Stockholm (Arlanda).¹

I visionen lyfter staden fram de regionala sambanden och vikten av stärkt regionalt samarbete där allt fler människor rör sig över en allt större geografi för utbildning, arbete och boende.

Mälardalsrådet ser positivt på detta resonemang och föreslår att visionen kompletteras med en vidareutveckling av tankegångarna genom att anlägga även ett storregionalt perspektiv. Här följer exempel på det växande utbytet mellan staden och dess omland.

Omfattande arbetspendling till och från Stockholms stad

I dagsläget är Stockholms län och övriga Mälardalen en delvis sammanlänkad bostads-, studie- och arbetsmarknadsregion. Stockholms pendlingsregion omfattar i stort sett hela Stockholms och Uppsala län samt delar av norra Sörmlands län. Till 2030 förväntas även Västerås, Eskilstuna och Nyköping ingå i huvudstadens arbetsmarknadsregion. På längre sikt finns potential till ytterligare integrering av bostads-, studie- och arbetsmarknaderna i Stockholm-Mälardalen.

Varje dag reser 750 000 av Stockholm-Mälardalens invånare över en eller flera kommungränser för att komma till jobbet. Av dessa passerar 200 000 pendlare en eller flera länsgränser. Varje dag arbetspendlar 260 000 in till Stockholms stad från övriga Stockholm-Mälardalen. Samtidigt arbetspendlar 116 000 människor från Stockholms stad till andra kommuner i Stockholm-Mälardalen, främst i Stockholms län, men även till andra länder.

Exempelvis pendlar 3 100 personer från Stockholms stad till arbetet i kommuner i Uppsala län. Utvecklingen bedöms öka i takt med att samspelet mellan Stockholm-Mälardalens arbets-, utbildnings- och bostadsmarknader ökar.² Valfungerande knutpunkter i Stockholms stads kollektivtrafik är av avgörande betydelse för såväl Stockholms invånare som medborgare i andra kommuner. Åtta av tio tågresor i Sverige startar eller slutar i Stockholms stad.

Ökning av godsflödena

Även när det gäller godsflöden finns det anledning att inkludera det storregionala perspektivet. En stark befolkningstillväxt och en växande handel innebär en kraftig ökning av godsflödena och en stor belastning på infrastrukturen och miljön. Varje år fraktas 100 miljoner ton gods genom Stockholm-Mälardalen varav 30 miljoner ton gods har sin slutpunkt i Stockholms stad och län, Sveriges största konsumentmarknad. De totala godsmängderna (ton) beräknas öka med 65 procent i Stockholm-Mälardalen fram till år 2040.³

Visionsdokumentets beskrivning av Stockholms stads hamnar, kajer och vattenrum bör inkludera Norvik i Nynäshamns kommun, stadens nya hamn som kommer att tas i bruk 2020. När hamnen står klar kommer den att avlasta godstransporterna i centrala Stockholm, men samtidigt öka belastningen på vägnätet i södra Stockholms län. Bedömningen är att drygt 400 lastbilar per dygn kommer att trafikera hamnen, vidare ut i vägnätet på Södertörn och i Stockholm-Mälarenregionen. För att möta Norviks potential och motverka flaskhalsar behövs ett fortsatt länsöverskridande samarbete, i den nationella transportinfrastrukturplaneringen och på den europapolitiska nivån.

Behov av högskoleutbildad arbetskraft

Stockholm-Mälarenregionen är en av världens ledande kunskapsregioner, med 29 av landets 48 högre lärosäten. Av dessa är ett flertal helt eller delvis belägna i Stockholms stad. Mälardals-rådets stödjer Stockholms stads ambition att erbjuda en bredd av utbildningar och ge förutsättningar för välutbildade och kreativa invånare. Stockholms stad rekryterar högskole-utbildade från andra län runt om i Stockholm-Mälarenregionen. Kompetensförsörjningsfrågan är en av de största framtidsutmaningarna, där Sverige exempelvis kommer att sakna fler än 65 000 lärare fram till 2025. Utifrån de stora kompetensbrister staden och övriga regionen står inför finns mycket att tjäna på ett storregionalt samarbete för en bättre matchning mellan arbetsmarknadens behov och lärosätenas utbud i hela Stockholm-Mälarenregionen.

Sammantaget stödjer Mälardalsrådet Stockholms stads vision om en konkurrenskraftig och attraktiv stad med god nationell och internationell tillgänglighet. För att ytterligare stärka stadens utveckling behövs en vidareutvecklad växelverkan med dess omland. Visionen föreslås kompletteras med storregionala perspektiv för att tydliggöra Stockholms stads funktion som transportnod och arbetsplats för invånare långt utanför stadens kommungränser.

Nacka Kommun

Nacka kommuns remissvar daterat den 28 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nacka kommun ser positivt på Stockholms stads ansats att ta fram en reviderad version med ett 2040-perspektiv. De remitterade förslaget till vision spänner över ett brett fält och pekar ut en hållbar utveckling för hela Stockholm. Visionen visar på att Stockholms stad erbjuder utökade möjligheter inom många områden jämfört med idag. Vidare grundar sig visionen mycket på att överbrygga de utmaningar som Stockholms stad står inför idag. Däremot saknar visionen idéerna som svarar på de utmaningar som dyker upp 2040.

Visionsförslaget skulle behövas tydliggöras med hjälp av en beskrivning om i vilken omvärld Stockholm befinner sig år 2040. Staden i förhållande till regionen, Sverige, Europa och resten av världen. En vidare omvärldsspanning kan därmed ge en bättre förståelse för vilken riktning visionen pekar ut för Stockholm om 20 år.

Det har även noterats att begreppen stad och regionen blandas ihop i visionen. Det bör framgå i visionsdokumentet vad som gäller för staden och vad som är en samarbetsfråga med regional bärning. Jämte det är önskvärt att betona att visionens genomförande i flera fall är beroende av hur samspelet sker ihop med regionala aktörer såsom grannkommuner eller näringslivet i regionen. En växande storstad. Förslagsvis beskrivs detta samspel och beroenden efter den föreslagna introduktionen, gärna med stöd av en kartbild. Det som beskrivs därefter bör vara en renodlad vision för själva staden. Nacka anser vidare att Östlig förbindelse bör omnämnas som ett viktigt regionalt infrastrukturprojekt och bör ligga som en utgångspunkt för visionen.

Nykvarns kommun

Nykvarns kommuns remissyttrande daterat den 28 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nykvarns kommun ställer sig positiv till visionen i sin helhet.

Region Stockholm

Region Stockholms remissyttrande daterat den 15 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Region Stockholm ser positivt på det remitterade förslaget till reviderad vision för Stockholms stad. Förslaget ligger i linje med de långsiktiga målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF 2050). Region Stockholm välkomnar att RUF 2050 framhålls som en gemensam plattform för samverkan med Stockholmsregionens aktörer och delar stadens bild att ett stärkt regionalt samarbete om bl.a. kollektivtrafik och hälso- och sjukvård är nödvändigt för både stadens och Stockholmsregionens utveckling.

Region Stockholm menar att det skulle vara önskvärt att i visionen lyfta och belysa några av de målkonflikter som oundvikligen uppstår i denna typ av dokument. Region Stockholm efterlyser bland annat ett resonemang om hur transportsystemets regionala funktion kan värnas i den täta, funktionsblandade staden. Ett attraktivt Stockholm bygger på ett ökat resande med gång, cykel och kollektivtrafik samt bra förutsättningar för näringslivets transporter, men i den ekvationen finns ett flertal målkonflikter som behöver belysas och hanteras. Region Stockholm ser det som positivt att tunnelbanan lyfts fram som ryggraden i kollektivtrafikförsörjningen. Region Stockholm vill dock lyfta betydelsen av kollektivtrafikens stomnät som utöver tunnelbanan även inkluderar pendeltågen, lokalbanorna och stombussarna. Det är viktigt att stomnätet prioriteras för den växande befolkningen i regionen och för miljöns hållbara utveckling. Ett attraktivt och framkomligt stomnät är en viktig komponent i Stockholmsregionens fortsatta utveckling.

Kollektivtrafikens framkomlighet skulle med fördel ytterligare kunna förtydligas. Detta gäller även för punkter som ligger utanför Stockholm stad, men som är av stor vikt för att transportsystemet i Stockholmsregionen ska fungera. Stockholms stads näringslivsutveckling har en avgörande betydelse för såväl Stockholmsregionen som hela landet. Men det finns samtidigt ett ömsesidigt beroende och utbyte mellan staden och dess omgivning i frågor som kompetensförsörjning, bostadsmarknad och tillgänglighet. Det finns många såväl rumsliga som strukturella samband mellan närliggande grannkommuner och andra kärnor och noder i den omgivande regionen som är viktiga för Stockholms stad och som för att stärka alla dimensioner av hållbarhet skulle kunna nämnas i visionen.

Region Stockholm vill lyfta Stockholms stads viktiga roll som föredöme i klimatomställningen på både den nationella och internationella arenan. I visionen beskrivs att staden ska vara Europas främsta klimatstad. Denna roll är viktig att stärka och utveckla, både i stadens eget varumärke, men också för att påverka andra städer och regioner genom att vara en föregångare i den globala omställningen. Region Stockholms samarbete med Stockholms stad i dessa frågor behöver och ska utvecklas framöver. Region Stockholm ser att många omvärldsförutsättningar har tagits omhand på ett förtjänstfullt sätt i bakgrundsarbetet, inte minst digitaliseringens betydelse för stadens utveckling. Region Stockholm saknar dock ett resonemang om folkhälsans betydelse för stadens och Stockholmsregionens utveckling.

Region Stockholm vill också särskilt betona hur viktiga de gemensamma överenskommelser som finns inom verksamheter för barn och unga, personer med missbruksproblematik, psykisk funktionsnedsättning, behov inom äldreomsorgen mm är. Dessa behöver utvecklas över tid och den samverkan de bygger på ta höjd för både den digitala utvecklingen och den medicinska. Här finns många landvinningar att göra också på utförarsidan. Att betona vikten av en sådan samverkan i visionen skulle underlätta kommande överenskommelser och vidare samarbeten.

Avslutningsvis vill Region Stockholm framhålla följande gällande två av de stadsutvecklingsområden som lyfts i förslaget till reviderad vision. Region Stockholm ser positivt på stadsutveckling i Stora Sköndal men framhåller samtidigt att det är av största vikt att bebyggelseplaneringen görs tillsammans med kollektivtrafiken och att kollektivtrafiken ges utrymme i gaturummet för att skapa goda förutsättningar för en attraktiv kollektivtrafik. Region Stockholm ser även positivt på att skapa förutsättningar för att integrera Gubbängen och Hökarängen i ett tydligt stråk tillsammans med Farsta. I det stråket är det viktigt att möjliggöra för trafikering med busstrafik längs med Lingvägens södra del. Utan en attraktiv kollektivtrafik i det urbana stråket tappar det i betydelse.

Salems kommun

Salems kommuns remissvar daterat den 25 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vi tackar för förtroendet för översyn av ert pågående visionsarbete, men har i det här läget valt att avstå från att svara.

Sigtuna kommun

Sigtuna kommuns yttrande daterat den 18 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har beslutat att revidera sin vision ”Möjligheternas Stockholm – vision 2040”, vilken innehåller idéer och tankar om hur staden bör vara år 2040. Eftersom Stockholm och dess omvärld förändras har revideringen av visionen tagit sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och dess särskilda förutsättningar och utmaningar. Visionen har skickats på remiss till berörda aktörer som ombeds att lämna inspel och förslag till revideringen. Stockholms stad har bett remissinstanserna att belysa om något perspektiv saknas i visionen, om ett område har fått för mycket eller för lite utrymme samt om de viktigaste omvärldsförutsättningarna fångas i visionen.

Som värdkommun för Arlanda, ordförande i Arlandaregionen samt delägare i Airport City Stockholm föreslår Sigtuna kommun att Stockholms stad i visionen förtydligar vikten av Arlandas utveckling. Arbetet som sker i och kring Arlandaregionen leder till en stark region och därmed även till att Stockholms stad förstärks. Det är därför viktigt att aktörer som drar nytta av Arlandas utveckling understödjer det arbete som sker genom att betona både vikten av välfungerade infrastruktur till och från Arlanda och de tillväxtmöjligheter som uppstår till följd av utvecklingen.

Sigtuna kommun vill att det i visionen framgår:

- Att Arlandaregionens arbete (Sigtuna kommun tillsammans med Swedavia och kommunerna Knivsta, Upplands Väsby och Vallentuna) inom Stockholms omnejd direkt bidrar till en stark region, och därmed till att även Stockholms stad förstärks.
- Att infrastrukturen till och från Arlanda behöver utvecklas för att Arlanda fortsatt ska kunna vara ett nav med globala och nationella kopplingar.

Sollentuna kommun

Sollentuna kommuns remissvar daterat den 11 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen lämnar remissen om revidering av Stockholms stads vision 2040 utan erinran.

Solna stad

Solna stads remissvar daterat den 11 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har som huvudstad och nav i regionen ett särskilt ansvar för att samla kommunerna kring de regionala utmaningarna. Det är inte minst viktigt när det gäller att hävda Stockholmsregionens intressen. Det är därför bra att det under kapitlet ”Hur arbetar staden med visionens genomförande” pekas på vikten av ett stärkt regionalt samarbete. Det är särskilt bra att det lyfts fram att det krävs ett aktivt samarbete inom transporter, bostäder och näringsliv, utbildnings- och arbetsmarknad samt vård och omsorg. Inom transportområdet är samverkan viktig, inte minst i utbyggnaden av tunnelbanan och annan kollektivtrafik.

Det är också positivt att Stockholm särskilt lyfter fram Hagastaden, som ett viktigt fokusområde. Hagastaden är ett gemensamt stadsutvecklingsområde mellan städerna och har ett särskilt fokus på att skapa förutsättningar för etablering och utveckling av verksamheter inom Life science-området. Utvecklingen av Hagastaden är viktig för att säkerställa Stockholmsregionens och Sveriges internationella konkurrenskraft inom Life science.

Däremot kan konstateras att den regionala samverkan endast på ett fåtal ställen i övriga delar av visionsdokumentet lyfts fram som en del av Stockholms stads inriktning. Det som nämns att Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig och utgör själva stommen i det regionala transportsystemet, att Stockholmsregionen har ett stort och varierat utbud av utbildningar för samt att stadens verksamheter samarbetar aktivt med regionens högskolor och universitet. Det har varit en styrka för visionen om den ytterligare breddade inslaget av vad en regional samverkan kan bidra med under fler relevanta rubriker. Ett exempel skulle kunna vara att komplettera ”En likvärdig och hållbar skola” med en text om att ”alla elever ska, genom samverkan i regionen ges en bredare möjlighet att välja skola”. Ett annat exempel skulle kunna vara att lyfta fram att besöksnäringen är en för Stockholmsregionen gemensam angelägenhet inom näringslivsområdet.

Det vore även bra om visionen för 2040 ännu tydligare pekade på en ökad regional samverkan kring flera tekniska försörjningssystem, såsom vattenförsörjning och energiförsörjning. Det kommer att bli allt viktigare med regional samverkan inom dessa tekniska försörjningsområden för att kunna möta den framtida tillväxten på ett ekonomiskt hållbart sätt.

Stockholms akademiska forum

Stockholms akademiska forums remissyttrande daterat den 13 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kunskap är avgörande för ett samhälles utveckling och välfärd. I takt med att världen förändras krävs ständigt nya lösningar som skapas genom människans kunskapsinsamlande, kreativitet och innovationsförmåga. Akademin har sedan århundraden upparbetat kunskap, metoder för kunskapsutbyte, gränsöverskridande idéer och förhållningssätt i syfte att möta förändringar mänskligheten stått och står inför. Akademin är en stark och trovärdig aktör som står för bildning och dialog i det offentliga rummet. Akademin bidrar till kompetensförsörjning och konkurrenskraft genom forskningsbaserad kunskap vilket är avgörande för Stockholms tillväxt. Akademin står för en grundläggande del av det öppna och inkluderande samhälle vi lever i och därför är ett nära samarbete mellan akademien och staden central.

Stockholm är en av världens ledande kunskapsregioner där högskolorna utgör en självklar och aktiv del av utvecklingen. Akademiens aktörer bidrar till samhällets framgång genom samverkan, idéutbyte och lärande. Stockholm är modernt, öppet och tryggt, präglad av kreativitet, mångfald och hög innovationsgrad. Denna bild är väl etablerad såväl i Sverige som i omvärlden. Stockholm rankas högt när platser jämförs, baserat bland annat på dess kreativitet, nytänkande, ekonomiska stabilitet, hållbarhet, sociala klimat och utbildningsnivå. Sammantaget finns värden som i nationell och internationell konkurrens representerar både särskiljning och attraktivitet.

I Stockholm finns ett rikt högskolelandskap där lärosätena erbjuder både bredd och djup inom en rad utbildnings- och forskningsområden. Lärosätena har olika storlek, internationaliseringsgrad och geografisk placering vilket skapar en bra mångfald inom den högre utbildningen. Stockholms Akademiska Forum är nöjda med hur visionen belyser innovation, högre utbildning och en kunskapsintensiv befolkning som nycklar för Stockholms framtid. Precis som visionen säger är Stockholms lärosäten viktiga både för forskningsmiljöer och innovation men också för att förse stora delar av samhället med välutbildad arbetskraft och fritänkande människor.

Talangattraktion nämns som en framgångsfaktor och vi delar den synen. Dock är det minst lika viktigt för Stockholms lärosäten, företag och organisationer att behålla och rekrytera de talanger som redan finns här så de inte lämnar Stockholm. Många internationella rekryteringar till företag och universitet i Stockholm innebär att det kommer en hel familj där ofta en partner är lika kvalificerad som den som rekryterats. Att ta tillvara den dubbla karriärmöjligheten är avgörande för att de ska stanna i Stockholm och för att rekryteringen ska lyckas. Där arbetar vi på Stockholms Akademiska Forum i en unik konstellation; Stockholm Dual Career Network. Stockholm Dual Career Network (SDCN) erbjuder karriärutveckling

och socialt nätverkande till expat partners i Stockholm. SDCN stöttar sina medlemmar att etablera sig i Stockholm, söka jobb i Sverige, utforska svensk kultur och bredda sina sociala och professionella nätverk. SDCN välkomnar partners till anställda vid nätverkets anknutna organisationer. Att akademien, staden och företag samarbetar kring denna strategiskt oerhört viktiga fråga är unikt och mycket värdefullt och vi delar gärna med oss av våra erfarenheter kring detta.

Storsthlm

Storsthlms remissvar daterat den 23 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Storsthlm yttrar sig inte över remissen *Möjligheternas Stockholm – Vision 2040*.

Stockholms universitet

Stockholms universitets remissyttrande daterat den 14 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms universitet har av Kommunstyrelsen för Stockholms stad inbjudits att inkomma med synpunkter på *Möjligheternas Stockholm – Vision 2040*. Universitetet har följande att anföra.

Mångsidig storstad för alla (ss. 7-19)

Stockholms universitet ser positivt på att visionen uppmärksammar vikten av en livaktig demokrati i hela staden, samt att föreningslivets och civilsamhällets roll i att kanalisera samhällsengagemang framhålls (s. 10). Universitetet skulle gärna också se att visionen lyfter fram vikten av kunskap och bildning i att underbygga och stimulera en aktiv delaktighet och dialog bland och mellan invånare, medarbetare och organisationer och institutioner. Här har Stockholms lärosäten en viktig roll att spela för att genom utbildning, forskningskommunikation och samverkan med såväl föreningsliv som offentlig sektor och näringsliv, motverka kunskapsresistens och underbygga en dialog som vilar på en gemensam förståelse för värdet av kunskap. Detta knyter också an väl till rubriken ”En likvärdig och hållbar skola för alla” (s. 10) som betonar bildning och att kunskap står i centrum i skolan.

Stockholms universitet anser att lärarens roll kan utvecklas i visionen (s. 10). Det är mycket bra att läraryrkets anseende och lärares arbetsmiljö och engagemang uppmärksammas. En väl fungerande lärarutbildning och en fungerande samverkan mellan lärarutbildningen och Stockholms skolor och utbildningsväsende är givetvis en förutsättning för att säkerställa en skola där kunskap och väl kvalificerad lärare står i centrum. Universitetet ser positivt på att visionen framhåller betydelsen av fortbildning av lärare, men hade också önskat ett resonemang kring hur kompetensförsörjningen av lärare ska kunna tryggas inför framtiden.

Befolkningen i staden år 2040 kommer att ha ett stort inslag av människor som är äldre än 65 år. Visionen berör de stora förväntade behoven inom äldreomsorgen, men resonemang hur livet för personer som är äldre än 65 år kommer att se ut, med

avseende på förutsättningar för boende och god livskvalitet skulle kunna utvecklas ytterligare.

Hållbar, dynamisk och växande (ss. 20-29)

Under rubriken ”Bästa företagsklimatet och internationellt ledande näringsliv” borde enligt Stockholms universitet sociala företag och deras roll i näringslivet lyftas fram. Om denna typ av företag bedöms ha en funktion bör staden etablera samverkan med dem för att underlätta deras verksamhet.

I samband med resonemangen (ss. 24f) om att staden ska byggas attraktivt och klimatsmart önskar Stockholms universitet att även skönhets- och harmoniaspekter beaktas vid stadsutbyggnaden. Universitet vill också uppmärksamma betydelsen av träd och grönska för människors välbefinnande och uttrycka en förhoppning om att framtida förtätningar inte kommer att ske på bekostnad av parker, grönområden och skolgårdar. Parker och grönområden gagnar alla som bor i staden och bör få större skydd i ett framtida Stockholm.

En smart och innovativ storstad (ss. 30-37)

Överlag är Stockholms universitet positivt till att forskning och utbildning ges stort utrymme under visionen om en smart och innovativ storstad.

Under rubriken ”Stockholm är Sveriges ekonomiska motor” (s. 32) liksom under ”En stad präglad av tillit – trygg, säker och fri från diskriminering” tidigare i visionen (s. 9) lyfts Stockholms attraktionskraft för internationella studenter och talanger fram. Stockholms universitet anser det angeläget att framhålla stadens lärosätens centrala betydelse för dess attraktionskraft. Genom samverkan med Stockholms stad, övrig offentlig sektor samt med näringslivet kan en god övergång mellan studier och arbetsliv säkerställas. Inom detta område pågår initiativ för att underlätta för utländska studenter att navigera på den svenska arbetsmarknaden samtidigt som företag och andra potentiella arbetsgivare kommer i kontakt med relevanta kompetenser. Frågor som har betydelse för rekryteringen av internationella, och även nationella, studenter är kopplingen mellan studier och karriär samt bostadssituationen i Stockholm.

Under ”Stadens viktigaste tillgång - medarbetarna” (s. 33) ges en bra bild av Stockholms stad som arbetsgivare för *befintliga* medarbetare, även det till viss del är otydligt om texten avser medarbetare inom Stockholms stads organisation eller arbetsmiljö och medarbetarskap mer generellt i staden. Stockholms universitet menar dock att det också är viktigt att utveckla Stockholms stads attraktivitet som arbetsgivare för *nya och potentiella* medarbetare. Av särskild vikt är Stockholms stads roll i att tillhandahålla VFU- och praktikplatser åt studenter inom lärarprogrammet, socionomprogrammet och andra utbildningar. Universitetet anser att skrivningen

”Stadens omsorgsverksamheter samarbetar aktivt med regionens högskolor och universitet och erbjuder praktikplatser” som fanns i en tidigare version av dokumentet gärna hade fått stå kvar.

Stockholms universitet menar att rubrik och text inte helt harmoniserar vad gäller ”Världens mest innovativa och smarta stad” (s. 34), då texten nästan uteslutande behandlar digitalisering som verktyg och digital teknik. Universitetet är positivt till att Stockholm tillvaratar digitaliseringens möjligheter, men menar att begreppet smart och innovativ stad är bredare än att likställas med digitalisering. I övrigt ser universitetet att visionen har en bred syn på innovation vilket är bra.

Texten under rubriken ”En ledande kunskapsregion” (s. 36) ger en god bild av en framtida kunskapsregion. Särskilt viktiga formuleringar gäller utbildningarnas höga kvalitet, regionens forskningsmiljöer och det ömsesidiga kunskapsflödet mellan regionens lärosäten och Stockholms stads och näringslivets verksamheter. Stockholms universitet skulle dock också gärna se en formulering som reflekterar forskningens värde som metod utöver dess värde som resultat. Forskning genererar givetvis rön och resultat som kan ligga till grund för nya innovationer genom nyttiggörande och kommersialisering. Men forskningen kan också bidra till att kvalitetssäkra, kritiskt granska och utvärdera nya tillämpningar och processer.

Stockholms universitet ser positivt på att Stockholms lärosäten lyfts fram samlat under ”En ledande kunskapsregion” (s. 36) och vill i detta sammanhang framhålla den universitetsallians – Stockholm trio – som Stockholms universitet ingått med Karolinska institutet och Kungliga Tekniska högskolan. Tillsammans utgör lärosätena en komplett och internationellt mycket konkurrenskraftig akademisk miljö. Stockholm trio står för ungefär 30 procent av all forskning och forskarutbildning i Sverige och 20 procent av all högre utbildning. Tillsammans fyller universitetsalliansen därmed en betydande roll för Stockholms stad när det gäller forskning, innovation och kompetensförsörjning.

Hur arbetar staden med visionens genomförande? (ss. 38-41)

Under rubriken ”Stärkt regionalt samarbete” (ss. 40f.) ger visionen en bra bild av det samarbete mellan olika samhällssektorer som krävs för att visionen ska förverkligas. Särskilt viktig är betoningen av befintliga och pågående samarbeten mellan de omnämnda samhällssektorerna och aktörerna som utgör en grund för fortsatt utveckling. Här kan bland annat det samverkansavtal som finns mellan Stockholms universitet och Stockholms stad lyftas fram, liksom de samarbeten som finns inom Digital Demo Stockholm. Det finns därtill en stor bredd av pågående samverkansinitiativ mellan olika institutioner och förvaltningar inom de båda organisationerna. Stockholms universitet ställer sig dock delvis frågande till den

avslutande avgränsningen till fem områden – ”transporter, bostäder, vård- och omsorg, näringsliv, samt utbildnings- och arbetsmarknad” (s. 41). Det finns andra områden, varav flera nämns i visionen, som också skulle gagnas av stärkt regionalt samarbete, så som kultur, trygghet och säkerhet, vatten, avfall, energi och livsmedel. Det blir då till synes otvivelaktigt vilken roll dessa fem områden har, både i sig själva och i förhållande till alla behov och målbilder som presenteras i övriga visionen. Är syftet att avgränsa prioriterade områden för regionalt samarbete borde denna avgränsning motiveras. Är syftet enbart att presentera exempel på områden som kräver regionalt samarbete borde detta tydliggöras.

Trafikverket

Trafikverkets remissvar daterat den 20 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikverket har erhållit rubricerat ärende på remiss från Stockholm stad. Trafikverket yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv.

Trafikverket ser att visionen är bra och kan möta framtidens utmaningar väl. Trafikverket ser att samarbete och samverkan mellan många olika aktörer och parter är en förutsättning och framgångsfaktor för att möta framtidens utmaningar och för att nå visionen. Utifrån det skulle vikten av samarbete och samverkan kunna belysas tydligare inom alla tre områden; Mångsidig storstad för alla, Hållbar dynamisk och växande, En smart och innovativ storstad.

Trafikverket ser att det kan vara klokt att tydliggöra hur detta dokument förhåller sig till stadens andra dokument och strategier och hur dessa andra dokument bidrar till att uppnå visionen. Möjligen kan även vissa delar i visionen brytas ut och konkretiseras som målsättningar och även möjliga delmål.

Trafikverket ser framemot ett fortsatt samarbete och samverkan med staden för att skapa Möjligheternas Stockholm.

Tyresö kommun

Tyresö kommuns remissvar daterat den 3 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

- Visionen är väl avvägd och fångar framtidens utmaningar.

- Det som bör få större fokus är samverkan med grannkommunerna. Vi är en gemensam region ur många aspekter tex arbetsmarknad, fritidsaktiviteter, gymnasierregion med mera och dialogen behöver därför förstärkas.
- Ett mycket viktigt perspektiv som borde få större utrymme är södertörnsregionens viktiga roll för den framtida utvecklingen. Inom Södertörn bor över 500 000 invånare och med huvudstaden i norr och skärgården i öster och söder, är Södertörn en av Sveriges mest expansiva regioner. Här finns fortfarande byggbar mark och Södertörn har en stark tillväxt med fler bostäder, fler företag och fler jobb. Södertörn bidrar därmed kraftfullt till Stockholmsregionens utveckling.
- Tillgänglighet och framkomlighet är oerhört viktiga frågor för att Stockholmsregionen ska fortsätta utvecklas i en positiv riktning. Bedömningen är därför att det i visionsdokumentet behöver läggas större fokus på insatser för förbättrad tillgänglighet och framkomlighet i hela regionen.
- En mycket viktig fråga för Stockholmsregionens utveckling är att uppnå större balans mellan regionens olika delar för att på så sätt minska pendlingen. Mot bakgrund av detta bör större fokus läggas på att utveckla arbetsplatser i södra Stockholm. Tyresö kommun är exempelvis mycket mån om att Skrubbaområdet utvecklas.

Upplands-Bro kommun

Upplands-Bro kommuns remissvar daterat den 24 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Upplands-Bro kommun (ff. ”kommunen”) har fått tillfälle att som remissinstans yttra sig över Stockholms stads revidering av stadens Vision 2040, *Möjligheternas Stockholm*. Kommunen ser positivt på den reviderade visionen och anser att den är greppbar och tydlig. Kommunen önskar särskilt kommentera tre saker. Den ambitiösa och omfattande utvecklingsagenda som Agenda 2030 och de globala målen innebär som grundpelare för en hållbar utveckling ställer krav på agerande, inte minst på en vägledande kärnkommun som Stockholms stad, men likaså på alla andra kommuner i Sverige. Det finns ett kollektivt ansvar i regionen för genomförandet av Agenda 2030 och även Upplands-Bro kommun arbetar aktivt med att integrera målen i de kommunala verksamheterna. Kommunens ser därför positivt på hur Agenda 2030 låtits genomsyra Vision 2040, *Möjligheternas Stockholm* och välkomnar det goda exempel

som författaren visat på hur Agenda 2030 och de globala målen kan integreras på ett såväl visionärt som praktiskt och mätbart sätt i den kommunala organisationen. Kommunen anser vidare att agendan tillstyrks praktiskt genom den föreslagna hållbarhetsrapporten och kommunikationsplanen för att säkra efterlevnaden och genomförandet på samtliga nivåer i den kommunala organisationen. Upplands-Bro kommun välkomnar även särskilt betoningen på förbättrade pendlingsmöjligheter. Med nya Mäljarbanan och fyrspar möjliggörs effektiv pendling från kranskommunerna och andra städer in till Stockholm. Detta ger ett hållbart resande samtidigt som arbetspendlingen och kompetensförsörjning för hela Stockholmsregionen stärks. Slutligen är det viktigt att framhålla den viktiga ställning som Stockholms stad har i fråga om samverkan över kommun och länsgränser. Denna samverkan måste ständigt utvecklas för att bibehålla och utveckla en redan stark tillväxt för regionen. Det är önskvärt att Stockholm tar en ledande roll och visar vägen för hur regionala samarbeten fungerar effektivt och tydligt mellan kommuner och andra aktörer. Tillsammans får vi hela Stockholm att växa.

Vallentuna kommun

Vallentuna kommuns remissvar daterat den 11 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vallentuna kommun avstår att yttra sig om förslaget till reviderad vision för Stockholms stad.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Salar Rashid m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte. Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

I tjänstutlåtandet beskriver även arbetsmarknadsförvaltningen att avståndet utifrån nuläge till situationen i visionen dock är långt i vissa fall. Det är inte så konstigt eftersom att majoriteten år 2019 gjorde besparingar med 40 miljoner kronor på arbetsmarknadsnämnden. Inför budgeten går man fram med ytterligare besparingar på 44 miljoner. På två år har man förminskat tilldelningen till verksamheter inom arbetsmarknadsförvaltningen med nästan 10 procent. Det kommer med stor sannolikhet innebära minskade resurser igen för bland annat jobbtorgen, vuxenutbildningen och återigen neddragningar i satsningarna på att hjälpa personer långt från arbetsmarknaden att hitta en väg till jobb. Detta under tid med förväntad lågkonjunktur och samtidigt som prognoser visar på volymökningar inom försörjningsstödet. Den blågröna majoriteten tycker konstigt nog att det verkar vara mer effektivt att lägga pengar på ekonomiskt bistånd med än att ge flera möjligheten att komma ut i egen försörjning.

Ett annat område handlar om majoritetens fastslagna bostadspolitik – som förvarar både etableringen och tillväxten i vår stad. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens

förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknigen på åtskilliga år.
- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiseras stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

- Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig. Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.
- Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som

måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor.

Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus.

Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatta goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm.

Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Jansson (Fi) enligt följande.

Visionen syftar till att alla i Stockholm ska kunna verka och leva i frihet från våld. Detta är självklart en lovvärd vision som Feministiskt initiativ delar. De formuleringar som visionen innehåller är dock problematiska då de osynliggör det faktum att det våld som kvinnor utsätts för till den allra största delen utövas av män. Att inte benämna detta innebär svårigheter att åtgärda grunden till problemet med mäns våld som till stora delar är strukturellt invävt i samhällets föreställningar om vad det är att vara man respektive kvinna. Det borde därför vara självklart att alltid använda skrivningen ”mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld”.

Visionen syftar också till att bryta utanförskap, minska segregering och möjliggöra för alla Stockholms invånare att få en egen inkomst. Detta är viktigt, men ställer stora krav på bland annat stadens arbetsmarknadspolitik. Målet kräver således en rad åtgärder för att uppfyllas, vilket i sin tur kräver att det anslås resurser, vilket inte är förenligt med den skattesänkarpolitik som den grönbå majoriteten för i dagsläget.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – *Ett Stockholm för alla* skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av *Ett Stockholm för alla*, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet *Ett Stockholm för alla*. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss peka på några tydliga illustrationer.

- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.
- All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.
- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiseras stoppades det av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås

Reservation anfördes av Rose-Marie Rooth m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla från 2015 har kunskapsbaserade förutsättningar att, tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, kunna fortsätta att fungera som måldokument även innevarande mandatperiod. Den föreslagna uppdateringen kan inte motiveras av några materiellt helt nya förutsättningar i form av demografi, miljö och klimat, ökade klyftor etc. utan den är tydligt partipolitiskt betingad.

En erfarenhet som kan dras av stadens visionsarbete är att en vision som skrivs om varje mandatperiod i stort sett blir verkningslös för att långsiktigt styra stadens utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast har verkat i några få år. Om majoriteten hade velat skapa en vision som håller längre än en mandatperiod skulle man ha fokuserat på hållbarhetsmålen inom Agenda 2030 snarare än på de politiska inriktningsmålen. Mycket riktigt påpekar också exploateringskontoret i sitt svar de risker som finns för att visionen beskriver projekt som inte kommer att vara aktuella framöver. Vi håller dessutom med kontoret om behovet av förtydligande av hur de politiska målen hänger ihop med de 17 olika hållbarhetsmålen.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi erkänner gärna behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag. Det gäller inte minst inom områden som klimat och miljö och de globala hållbarhetsmålen.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av

vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer.* Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- *Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser.* Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.
- *I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande.* Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- *Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet.* Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- *Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning.* Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- *Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut.* Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknings på åtskilliga år.
- *Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete.* Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- *I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser.* Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.

- *I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa utbyggnaden av aktivitetscenter och mötesplatser.*
- *Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.*
- *Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem. Arlanda är ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer längs ned (senast till Los Angeles).*
- *En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.*
- *I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.*
- *Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.*
- *All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.*
- *I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen. Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.*
- *Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig. Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.*
- *Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.*
- *Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.*
- *Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.*
- *Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag. Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar. Då är*

återvinningscentralen stängt till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.

- *I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi.* Standard an Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- *Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i Norden. I Farsta trängs Sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen.* Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.
- *Stadsdelar som växt samman.* De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiseras stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre. I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Bäck m.fl. (V) enligt följande.

Fastighetskontoret lyfter flera viktiga synpunkter på förslaget till vision för Stockholm. Kontoret konstaterar dock bland annat att ansatsen skulle kunna vara mer utmanande för att på så sätt skapa en tydlig riktning om vart staden är på väg. Fastighetskontoret påpekar även att vissa textavsnitt tenderar att snarare beskriva nuläge än önskat läge 2040, vilket riskerar att visionen kommer att leda till

understimulering för verksamheten. Vi delar kontorets uppfattning samt även övriga textmässiga förslag som presenteras i kontorets utlåtande.

Vi menar dock att nuvarande Visionen 2040 – *Ett Stockholm för alla*, som är utvecklad genom ett strategiskt och kunskapsbaserat arbete, även fortsättningsvis ska vara styrande för stadens utveckling. Vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt, vilket Vision 2040 – *Möjligheternas Stockholm* saknar. Vi observerar att visionen är inriktad på individers personliga utveckling och möjligheter att forma sitt eget liv. Samtidigt saknas målsättningar om möten och dialog mellan stadens invånare, för en demokratisk utveckling av staden som sker i dialog med dess invånare, och baseras på kunskaper och erfarenheter från invånarna.

Det saknas en vision om invånarna som aktiva, kritiska, skapande och sociala människor, istället ses människorna som producerande och konsumerande individer. I ett demokratiskt samhälle krävs det att flera människor än ”med fyra ögon” möts för att diskutera tillsammans.

I visionen står det att ”Stockholmare i alla åldrar och oavsett bakgrund studerar eller arbetar.” Har den blågröna majoriteten helt glömt bort pensionärerna i staden? Kommer invånarna inte ha rätt eller möjlighet att vara sjuka heller i den blågröna majoritetens framtida stad? Det står att den som flyttar till staden är ett välkommet bidrag till arbetskraften, med andra ord är den som inte bidrar till arbetskraften inte välkommen. Till och med konsten ska, enligt visionen, bidra till ökande attraktivitet och tillväxt.

Vi saknar skapande av mötesplatser för sociala och demokratiska möten och diskussioner mellan medborgarna, och hur olika slags kunskap ska tas tillvara för att bidra till att samhället kan anpassas till sina invånare och till sin tid. Visionen innehåller ett antal målsättningar som kan ställas i tydlig polemik mot den politik som majoriteten samtidigt driver

I visionen står det om rättigheter. Vi menar att bostäder är en av invånarnas rättigheter, ändå säljer majoriteten ut lägenheter i våra gemensamma bostadsbolag. Hur är det då tänkt att invånarna ska försäkras rätten till bostad? Konstnärer ska bidra till en attraktiv stad, står det. Samtidigt planeras att ta ut marknadsmässiga hyror för konstnärernas ateljéer vilket riskerar att driva ut dem från innerstaden som enbart kan rymma verksamheter och invånare som har råd att betala marknadsmässiga hyror.

I visionen står det att skolorna ska vara likvärdiga. Forskningen visar entydigt på att nuvarande system med skolval leder till ökad skelsegregation, och mindre likvärdighet, alltså tvärtom leda till en ökning av ojämlikhet. Det saknas en förklaring till hur likvärdiga skolor ska uppnås.

Infrastrukturen ska stärkas enligt visionen. Samtidigt höjs priset för att resa kollektivt – vilket bidrar till ökad ojämlika levnadsförhållanden.

Segregationen ska minskas. Det finns inget i planen som tyder på att bostäder med låga hyror kommer att bli jämnare fördelade över staden. Eftersom det inte tillkommer några bostäder med låga hyror på marknaden kommer dessa att vara fortsatt koncentrerade på samma platser. Sammantaget med att bostäder med höga hyror eller insatser byggs över hela staden, och att inkomstojämlikheten ökar, kommer trångboddheten och kötiden för bostäder med lägre hyror att fortsätta öka.

Miljö beskrivs som viktigt. Samtidigt betonas betydelsen av den digitala utvecklingen av stadens verksamheter. Men det nämns inget om hur staden ska förhindra ökad miljöförstöring som en ökad teknikanvändning skapar i andra länder i

form av tungmetaller och gifter av olika slag. Det saknas även insikt om att för att vi ska kunna få ner koldioxidutsläppen till tillräckligt låga nivåer måste flyget kraftigt begränsas. Därför kan inte flyget i Arlanda längre bidra med de internationella kopplingarna. Tåget behöver ta en starkare roll här, liksom de tekniska lösningarna som finns för att ha internationella möten utan resor. Nedläggningen av flygplatsen i Bromma nämns inte.

Ett sista exempel från visionen ”I Stockholm är det alltid nära till ett tryggt, tillgängligt och inbjudande bibliotek med generösa öppettider” är närmast skrattretande då detta skrivs samtidigt som kraftiga nedskärningar genomförs på bibliotekens verksamhet.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Alexander Ojanne m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtit att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser. Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.
- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknings på åtskilliga år.
- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
 - I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa utbyggnaden av aktivitetscenter och mötesplatser.
- Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.
- Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem. Arlanda är ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer längs ned (senast till Los Angeles).
- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.

- I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.
- Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.
- I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen. Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.
- Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig. Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningsskaos.
- Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.
- Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag. Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar. Då är återvinningscentralen stängt till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor´s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i nordn, I Farsta trängs sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.
- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiseras stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare målluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Tobias Johansson m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Torun Boucher m.fl. (V) enligt följande.

Vi instämmer med kulturförvaltningens förtydliganden av kulturens betydelse för stadens utveckling. Stockholm har en kulturpotential som behöver tas tillvara och de kreativa näringarna är viktiga för stadens utveckling i så väl social som i strikt ekonomisk bemärkelse. För att detta ska bli verklighet behövs – för att citera kulturförvaltningen – ”en kritisk massa av fria och institutionella kulturyttringar samt mötesplatser och bildningsverksamhet”.

Vänsterpartiet är dock kritiska till Vision 2040 på en mer övergripande nivå. Vi anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går staden miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Reservation anfördes av Margareta Stavling m.fl. (S) enligt följande.

Vi vill inledningsvis konstatera att om majoriteten väljer att gå vidare med den nya visionen för Stockholm så måste kulturförvaltningens viktiga synpunkter kring kulturens vikt i staden arbetas in i visionen. Det gäller både ur det demokratiska perspektivet och kring vikten som kulturen och de kreativa näringarna har för Stockholms tillväxt.

Vår huvudsakliga ståndpunkt är dock att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära.* Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- *Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst.* Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningsskaos.
- *Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen.* Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen alltför mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en

svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Kyrkogårdsnämnden

Reservation anfördes av Sara Stenudd (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag.”

Reservation anfördes av Inger Edvardsson (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare åtta år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter. Det bör föreligga starka skäl om man väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. Några starka skäl går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen vid antagandet av visionen Ett

Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva den vid ett maktskifte. Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.

- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.

- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard and Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.

- Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknings på åtskilliga år.

Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre. I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens

verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måloppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.”

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss peka på några tydliga illustrationer.

- All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.

- Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag. Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10 på vardagar. Då är återvinningscentralen stängd till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.
- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiseras stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.
- I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Servicenämnden

Reservation anfördes av Joakim Andersson (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad

som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Särskilt uttalande gjordes av Ingela Edlund (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor. Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast med den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard and Poor´s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det däremot på område efter område visar sig föras en politik som är motsatt de fina orden och när medborgarna upplever att visionen blir mer av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (alla V), Karin Gustafsson m.fl. (alla S) enligt följande.

Socialförvaltningen lyfter viktiga synpunkter på förslaget till vision för Stockholm. Det förebyggande arbetet för att förhindra att unga dras in i kriminalitet framhålls och förvaltningen beskriver behoven av att prioritera förebyggande och tidiga insatser. Förvaltningen skriver vidare att visionen behöver förtydligas med konkreta mål. Vi håller med förvaltningen i dessa skrivelser, men ser förnärvarande en motsatt utveckling där borgarna minskar det förebyggande arbetet till förmån för skattesänkningar.

Det arbete som socialförvaltningen efterlyser är redan framtaget genom arbetet med *Färdplanen för ett Stockholm för alla* som tillsammans med nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla*. Genom ett strategiskt arbete togs kunskapsbaserade förutsättningar fram som grund för en vision som faktiskt har möjligheten att vara styrande. Därför vill vi att den nuvarande visionen även fortsättningsvis ska vara

styrande för stadens utveckling. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en omarbetning av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vi vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av ett kontinuerligt forskningsbaserat arbete som kan ligga till grund för stadens utveckling för att nå målet om en jämlik stad för alla.”

Särskilt uttalande gjordes av Linnea Vinge (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmarna, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor.

Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus.

Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatta goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm.”

Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet

Ersätтарыttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier som instämde i reservationen från (V), (S)

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer.* Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- *Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser.* Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.

- *I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande.* Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- *Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet.* Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- *Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning.* Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- *Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut.* Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräkningsgraden på åtskilliga år.
- *Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete.* Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- *I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser.* Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
- *I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad.* En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa utbyggnaden av aktivitetscenter och mötesplatser.
- *Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen* vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.
- *Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem.* Arlanda är ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer längs ned (senast till Los Angeles).
- *En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad.* Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- *I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer.* Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.
- *Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila.* Men inte om

man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.

- *All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp.* Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.
- *I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen.* Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.
- *Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig.* Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- *Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära.* Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- *Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst.* Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.
- *Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen.* Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.
- *Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag.* Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar. Då är återvinningscentralen stängt till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.
- *I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi.* Standard an Poor´s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- *Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i nordn, I Farsta trängs sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen.* Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.
- *Stadsdelar som växt samman.* De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle

realiseras stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden. Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Sara Stenudd m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag.

Ersätтарыtrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) enligt följande.

En vision föder förhoppningar. Problemet är att det inte beskrivs några sprickor eller konflikter i visionen, ingen koppling till de problem och utmaningar som politiker i Stockholm står inför idag. Tidigare vision byggde på gedigna analyser baserade på kunskap och evidens, vilket också innebar en insikt i just de utmaningar vi står inför. Risker är överhängande att om politiken generellt och de blågröna i synnerhet, som styr staden idag, inte kan leverera i tillräcklig omfattning så svärtas den politiska processen ned. Särskilt om tid och kraft läggs på att varje ny mandatperiod formulera nya långsiktiga visioner som en maktdemonstration, snarare än att lägga samma energi på träffsäkra insatser och ambitiösa investeringar som leder oss framåt. Verksamhet som gör Stockholm bättre, och inte bara för majoriteten, utan för allamänniskor som bor i Stockholm.

Därför är det viktigt att visionen om de politiska och demokratiska processerna, särskilt hur den centrala dialogen med medborgarna ska utformas, får en större plats, såväl i dokumentet i sig men också i själva processen kring framtagande av vision och långsiktiga ambitioner för staden. Inte minst eftersom förverkligande av visionen förutsätter eller kräver engagerade och ansvarstagande medborgare som involveras i stadens arbete.

”Om föreställningen om en levande demokrati verkligen ska gälla betyder det att intressekonflikter måste accepteras och hanteras, det är demokratins själva kärna. Som exempel på skrivningar kan nämnas sista sidan i visionen Ett Stockholm i förändring. ”Skilda behov ställer höga krav på *stadens gemensamma yta*” (min kursiv), lyder en formulering. Skilda behov ställer höga krav på utformningen av stadens offentliga rum, platser eller utrymmen. Det behövs kontaktytor och mötesplatser, möjligheter till organisering. Det handlar om att ge medborgarna förutsättningar att öka sitt individuella och kollektiva handlingsutrymme.” (se SU från expert i Agenda 2030 rådet, 19/9 2019). Att majoriteten lägger fram den här typ av skrivning om gemensamma ytor samtidigt som processer påbörjats kring avyttringar såsom försäljning av Vällingby centrum, innebär en inskränkning av stadens mandat att planera de gemensamma ytorna och således en urholkning av de ambitioner som beskrivs i visionen. Denna diskrepans mellan formulerade ambitioner och förd politik beskrivs väl i socialdemokraternas särskilda yttranden. Till detta kan läggas visionens bristande barnrättsperspektiv, jämställdhetsperspektiv och inte minst avsaknad av ambitioner eller ens omnämnande av en politik för stadens minoriteter.

Trafiknämnden

Reservation anfördes av Maria Mustonen m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som

måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör klimatarbetet.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – *Ett Stockholm för alla* skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av *Ett Stockholm för alla*, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett *Stockholm för alla*. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig.* Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- *Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser.* Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.
- *Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut.* Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräkningsgraden på åtskilliga år.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Karin Lekberg m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis kan vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för bör det finnas starka skäl för det. Några sådana går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Vision 2040 – Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte. Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga politiker nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt förankrats brett, möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå. Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av stadens vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar är det inte steg på vägen mot en stad för alla. Snarare mot en stad för några få.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det står i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Detta mål kommer inte att uppnås med en kraftigt underfinansierad budget med sparkrav och nedskärningar på stadens skolor och förskolor.
- Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det är ett viktigt mål men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned. Ett exempel är den lönesatsning för lärare i ytterstaden som nu avslutas av den borgerliga majoriteten.
- I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Om man bortser från att stadsdelarna i år fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.

- Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i exempelvis Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningsskaos.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i Norden, i Farsta trängs Sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

När Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna i sin reservation att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen.

Utbildningsförvaltningen skriver i sitt svar att: Det är dock inte oproblemiskt att förhålla sig till texter där det inte finns några målkonflikter mellan olika verksamheter, grupper och delar i staden och där utmaningar saknas. Och vi kan inte annat än att hålla med och vi anser att förslaget till Vision 2040 visar på att man inte tar frågan på allvar. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Utbildningsförvaltningen lyfter vidare flera viktiga perspektiv som de saknar i dokumentet så som segregation, stadens uppdrag om likvärdig utbildning och kompensatoriska insatser, strategisk och långsiktig skolplanering och ett folkhälsoperspektiv. Vi hoppas att den styrande majoriteten tar till sig dessa synpunkter i sitt fortsatta arbete.

Vänsterpartiet anser dock att staden ska bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan gruppstillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet.

Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning, en sund närmiljö och inte minst en trygg skola för våra barn. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer med spetskompetens till att studera, arbeta och bo i staden. Stockholms

varumärke som en trygghet och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatta goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Mirja Räihä m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare åtta år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Det bör föreligga starka skäl om man väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. Några starka skäl går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen vid antagandet av visionen Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva den vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.

- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard and Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna mandatperiod präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.

Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Robert Mjörnberg m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Förvaltningens tjänsteutlåtande saknar det gedigna forsknings- och kunskapsunderlag som återfinns i färdplanen. Vänsterpartiet vill därför istället behålla nuvarande Vision 2040 tillsammans med färdplanen och bygga vidare på färdplanen som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag och prognoser i frågor som rör vår äldre befolkning särskilt äldreomsorg och äldres boende.

Överförmyndarnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Kenan Parlak (V) och Björn Sjöberg m.fl. (S) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestige-skäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Johan Heinonen m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor. Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer. Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete. Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott. I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser. Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten riskerar minskade ambitioner för nya äldreboenden. Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem. Arlanda är ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer längs ned. Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre. I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, det som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen, som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbetet som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier längre än varje årlig budget för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Vi vill bifoga de kommentarer som stadsdelsnämndens råd har formulerat.

SPF och PRO Bromma skriver följande:

Äldres situation är inte helt bortglömd, men beaktas inte lika mycket som många andra grupper. Äldre är en stor och starkt växande grupp vars intressen borde framhållas bättre i dokumentet. Exempelvis borde lämpliga och tillräckligt många äldreboenden i Bromma säkerställas. Generellt är ambitionerna i dokumentet orimligt högt satta. Exempelvis är det osannolikt att Stockholm blir världsstäd/-ledande inom ett stort antal områden. Fokusera på ett par områden! Att hävda "Stockholm-The Capital of Scandinavia" kan ifrågasättas ur flera synvinklar, liksom att betona att Stockholm är bäst i Sverige. Om målen inte upplevs som rimliga kommer de inte inspirera medarbetarna att sträva efter att uppnå dem. Med denna framtoning uppfattas dokumentet mer som ett drömscenario än en realistisk vision. Det är oklart vad dokumentet ska användas till. Detta borde framgå tydligt. Dessutom verkar visionen inte ha skrivits utifrån situationen i nuläget.

Bromma stadsdelsförvaltnings råd för funktionshinderfrågor skriver följande: Positivt att texten täcker det mesta och verkar väldigt genomtänkt från vad vi vet idag år 2019. Det är dock svårt att göra en prognos över så lång tid när vi står inför en mycket snabbare utveckling än de 20 senaste åren, framför allt vad gäller IT och informationssamhället. Man får intrycket att det är ett paradiset som beskrivs och inte ett framtida Stockholm. Det är lite för sockrat för att verka seriöst. Språket i remissen kunde varit lite mer varierat, formuleringar och beskrivningar återkommer igenom texten. Om man vill att alla ska vara delaktiga så ska man skriva så att alla kan förstå

och orka läsa igenom detta. Det här är ingen text för människor med trött hjärna. Mer konkret text och färre upprepningar. Texten är svårläst, särskilt för personer med synnedsättning, eftersom den ligger på en bakgrund av bilder."

Särskilt uttalande gjordes av Anders Edin (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl. (V) enligt följande.

Vi föreslår nämnden att besluta enligt stadsdelsförvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra att; Farsta stadsdelsnämnd konstaterar bland annat att ansatsen skulle kunna vara mer utmanande för att på så sätt skapa en tydlig riktning om vart staden är på väg. Stadsdelsnämnden påpekar även att vissa textavsnitt tenderar att snarare beskriva nuläge än önskat läge 2040, vilket riskerar att visionen kommer att leda till understimulering för verksamheten.

Vi anser även att nuvarande Visionen 2040 – Ett Stockholm för alla, som är utvecklad genom ett strategiskt och kunskapsbaserat arbete med faktainsamling och olika forskningsrapporter, även fortsättningsvis borde vara styrande för stadens utveckling. Vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt, vilket Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm saknar. Vi observerar att visionen är inriktad på individers personliga utveckling och möjligheter att forma sitt eget liv. Samtidigt saknas målsättningar om möten och dialog mellan stadens invånare, för en demokratisk utveckling av staden som sker i dialog med dess invånare, och baseras på kunskaper och erfarenheter från invånarna. Det saknas en vision om invånarna som aktiva, kritiska, skapande och sociala människor, istället ses människorna som

producerande och konsumerande individer. I ett demokratiskt samhälle krävs det att flera människor än två möts för att diskutera tillsammans.

I visionen står det att ”Stockholmare i alla åldrar och oavsett bakgrund studerar eller arbetar.”

- Har den blågröna majoriteten helt glömt bort pensionärerna i staden?
- Kommer invånarna inte ha rätt eller möjlighet att vara sjuka heller i den blågröna majoritetens framtida stad?

Det står att den som flyttar till staden är ett välkommet bidrag till arbetskraften, med andra ord är den som inte bidrar till arbetskraften inte välkommen. Till och med konsten ska, enligt visionen, bidra till ökande attraktivitet och tillväxt.

Vi saknar skapande av mötesplatser för sociala och demokratiska möten och diskussioner mellan medborgarna, och hur olika slags kunskap ska tas tillvara för att bidra till att samhället kan anpassas till sina invånare och till sin tid.

Visionen innehåller ett antal målsättningar som kan ställas i tydlig polemik mot den politik som majoriteten samtidigt driver. I visionen står det om rättigheter. Vi menar att bostäder är en av invånarnas rättigheter, ändå säljer majoriteten ut lägenheter i våra gemensamma bostadsbolag. Hur är det då tänkt att invånarna ska försäkras rätten till bostad?

Konstnärer ska bidra till en attraktiv stad, står det. Samtidigt planeras att ta ut marknadsmässiga hyror för konstnärernas ateljéer vilket riskerar att driva ut dem från innerstaden som enbart kan rymma verksamheter och invånare som har råd att betala marknadsmässiga hyror.

I visionen står det att skolorna ska vara likvärdiga. Forskningen visar entydigt på att nuvarande system med skolval leder till ökad skolegregation, och mindre likvärdighet, alltså tvärtom leda till en ökning av ojämlikhet. Det saknas en förklaring till hur likvärdiga skolor ska uppnås.

Infrastrukturen ska stärkas enligt visionen. Samtidigt höjs priset för att resa kollektivt – vilket bidrar till ökad ojämlika levnadsförhållanden.

Segregationen ska minskas. Det finns inget i planen som tyder på att bostäder med låga hyror kommer att bli jämnare fördelade över staden. Eftersom det inte tillkommer några bostäder med låga hyror på marknaden kommer dessa att vara fortsatt koncentrerade på samma platser. Sammantaget med att bostäder med höga hyror eller insatser byggs över hela staden, och att inkomstojämlikheten ökar, kommer trångboddheten och kötiden för bostäder med lägre hyror att fortsätta öka.

Miljö beskrivs som viktigt. Samtidigt betonas betydelsen av den digitala utvecklingen av stadens verksamheter. Men det nämns inget hur staden ska förhindra ökad miljöförstöring som en ökad teknikanvändning skapar i andra länder i form av tungmetaller och gifter av olika slag. Det saknas även insikt om att för att vi ska kunna få ner koldioxidutsläppen i tillräckligt låga nivåer måste flyget kraftigt begränsas. Därför kan inte flyget i Arlanda längre bidra med de internationella kopplingarna. Tåget behöver ta en starkare roll här, liksom de tekniska lösningarna som finns för att ha internationella möten utan resor. Nedläggningen av flygplatsen i Bromma nämns inte.

Ett sista exempel från visionen ”I Stockholm är det alltid nära till ett tryggt, tillgängligt och inbjudande bibliotek med generösa öppettider” är närmast

skrattretande då detta skrivs samtidigt som kraftiga nedskärningar genomförs på bibliotekens verksamhet.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Söderström (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus.

Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatta goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Ljuslin m.fl. (V) enligt följande.

Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt de fina orden blir värdet av visionen lägre. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av en vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet - ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden instämmer med de delar som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara sig själva, så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor. Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande.* Det vill vi alla – men det står i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati. Dessutom föreslår majoriteten i årets budget att slå samman Hägersten-

Liljeholmen och Älvsjös stadsdelsförvaltningar till en ny stor förvaltning, den näst största i staden. Stadsdelsnämnderna har inneburit närmare kontakt mellan medborgare och politiker och kortare vägar från förslag till beslut. Vi hoppas att den styrande majoriteten kan ge ett tydligt besked om att stadsdelsnämnderna blir kvar och att inga ytterligare planer finns på att öka avståndet mellan politiker och medborgare.

- *Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet.* Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att förskolor går med underskott. Medarbetarnas uppgift är att se till att alla barn når sin ”fulla potential” och att alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling
- *Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning.* Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.
- *En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad.* Så var fallet under förra mandatperioden. Den nuvarande präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- *I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer.* Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas, samt även uppmuntrar omvandlingar av hyresrätter till exempel i Västertorp. Vår stadsdel, Hägersten-Liljeholmen, är en av stadens mest segregerade stadsdelar där utbudet av bostäder idag till största delen består av bostadsrätter.
- *I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen.* För att det ska bli verklighet måste dock majoritetens praktiska politik förändras så att gång- och cykeltrafikanter prioriteras framför bilar, exempelvis när det gäller snöröjning av gång och cykelbanor.

Vi anser att stadens verksamheter även framöver bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om 'Ett Stockholm för alla' och att förslaget till ny vision därmed bör avslås."

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en

reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mårten Svensson Risdal m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter. Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så ycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati. Därtill föreslås nu sammanslagningar av stadsdelar, något som kommer att öka distansen till politiken för den enskilde medborgaren.

Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att förskolor går med underskott. I ljuset av det senaste budgetförslaget blir detta än mer konstigt.

Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.

I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Stadsdelarna fick i majoritetens första budget 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.

Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.

Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet

blir värdet av visionen lägre I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Reservation anfördes av Marie-Louise Siverstrand m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Särskilt uttalande gjordes av Max Elmflod (SD) enligt följande.

Sverigedemokraternas Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang, kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska dessutom vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. En utbyggnad utav och ett möjliggörande av innovativa

färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider, står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder, kön eller grupptillhörighet, att vara en del av det svenska folkhemmet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ulla Sjöbergh m.fl. (S) och Amanda Elfström m.fl. (V) enligt följande.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2030 - *ett Stockholm för* alla även fortsättningsvis fungerar som måldokument. Vi anser att det varken är bra eller motiverat för långsiktigheten att anta nya visioner vart fjärde år särskilt som inga andra skäl än maktskifte har framkommit. Det formella skälet för att vilja upphäva nuvarande vision var uppfattningen att den hade förankrats för dåligt. När nu samma borgerliga opposition är i majoritet och presenterar ett förslag till ny vision är det på intet sätt processats utanför rotlarnas och stadsledningskontoret slutna värld. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

En reviderad vision bör kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som leder framåt. Vi vill bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och social hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad för alla så tycker vi att det finns stora problem med remissen. I grunden handlar det om skillnaden mellan det som står skrivet i visionen och det som är den faktiska politiken.

Några exempel:

Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapaförutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet. Men samtidigt översvämmas staden av elsparkcycklar som hindrar framkomligheten och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknings på åtskilliga år.

I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana.

Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.

I Stockholm känner invånarna sig delaktiga har inflytande. Det står i stark kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.

Det är inte fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Men om det på område efter område förs en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen blir mer av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamheter blir värdet av visionen lägre. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning, tillgänglighetsarbetet för personer med funktionsnedsättning och vikten av biblioteken som mötesplatser för barns och ungas tillgång till kultur.

Särskilt uttalande gjordes av Lena-Karin Lifvenhjem (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan gruppstillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Elvir Kazinic m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verkamotsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter. Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får

snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av visionen. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet - Ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, och som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är, så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som nu är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så högt som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt, men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet personer i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat årets alla månader.
- Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräkningsgraden på åtskilliga år.
- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.

- I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
- Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.
- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Nu präglas den istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen. Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.
- Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska tydligt ett annat språk.
- Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.
- Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i Norden, I Farsta tränas Sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen.

Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar men ska de bli verklighet behöver politiken drivas åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts återfinns i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.

- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiserats stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av

visionen lägre. I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. För att en vision för år 2040 skulle bli ett verkningsfullt instrument för det förändringsarbete som krävs för att skillnaderna mellan inner- och ytterstad i Stockholm ska minskas skulle ändringar i inriktningen av visionen krävas. Det gäller särskilt visionens ytterstadsperspektiv, vikten av samverkan och behovet av en genomtänkt stadsplanering.

Reservation anfördes av Niklas Thorén m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes år stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än

maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Reservation anfördes av Monica Lövström m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte. Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker

vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och den förda politiken.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlöva stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.

I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.

En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.

I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.

Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna.

Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, minskade öppettider, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.

Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal och förkortade kurser och inställda kurser. I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor´s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.

Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i nordn, I Farsta trängs sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.

Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiserats stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot

de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm.

Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan gruppstillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Salar Rashid m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter. Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för.

De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte. Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå).

Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla. Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats. I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser. Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.
- I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.
- Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader.

- Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om personer med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknings på åtskilliga år.
- Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
- I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa utbyggnaden av aktivitetscenter och mötesplatser.
- Stockholm är en äldrevänlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.
- Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem. Arlanda är ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer längs ned (senast till Los Angeles).
- En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad. Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i så gott som alla kategorier.
- I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.
- Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera är tills vidare stängda.
- All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kommunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.

- I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen. Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.
- Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig. Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.
- Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning. Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningskaos.
- Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.
- Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag. Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar. Då är återvinningscentralen stängt till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor's har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.
- Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i Norden, i Farsta trängs Sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna. Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar – men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.
- Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiserats stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga

majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre. I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare målpuppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Särskilt uttalande gjordes av Tapani Juntunen (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan gruppstillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla* har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med *Färdplanen för ett Stockholm för alla*, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiften krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt.

Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga

områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ploen (Fi) enligt följande.

Att till tjänsteutlåtandet från Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning lägga till en uppmaning om att utveckla uppföljningen av hållbarhetsmålen samt att ge den delen en mer framträdande plats i dokumentet om Stockholms stads vision 2040.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

Ofta hävdas att det inte spelar någon roll vem som har den politiska makten, att alla partier tycker ungefär lika. En jämförelse mellan det visionsdokument den grönbå majoriteten presenterat med motsvarande dokument som den rödgrönrosa majoriteten antog under föregående mandatperiod illustrerar hur illa denna uppfattning stämmer med verkligheten. Vi ifrågasätter inte viljan hos de grönbå att förbättra vår stad, men när majoriteten får möjlighet att i ett större sammanhang och mera långsiktigt formulera vartåt man vill sträva, framträder en i vissa avseenden ganska förfärlig syn både på människorna och på demokratin. Ledstjärnan för det rödgrönrosa programmet

”Ett Stockholm för alla” är att utnyttja politiken till att utjämna klyftorna i samhället, att särskilt uppmärksamma behoven hos dem som av olika skäl hamnat vid sidan om eller löper störst risk att göra det, de som haft otur i livets lotteri, som missat att ta vara på sina möjligheter och därför behöver en ny chans för att kunna bidra fullt ut i samhällsbygget. I denna vision är minskade klyftor och jämlikhet en väg till ett bättre liv för alla, ibland med valfrihet som ett medel. I ”Möjligheternas Stockholm” är det istället de lyckade, de resursstarka, de mest begåvade, de som tagit chansen, som hamnat i fokus. Det centrala inte att säkra allas möjligheter till ett värdigt liv, till att förverkliga ”sina bästa stämningars längtan”, till nya chanser för den som missat möjligheten, utan att säkra att ambitionerna hos de starkaste, de mest lyckade, de som har det bäst förspant, inte hämmas. I ”Möjligheternas Stockholm” är valfriheten ett mål i sig, överordnat de mångas trygghet och möjligheter. Detta skapar inte bara en orättfärdig politik, det innebär också en förlorad potential där vi inte tar tillvara alla medborgares möjlighet till att utvecklas och bidra till samhällsutvecklingen. I ”Ett Stockholm för alla” betonas vikten av en levande dialog mellan politiker och medborgare. I ”Möjligheternas Stockholm” är målet istället att ”Det finns en kontinuerlig dialog mellan medarbetare och stockholmarna”. Vi tror att alla gynnas av en politik som tar sikte på att utjämna klyftor, som sätter de svagas, inte de starkas, behov i centrum. Vi tror det är viktigt att fler deltar i den politiska processen, att avstånden mellan väljare och politiker minskar. Demokratin är det viktigaste redskapet för de många, de resurssvaga att ta vara på sina rättigheter. Därför motsätter vi oss att ”Möjligheternas Stockholm antas som stadens vision för 2040. Skulle förslaget ändå antas anser vi att ett lämpligare namn är ”Vision 2040 – Ett Stockholm för en del”. Det spelar roll vilka som styr.

Reservation anfördes av Birgitta Sevefjord (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 – Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens vision. En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år. Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen. Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens

uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt. Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag, exempelvis med frågor som rör vår äldre befolkning.

Särskilt uttalande gjordes av Christina Wallmark m.fl. (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla invånare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med en väl utbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Utvecklingen av nya färdmedel som drivs av miljövänliga bränslen kommer att minska den höga belastningen och bullret på stadens vägar men också leda till minskade resetider och en bättre miljö. Det är vår vision för framtidens färdmedel. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar människor besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatt goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som möjliggör för alla människor, oavsett ålder, kön eller etnicitet att vara en del av det svenska samhället.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Stefan Johansson m.fl. (S) och Mattias Håkansson m.fl. (V) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad. Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 – Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skälet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majoritet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på intet sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda.

Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken. När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor.

Låt oss bara peka på några tydliga illustrationer.

- *Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer.* Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskas resurserna till förebyggande arbete.
- *I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande.* Det vill vi alla – men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser och ökar distansen för lokal demokrati.
- *Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet.* Även här ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.
- *Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete.* Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.
- *I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser.* Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i många av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.
- *I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen.* Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.

- o Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Försämring av öppettiderna och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.
- I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Detta är inte det vi fått bevittna i Älvsjö under hösten.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre. För alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra. Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås.

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna Stockholms Stads ambition är att Stockholm ska vara en stad där alla medborgare har möjlighet att, inom ramen för lagar och god samhällsanda, leva sina liv i trygghet. Genom att möjliggöra för alla stockholmare, oavsett kön, ålder eller annan grupptillhörighet att kunna röra sig obehindrat i staden och i olika sammanhang kan grunden för detta skapas. Stockholm år 2040 ska vara en stad där människor inte inskränks i sin vardag på grund av rädsla för kriminalitet. Stockholm år 2040 ska vara en öppen stad som möjliggör för möten mellan människor. Stockholm år 2040 är en stad med välutbyggd infrastruktur, god bostadsförsörjning och en sund närmiljö. Möjliggörande av innovativa färdmedel som minskar den höga beläggningen på stadens vägar, minskar bullret och leder till minskade resetider står i fokus. Stockholm år 2040 ska vara en innovativ storstad som både skapar och attraherar personer besittande spetskompetens till att arbeta och bo i staden. Stockholms varumärke som en trygg och säker stad är i sig en bidragande faktor till stadens fortsatta goda innovationsklimat och en förutsättning för fler utländska investeringar i Stockholm. Stockholm ska vara en trygg, öppen och innovativ storstad som gör det möjligt för alla människor, oavsett ålder eller kön, att vara en del av det svenska folkhemmet.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgit Marklund Steijer m.fl. (S) enligt följande.

Inledningsvis vill vi konstatera att antagande av nya visioner vart fjärde år riskerar innebära att långsiktigheten och tilltron till färdriktningen blir begränsad, Vision 2030 fungerade som vision för staden i närmare 8 år. Det finns mycket som talar för att Vision 2040 - Ett Stockholm för alla skulle ha tillåtits att verka motsvarande tid för att garantera långsiktighet och kontinuitet i stadens verksamheter.

Med detta sagt bör det finnas starka skäl om man ändå väljer att revidera en vision som stadens verksamheter framgångsrikt jobbat för. De starka skälen går knappast att utläsa av ärendet utan får snarare ses i ljuset av att den dåvarande borgerliga oppositionen, vid antagandet av Ett Stockholm för alla, uttalade ambitionen att upphäva visionen vid ett maktskifte.

Det formella skalet för att vilja upphäva visionen var uppfattningen att den förankrats för dåligt. När samma borgerliga opposition nu i majontet presenterar ett förslag till ny vision är det ett dokument som på inget sätt processats tillsammans med några andra aktörer utanför rotlarnas och stadsledningskontorets slutna värld (än möjligtvis med undantag av en utvald reklambyrå). Hade de borgerliga partierna menat allvar med sin uppfattning från tidigare behandling skulle ärendet ha hanterats annorlunda. Med det sagt är det varje majoritets möjlighet att föreslå en ändring av vision. I detta fall väljer den borgerliga majoriteten att medvetet distansera sig från målet ett Stockholm för alla. Det är begripligt sett till den förda politiken.

När hyresrätter säljs ut och färre bostäder produceras och när skatten sänks på bekostnad av skolans, omsorgens och kulturens förutsättningar så kan man inte självklart utgå från att det upplevs som steg på vägen mot en stad för alla.

Även om vi i grunden uppskattar och instämmer med de delar, som i stort överensstämmer med den gällande visionen, som strävar efter att Stockholm ska vara en öppen stad där alla kan vara den de är så tycker vi att det finns stora problem med det förslag som nu remitterats.

I grunden handlar det om att diskrepansen mellan det som står i visionen och det som är den faktiska politiken är alltför stor. Lat oss bara peka på några tydliga illustrationer.

Stockholm ska vara en av världens tryggaste städer. Det är naturligtvis en gemensam målsättning för oss alla. I verkligheten har dock antalet skjutningar aldrig varit så höga som nu och samtidigt minskar resurserna till förebyggande arbete.

Ett målmedvetet arbete för säkerhet och trygghet har minskat risken för brott, olyckor och oönskade händelser. Ytterligare ett mål alla är överens om, men som rimmar illa med att majoriteten ännu inte genomfört en krisledningsövning för staden.

I Stockholm känner invånarna sig delaktiga och har inflytande. Det vill vi alla - men det är i skarp kontrast mot den borgerliga majoritetens beslut att avlösa stadsdelsnämnderna på ekonomiska resurser för lokal demokrati.

Stadens förskolor och skolor är väl ansedda och håller en hög kvalitet. Även har ett mål som vi alla delar men som knappast blir verklighet av en underfinansierad budget som gör att

utbildningsförvaltningen samt flertalet skolor och förskolor går med underskott.

Stockholm har en välfungerande arbetsmarknad som skapar en hög sysselsättning. Så viktigt men just nu är utvecklingen den motsatta. Minskade ambitioner för arbetsmarknads- och utbildningspolitik gör att antalet i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har ökat alla årets månader

Ett aktivt tillgänglighetsarbete och ändamålsenligt stöd skapar förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut. Det borde vara en självklarhet men samtidigt översvämmas staden av elsparkcyklar som hindrar framkomlighet och omsorgen om person er med funktionsnedsättning fick 2019 den lägsta uppräknigen på åtskilliga år.

Yrkeskunnandet hos alla de som arbetar inom välfärden tas tillvara och är en utgångspunkt för allt kvalitetsarbete. Det kunde man ju önska men i själva verket har åtskilliga förslag för tryggare anställningar för välfärdsarbetare avslagits under året och stadens personal- och jämställdhetsutskott har lagts ned.

I det sociala arbetet finns tydligt fokus på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Jodå, om man bortser från att stadsdelarna fick 66 miljoner kronor mindre till barn, kultur och fritid vilket nu syns i manga av de åtgärder som skapar förebyggande insatser.

I Stockholm är ingen äldre ofrivilligt ensam eller socialt isolerad. En så central uppgift för oss alla men hittills har den enda tydliga insatsen handlat om att stoppa utbyggnaden av aktivitetscenter och mötesplatser

Stockholm är en äldrevanlig stad där äldres behov finns med i hela samhällsplaneringen vore ett bra mål om det inte vore för att Micasa i verkligheten tvingats stoppa projekt för nya äldreboenden.

Näringslivet stöds av ett effektivt och hållbart transportsystem. Arlanda ar ett nav med globala och nationella kopplingar. Absolut viktigt. Emellertid leder ju beslutet att bevara Bromma flygplats till att regionen inte kraftsamlar kring Arlanda och att direktlinjer läggs ned (senast till Los Angeles).

En hög och kontinuerlig takt i stadsbyggandet skapar en välfungerande bostadsmarknad Så var fallet under förra mandatperioden. Denna präglas istället av halverade byggprognoser, drastiskt minskat antal bostäder i antagna detaljplaner och färre markanvisade lägenheter i sa gott som alla kategorier.

I alla stadsdelar finns ett brett utbud av bostäder med olika upplåtelseformer. Sagt samtidigt som den politiska majoriteten stoppat hyresrätter i områden där det saknas sådana, exempelvis i delar av Bromma och Stureby.

Det skapar en levande stad där alla barn och ungdomar erbjuds en trygg och inspirerande uppväxtmiljö med plats för lek, kreativitet och vila. Men inte om man bor i Skarpnäck och vill ta del av parklekarna. Flera år tills vidare stängda.

All stadsutveckling genomsyras av hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter och resurseffektiva kretslopp. Det gör det ju obegripligt att kornmunfullmäktiges borgerliga majoritet avslagit kravet på en strategi med konkreta insatser för en klimatneutral byggsektor.

I den täta och blandade staden är gång-, cykel- och kollektivtrafik de självklara valen. Förutsatt att trottoaren och gångbanan i framtiden blir skottad.

Stockholms utbyggda kollektivtrafik är attraktiv och tillgänglig. Möjligtvis med sikte på 2040 eftersom den nuvarande majoriteten flera gånger avslagit förslag om att tidigarelägga tunnelbaneutbyggnaden genom förskottering. I själva verket leder nuvarande politik till mer trängsel under lång tid och till att bilen blir ett fortsatt attraktivt vägval.

Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. Nedstängda bibliotek, nedlagt bokkollo och inställda skolbesök talar ganska mycket ett annat språk.

Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Bra målsättning, Lätt att dela. Men vägen dit är inte uppsagd personal, inställda kurser och anmälningsskaos.

Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Gör ju stoppet av Nobelcenter och det ljumna engagemanget för OS obegripligt.

Återvinning och återbruk är en naturlig del av stockholmarnas vardag. Dock inte om man vill återvinna innan klockan 10.00 på vardagar. Då är återvinningscentralen stängt till följd av borgerligt beslut att avslå ökat öppethållande.

I stadens verksamheter förenas höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Standard an Poor' s har varnat för sjunkande kreditbetyg och stadsledningskontoret har återkommande varje månad varnat för den icke hållbara ekonomi som nuvarande politik innebär.

Världens bästa skola finns på Järva, Skärholmen har den hippaste konsthallen i Norden, I Farsta trängs sverigeeliten med de glada amatörerna i de ultramoderna idrottsanläggningarna,

Tätheten bland restaurangerna i Hagsätra-Rågsved är svårslagen. Författarna till visionen pekar själva ut detta som drömmar. Det är bra att ha drömmar - men ska de bli verklighet behöver politiken driva åt det hållet. Låt oss konstatera att nuvarande majoritet inte räknat upp den socioekonomiska ersättningen till förskolor på bland annat Järva, att anslagen till kultur minskats rekordmycket samt att den enda stora idrottsinvesteringen som gjorts är i innerstaden och inte i ytterstaden. Vad staden gjort för restaurangutbudet i Rågsved vet vi faktiskt inte.

Stadsdelar som växt samman. De tio utpekade sambanden är en viktig del av översiktsplaneringen. När det första, mellan Bromsten och Rinkeby, skulle realiserats stoppades det i stadsbyggnadsnämnden av den borgerliga majoriteten. Inga andra initiativ har ännu tagits för att realisera sambanden.

Listan på områden där de fina orden inte stämmer med vad som genomförts kunde varit längre. Det är inget fel att ha ambitioner som går utöver vad man hittills genomfört. Tvärtom är det en naturlig del av en vision som utvecklar staden på sikt. Om det, på område efter område, däremot visar sig föras en politik som är motsatt mot de fina orden och när medborgarna upplever att visionen mer blir av en reklambyråprodukt än ett styrande dokument för vad som händer i stadens verksamhet blir värdet av visionen lägre.

I sin reservation, när Stockholm antog visionen om Ett Stockholm för alla, anförde de borgerliga partierna att visionen för mycket fokuserade på stadens egna verksamheter och vad dessa skulle göra, Det förslag till vision som nu presenterats har tagit intryck av denna kritik och avstår nästan helt från att precisera vad stadens verksamheter ska göra för att uppnå önskelistan. Vi tror att det riskerar innebära en svagare måluppfyllelse och i förlängningen att det inte bidrar till möjligheternas Stockholm. Vi anser därför att

stadens verksamheter även framgent bör arbeta i enlighet med den gällande visionen om Ett Stockholm för alla och att förslaget därmed bör avslås,

Reservation anfördes av Marion Sundqvist m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att nuvarande Vision 2040 - Ett Stockholm för alla har kunskapsbaserade förutsättningar att tillsammans med Färdplanen för ett Stockholm för alla, som arbetades fram under förra mandatperioden, fungera utmärkt som måldokument även denna mandatperiod. Särskilt som inga andra argument än maktskiftet har framkommit som skäl för en revision av stadens Vision.

En vision som byts varje mandatperiod blir i stort sett verkningslös i arbetet med att styra stadens långsiktiga utveckling. Om en vision ska stå sig över politiska majoritetsskiftet krävs ett annat grepp än att av maktpolitiska skäl revidera en vision som endast verkat i några få år.

Staden och stockholmarna tjänar inte på att majoriteten av prestigeskäl undergräver syftet med ett långsiktigt visionsarbete, och vi vet inte ens om en reviderad version kommer att kombineras med gedigna kunskapsbaserade strategier som i färdplanen, Det svåra är inte att formulera framtidsdrömmar, utan vad som krävs är faktabaserade strategier som leder framåt. Vänsterpartiet vill istället bygga vidare på färdplanen som bygger på forskning och de gedigna kunskapsunderlag som togs fram inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Kommissionens uppdrag var att uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i staden och föreslå åtgärder för en jämlik och socialt hållbar utveckling på både lång och kort sikt. Genom att förkasta allt det grundläggande och forskningsbaserade arbete som gjordes går stadens miste om att utveckla strategier på medellång sikt, längre än varje årlig budget, för att utveckla staden på ett hållbart sätt, Färdplanen täcker redan många viktiga områden, men vi ser framöver ett behov av kompletteringar med nya kunskapsunderlag